

Günün sözü

Prezident İlham Əliyev:

Biz Azərbaycan dövləti olaraq Qarabağda yaşayan erməni sakinlərin fərdi hüquq və təhlükəsizliyini təmin edəcəyimiz kimi, Ermənistan da qarşılıqlı prinsipi əsasında Qərbi azərbaycanlıların hüquq və təhlükəsizliyini təmin etməlidir.

Səhifə → 5

“Əhməd zadə, mən sənə inanıram...”

Prezident İlham Əliyevin təklifi və ya Ankarada Şuşa ruhu

Səhifə → 7

№ 59 (30175) 17 mart 2023-cü il, cümə

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

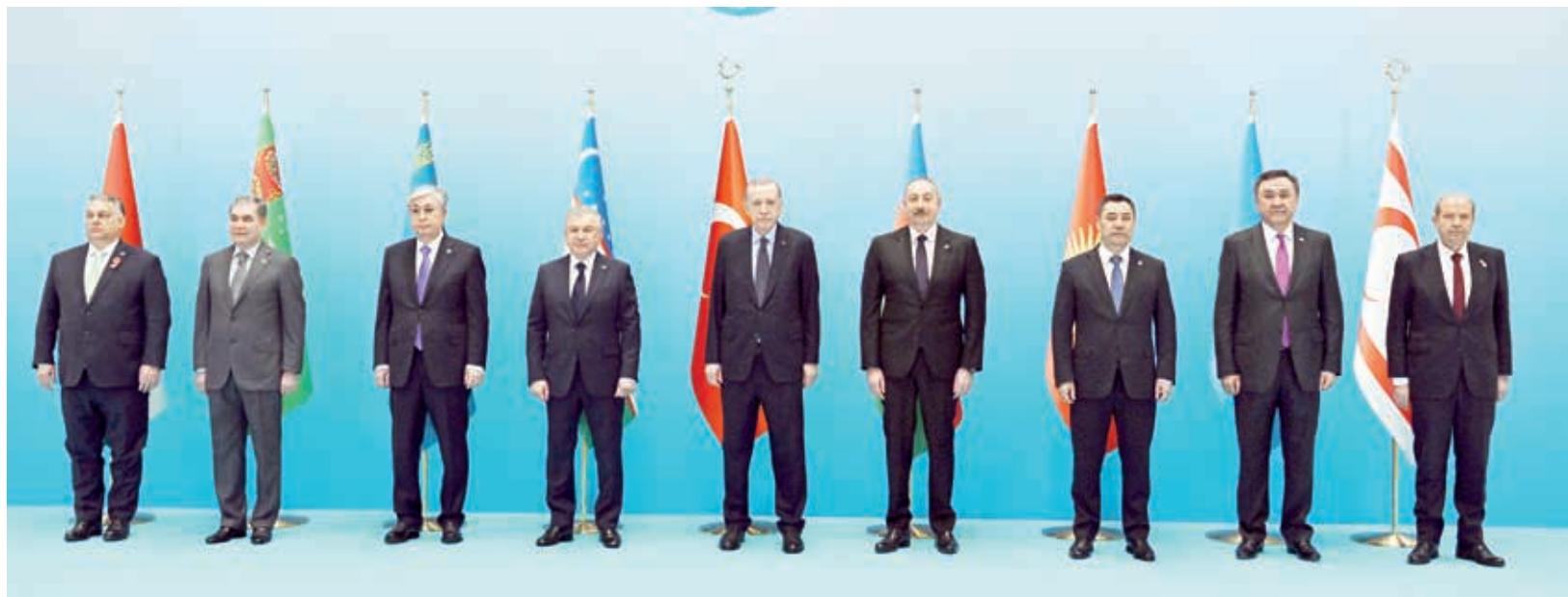
Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

veb-sayt: www.xalqqazeti.az

Türkiyədə davamlı sabitliyin təmin olunması, ölkənin inkişafı bütün türk dünyası üçün önəmli şərtidir

Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçılarının Fövqəladə Zirvə görüşü keçirilib

Prezident İlham Əliyev Zirvə görüşündə iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə martın 16-da Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçılarının Fövqəladə Zirvə görüşü keçirilib.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi, digər dövlət və hökumət başçılarını qarşıladı.

Sonra birgə foto çəkdirildi.

Sammitin açılışında çıxış edən Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkiyədə baş verən zəlzələdən sonra “Fəlakət - Fövqəladə halların idarə edilməsi və humanitar yardım” mövzu-

sunda Fövqəladə Zirvə görüşünün keçirilməsi təşəbbüsünə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını ifadə edərək dedi: “Zirvə görüşünün keçirilməsi çağırışı ilə çıxış edən Cənab Azərbaycanın Prezidenti cənab İlham Əliyevə şəxsən öz adımdan və millətim adından təşəkkürlərimi bildirirəm”.

(ardı 2-ci səhifədə)

Səhifə → 13

“Nurdan yaranıb nura
qovuşan insan”

Azərbaycan – dinlərarası
qarşılıqlı sivilizasiyalar
alyansına çevirən ölkə

Səhifə → 6

Səhifə → 7

Avropa “Yaşıl enerji”də də
Azərbaycana qapı açır

Qohum nikahlarının
faciəli sonluğu

Səhifə → 11

90 nəfərlik 20 ailə doğma Talişa qayıtdı

Səhifə → 14

Səhifə → 6

İslamofobiya ilə mübarizədə
akademik platforma

Ermənistan Azərbaycanla
yeni müharibəyə can atarsa...

Səhifə → 8

Səhifə → 9

İslamofobiyanı
körükləyən terror yuvası

Yaxın gələcəyin
məhkəmələri necə olacaq?

Səhifə → 12

Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçılarının Fövqəladə Zirvə görüşü keçirilib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Ankara Sammitində türkdilli ölkələr arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafına mühüm töhfə verəcək qərarların qəbul olunacağını vurğulayan Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu baxımdan Türk İnvestisiya Fondunun yaradılmasına dair qərarı xüsusi qeyd etdi. Dövlət başçısı bu Fondun özv ölkələr arasında infrastruktur, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, turizm, alternativ enerji və digər sahələrdə əməkdaşlığın daha da inkişafına mühüm töhfə verəcəyini bildirdi.

Xəzər hövzəsində Türk dünyası ölkələri ilə neft, təbii qaz və elektrik enerjisi sahələrində iri-miqyaslı layihələrin birlikdə uğurla həyata keçirildiyini vurğulayan Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan dedi: "Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri 16 ildir Azərbaycan, Türkmənistan və Qazaxıstan neftini dünya bazarlarına fasiləsiz çatdırır. Onurğa sütununu TANAP-ın təşkil etdiyi Cənub Qaz Dəhlizi sayəsində türk dövlətləri Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm rol oynayırlar".

Türk Dövlətləri Təşkilatına sədrlik edən Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Türkiyədə baş vermiş zəlzələnin bütün Türk dünyasını dərinindən sarsıtdığını vurğuladı. Şavkat Mirziyoyev Türkiyə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın rəhbərliyi ilə görülmə ehtiyat tədbirləri, zəlzələdən zərər çəkənlər üçün yüz minlərlə yeni evin tikilməsi, infrastrukturun qurulması ilə bağlı proqram və layihələrin əhəmiyyətini qeyd etdi. Bildirdi ki, zəlzələdən dərhal sonra görülmə tədbirləri nəticəsində bir çox insanın həyatı xilas edilib.

Özbəkistan Prezidenti zəlzələ nəticəsində həlak olanların xatirəsini anmaq üçün hər il fevralın 6-sının Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində "Həyatı itirənlərin anım və birlik, bərabərlik və həmrəylik günü" elan olunmasını təklif etdi.

Son illərdə global iqlim dəyişikliyi nəticəsində dağıdıcı hadisələrin sayının və miqyasının artdığını vurğulayan Prezident Şavkat Mirziyoyev belə hadisələrin qarşısının alınması və nəticələrin aradan qaldırılmasında TDT-nin sistemli əməkdaşlıq platformasının, mülki müdafiə sisteminin yaradılmasının, qabaqcıl dünya təcrübəsinin tətbiqinin, ictimai məlumatlığın artırılmasının, sıx əməkdaşlıq və dəstək mexanizmlərinin formalaşdırılmasının vacibliyini bildirdi. Dövlət başçısı Təşkilat çərçivəsində Təbii Fəlakətlərin Monitorinqi və Təhlili Mərkəzinin yaradılması təşəbbüsünü irəli sürdü.

Türkiyədə baş vermiş dağıdıcı zəlzələnin törətdiyi fəsadlar, qardaş ölkəyə edilən humanitar yardımlar barədə videoçarx nümayiş olundu.

Təbii fəlakət nəticəsində həlak olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Türkmənistan Parlamentli Xalq Məsləhətinin sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədov çıxışında Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədovun TDT-nin növbəti toplantısında iştirakında ölkəsinin bu Təşkilata üzv dövlət kimi qəbul ediləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Ankara Zirvə görüşünün mövzusunun tarixi əhəmiyyətə malik olduğunu qeyd edən Qurbanqulu Berdiməhəmmədov türk dövlətlərinin bir-birinə hərtərəfli dost və qardaş dəstəyi verməsinin, belə ağır günlərdə bir olmasının vacibliyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Fövqəladə Zirvə görüşündə çıxış etdi.

– Əziz qardaşım, hörmətli Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan.

Hörmətli dövlət və hökumət başçıları, əziz dostlar.

Qardaş Türkiyədə çoxsaylı insanın tələfatına və xəsarət almasına səbəb olan güclü zəlzələnin fəsadları bizi olduqca kədərləndirib. Bu dağıdıcı zəlzələ on minlərlə insanın həyatına son qoyub. Əziz qardaşım, faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına Azərbaycan xalqı adından bir daha dərin hüznə başsağlığı verir, yaralananlara şəfa diləyirəm.

Azərbaycan hökuməti və xalqı zəlzələ baş verən andan qardaş Türkiyəyə humanitar yardım etmək üçün səfərbər olmuşdur. Azərbaycan 940 nəfər, o cümlədən xilasedicilər, tibb personalı və könüllülər zəlzələ bölgəsinə göndərilib. Türkiyəyə göndərilən xilasedicilərin sayına görə Azərbaycan dünya ölkələri arasında birinci olub. Xilasedicilərimizin və həkimlərimizin səyi nəticəsində dağıntılar altından 53 nəfər sağ çıxarılıb. Həmçinin 780 nəfərin cəsədi dağıntılar altında aşkar edilib. Tibb personalımız ümumilikdə 3 mindən artıq şəxsə tibbi xidmət göstərib.

Bu günə qədər 45 milyon ABŞ dollarından artıq vəsait AFAD və digər humanitar qurumların bank hesabına köçürülmüşdür. Bununla yanaşı, qardaş Türkiyəyə 5320 ton humanitar yardım çatdırılmışdır.

Azərbaycan və Türkiyə həm sevincli, həm də kədərlili günlərdə daim bir-birinin yanında olmuşdur. Bundan sonra da belə olacaq.

Əminəm ki, əziz qardaşım, hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi sayəsində Türkiyə bu zəlzələnin nəticələrini uğurla aradan qaldıracaqdır.

Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsində ilk saatlardan başlayaraq son günə qədər Azərbaycana göstərdiyi siyasi və mənəvi dəstək bizə əlavə güc verdi.

Eyni zamanda, 44 günlük müharibə dövründə bütün Türkiyə xalqı Azərbaycanın yanında idi. Müharibə zamanı və tarixi Zəfərimizdən sonra Türkiyədən minlərlə dəstək və təbrik mesajları gəlmişdir.

2021-ci ilin iyun ayında Qarabağın tacı olan Şuşa şəhərində Türkiyə ilə Azərbaycan arasında Şuşa Bəyannaməsi imzalanmışdır və bizim əlaqələrimiz rəsmən mütəfiqlik səviyyəsinə qaldırılmışdır.

Türkiyə son 20 ildə Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi ilə böyük və şərəfli yol keçmiş, dünyada söz sahibi olmuş, güc mərkəzinə çevrilmişdir. Bu gün dünyada Türkiyə ilə hesablaşmalar və ona hörmət edirlər.

Türkiyənin hərbi gücünü, müdafiə sənayesi sahəsində böyük uğurlarını indi dünyada hər kəs görür. Bu illər ərzində Türkiyədə davamlı sabitliyin təmin olunması, ölkənin inkişafı bütün Türk dünyası üçün önəmli şərtlərdir.

2022-ci ildə Türk Dövlətləri Təşkilatının Səmərqənddə keçirilmiş Zirvə görüşündə Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Türk Dönyasının Ali Ordeni ilə təltif edilməsi onun Türk dünyasının gücləndirilməsində böyük xidmətlərini bir daha sübut edir. Əminəm ki, əziz qardaşım bundan sonra da uzun illər ölkələrimiz arasındakı qardaşlıq əsasında qurulmuş əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinə böyük töhfələr verəcəkdir.

Əziz dostlar, 30 illik işğal dövründə yüzlərlə şəhər və kəndimiz, tarixi və dini abidələr, qəbiristanlıqlar Ermənistan tərəfindən məqsədlilik şəkildə dağıdılmışdır. Yerlə-yeksan edilən Ağdam şəhərini xarici ekspertlər "Qafqazın Hirosiması" adlandırırlar. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə 67 məsciddən 65-i ermənilər tərəfindən dağıdılıb, qalan ikisindən isə donuz və inək tövləsi kimi istifadə edilib.

Təbii sərvətlərimiz talanıb, ətraf mühitə ciddi zərər vurulub.

Birinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində 4 minə yaxın vətəndaşımız itkin düşmüşdür. Onların demək olar ki, hamısı işğəncələrə məruz qalaraq qətlə yetirilib. Torpaqlarımız azad edildikdən sonra bir neçə yerdə kütləvi məzarlıq aşkar etmişik. Ermənistan hələ də azərbaycanlı itkinlərin taleyi barədə məlumat verməkdən yayınır.

Ermənistanın işğalına görə Azərbaycan dünyada mina ilə ən çox çirkəndirilmiş ölkələr arasındadır. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra, yeni 2020-ci ilin noyabr ayından bəri 300-ə yaxın azərbaycanlı mina partlayışı nəticəsində həlak olmuş və ya ağır yaralanmışdır.

2022-ci ildə Praqa və Soçidə Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanımasına baxmayaraq, hələ də öz qoşunlarını tam olaraq Azərbaycan ərazilərindən çıxarmamışdır. Qarabağda qanunsuz erməni dəstələri və kriminal ünsürlər qalmaqdadır.

Ermənistan həm də Zəngəzur dəhlizinin açılması öhdəliyindən yayınır.

Beləliklə, Ermənistan 2020-ci il noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatı kobudcasına pozur və buna görə məsuliyyət daşımalıdır.

rılan islahatların türk xalqını yeni-yeni uğurlara çatdıracağına əminliyini bildirdi.

Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban Türkiyədə baş verən zəlzələnin dəhşətli olduğunu bildirdi, yenidənqurma işlərində bu ölkəyə dəstək verməkdən şərəf duyacağını dedi. Türkiyənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi ilə sürətli inkişafının şahidi olduğunu vurğulayan Baş nazir qarşıdakı müddətdə bunun davam edəcəyinə inamını ifadə etdi. Bu gün dünyanın üzleşdiyi münaqişələrə toxunan Baş nazir Türk Dövlətləri Təşkilatının üzv ölkələrinə güclü sülh səylərinə görə təşəkkürünü bildirdi. Qlobal iqtisadiyyatda cərəyan edən hadisələr nəticəsində müxtəlif blokların yaranmasının Macarıstanın maraqlarına uyğun olmadığını söyləyən Viktor Orban bütün ölkələr arasında əlaqələrin

qurulmasının tərəfdarı olduğunu vurğulayaraq dedi: "Türk dünyası, türk dövlətlərinin bu mənada Qafqaz və Mərkəzi Asiyadakı ölkələr olaraq açar rol oynayacaqlarını düşünürəm. Münasibətlərimizi qarşılıqlı hörmət çərçivəsində davam etdirərək bütün dünyaya nümunə ola bilərik. Bu məqsədlə Macarıstan olaraq enerji, ticarət, eyni zamanda, daşıma sahələrində birgə səyləri gücləndirməyə töhfə vermək niyyətindəyik".

Şimali Kipr Türk Respublikasının Prezidenti Ersin Tatar tədbirə dəvətə və bu Zirvə görüşünün keçirilməsi təşəbbüsünə görə Türkiyə və Azərbaycan prezidentlərinə minnətdarlığını bildirərək dedi: "Məni buraya dəvət etdiyi üçün Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı çox təşəkkür edirəm. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə bu Zirvə görüşünün keçiril-

məsi təşəbbüsünə görə dərin minnətdarlığımı bildirirəm".

Prezident Ersin Tatar güclü və böyük Türkiyə dövlətinin zəlzələnin fəsadlarını ən qısa vaxtda aradan qaldıracağına əminliyini bildirərək, belə hadisələr zamanı dost, qardaş ölkələrimiz arasında həmrəyliyin və birliyin böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğuladı.

Sonra Türk Dövlətləri Təşkilatının Ağsaqqallar Şurasının sədri və qardaş ölkənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının sədr müavini Binəli Yıldırım, Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançıbek Ömüraliyev çıxış etdilər.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu Zirvə görüşünün keçirilməsi təşəbbüsünə görə Prezident İlham Əliyevə bir daha minnətdarlıq edərək dedi: "Qardaşlığın təzahürü olan bu Zirvə gö-

rüşünün keçirilməsi təşəbbüsünə görə İlham qardaşıma və onun şəxsinə Can Azərbaycana bir daha təşəkkürümü bildirirəm".

Prezident Ərdoğan Türk Dövlətləri Təşkilatının hazırkı sədri Özbəkistana da minnətdarlığını bildirdi.

Zirvə görüşünə yekun vuran Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev sammitdə qəbul olunan qərarların ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafına yeni töhfələr verəcəyinə əminliyini bildirdi.

Sonda Ankara Bəyannaməsi və mülki müdafiə mexanizminin qurulmasına dair Protokol imzalandı (Bəyannamə qəzetin bugünkü nömrəsində dərc olunur).

Qeyd edək ki, bu tədbirin Şuşada keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Lakin Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələ ilə əlaqədar Prezident İlham Əliyev qardaş ölkəyə dəstək məqsədilə Zirvə görüşünün Ankara da keçirilməsi təklifi ilə çıxış edib. Digər iştirakçı ölkələrin rəhbərləri ilə razılaşdırıldıqdan sonra bununla bağlı müvafiq qərar qəbul olundu. Bu, bir daha Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, Türk dünyasında qarşılıqlı dəstəyin və hörmətin bariz nümunəsidir.

"Fəlakət - Fövqəladə halların idarə edilməsi və humanitar yardım" mövzuna həsr olunan Zirvə görüşü Türkiyənin cənub və cənub-şərq bölgələrində baş verən zəlzələ nəticəsində yaranan fəvqəladə vəziyyətlə bağlı məsələlərin ən yüksək səviyyədə müzakirə edildiyi platformadır. Liderlər fəlakətlərlə mübarizədə Türk Dövlətləri Təşkilatı daxilində çoxtərəfli sıx əməkdaşlıq və koordinasiya mexanizmlərinin yaradılmasına diqqət çəkib, regionda mövcud çağırışlarla bağlı məsləhətləşmələr aparıblar.

Türk Dövlətləri Təşkilatının Fövqəladə Zirvə görüşünün Ankara Bəyannaməsi

“Türk Dövlətləri Təşkilatının (bundan sonra TDT adlandırılacaq) “Fəlakət – Fövqəladə halların idarə edilməsi və humanitar yardım” mövzusunda Fövqəladə Zirvə görüşü Azərbaycan Respublikasının təşəbbüsü ilə 16 mart 2023-cü ildə Ankara da keçirilmişdir.

İclasla Türkiyə Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Rəcəb Tayyib Ərdoğan ev sahibliyi etmişdir və iclasda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri İlham Əliyev, Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Kasım-Jomart Tokayev, Qırğız Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Sadır Japarov, Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Şavkat Mirziyoyev, Türkmən xalqının Milli Lideri və Türkmənistanın Xalq Məsləhətinin Sədri Zati-aliləri Qurbanqulu Berdiməhəmmədov, Şimali Kipr Türk Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Ersin Tatar, Macarıstanın Baş naziri Zati-aliləri Viktor Orban, eləcə də Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Zati-aliləri Kubanığbek Ömüraliyev iştirak etmişlər.

Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları, 6 fevral 2023-cü ildə Türkiyənin cənub-şərq bölgəsində minlərlə insanın həyatına son qoyan, minlərlə insanın yaralanması ilə nəticələnən və ağır dağıntılara səbəb olan iki dağıdıcı zəlzələ ilə əlaqədar qardaş türk xalqına bir daha dərin hüznə başsağlığı verərək;

Üz v müşahidəçi dövlətlərin xalqlarına, eləcə də digər ölkələrə və beynəlxalq təşkilatlara/platformalara zəlzələlərdən daha çox zərər çəkmiş ərazilərə dərhal yardım əlini uzatdıqlarına görə minnətdarlıqlarını bildirərək;

TDT-nin Üz v müşahidəçi Dövlətlərinin Türkiyədəki dağıdıcı zəlzələlərdən sonra axtarış-xilasetmə qruplarının sürətli şəkildə yerləşdirilməsini təqdir edərək;

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən Türkiyə üçün Təcili Zəlzələ Yardımı Çağırışının və Türkiyə və Suriyaya global dəstəyi səfərbər etmək məqsədilə Avropa İttifaqı (AI) Komissiyası və Avropa İttifaqı (AI) Şurasının İsveç sədrliyi tərəfindən birgə təşkil olunacaq Beynəlxalq Donorlar Konfransının elan edilməsini alqışlayaraq;

Axtarış və xilasetmə qruplarının sürətli şəkildə yerləşdirilməsinin, habelə fəlakətlərə cavab olaraq humanitar yardımın çevik çatdırılmasının vacibliyini vurğulayaraq;

“Türk Dünyasına Baxış 2040” sənədinə uyğun olaraq TDT regionunda və dünyada təbii fəlakətlərin qarşısının alınması, cavab verilməsi və aradan qaldırılması üçün ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın və koordinasiyanın zəruriliyinə diqqət çəkərək;

2021-ci il tarixli TDT-nin 8-ci Zirvə görüşünün Bəyannaməsinin 51-ci bəndinə uyğun olaraq, TDT-nin Mülki Müdafiə Mexanizminin yaradılması ilə bağlı 21 dekabr 2022-ci ildə Ankara AFAD-da keçirilmiş TDT-nin Fəlakət və Fövqəladə Halların İdarəedilməsi üzrə Nazirlərinin Görüşünün nəticələrini alqışlayaraq;

TDT-nin 8-ci Zirvə görüşünün Bəyannaməsində təsdiq olunduğu kimi, müvafiq nazirliklərə yaşıllı texnologiyalar və ağıllı şəhərlər üzrə əməkdaşlıq təşəbbüsü barədə göstəriş vermək qərarını xatırladaraq;

“Türk Dünyasına Baxış 2040” sənədində qeyd olunan baxış və məqsədlərin həyata keçirilməsində türk dövlətlərinin əldə etdiyi böyük siyasi, iqtisadi və sosial-mədəni tərəqqini yüksək qiymətləndirərək;

Türk dünyasının dəyər və maraqlarını təşviq etmək məqsədilə TDT-nin fəaliyyətini dəstəkləməyə sadıq olduqlarını təsdiq edərək;

Türk dünyasının ticarət, nəqliyyat, investisiya, turizm, regional əlaqə və strateji insan resurslarının idarə edilməsi sahələrində əməkdaşlığının və koordinasiyanın dərinləşdirilməsi və gücləndirilməsində TDT-nin daim artan mərkəzi rolunu vurğulayaraq;

Regional və beynəlxalq forumlarda əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi üçün bütün imkanları nəzərdən keçirməyi üzərinə götürərək;

11 noyabr 2022-ci ildə keçirilmiş və TDT-nin transformasiyasında və Türk dünyasının gələcək integrasiyasında daha bir əlamətdar hadisə olan tarixi Səmərqənd Zirvə görüşünün uğurlu təşkil olunmasına görə Özbəkistan Respublikasının sədrliyinə yüksək qiymətləndirərək; və Sədrliyin həmrəyliyin gücləndirilməsinə, eləcə də TDT Üz v müşahidəçi Dövlətlərinin xalqlarının sülh, sabitlik, təhlükəsizlik və rifahının təmin edilməsinə yönəlməsi fəaliyyətini dəstəkləmək əzmində olduqlarını vurğulayaraq;

Respublikanın yaradılmasının yüzilliyi və Türkiyə xarici siyasət xidmətinin əsasının qoyulmasının beş yüzilliyi münasibətilə Türkiyə Respublikasını təbrik edərək;

Novruz bayramı və müqəddəs Ramazan bayramı münasibətilə bütün Üz v müşahidəçi Dövlətlərin xalqlarına rifah və firavanlıq arzularını bildirərək;

Bəzi ölkələrdə müsəlmanların müqəddəs dəyərlərinə qarşı son vaxtlar törədilən nifrət cinayətlərindən təşvişə düşərək; və bununla əlaqədar olaraq, müxtəlif inanclara və mədəniyyətə malik insanlar arasında dixcə yanaşı yaşama, dialoq və harmoniyanı qorumaq üçün müxtəlif mədəniyyətlər arasında qarşılıqlı hörmətin mühüm əhəmiyyətini vurğulayaraq;

bəyan etdilər ki, onlar:

1. Zəlzələlərdən sonra bərpa və yenidənqurma işlərində Türkiyə xalqı və Hökuməti ilə həmrəylik ifadə etdilər;

2. Üz v müşahidəçi Dövlətlər, eləcə də dünyanın hər yerindən digər ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar/platformalar tərəfindən yerləşdirilmiş fövqəladə hallara cavab qrupları tərəfindən fəlakətdən sonra həyata keçirilən fədakar axtarış və xilasetmə əməliyyatlarını alqışladılar; və aramsız səyləri ilə bir çox insanın həyatını xilas edən dəstələrə minnətdarlıqlarını bildirdilər;

3. TDT-yə Üz v müşahidəçi Dövlətlərin milli tibbi xilasetmə qrupları arasında əməkdaşlığı gücləndirməyə və birgə potensialın gücləndirilməsi fəaliyyətlərində iştirak etməyə hazır olduqlarını bildirdilər;

4. Zəlzələlərdən zərər çəkmiş şəxslərə nə zaman ehtiyac duyulduğu təqdirdə, humanitar yardım göstərməyə davam etməyə hazır olduqlarını təkrarladılar;

5. 20 mart 2023-cü ildə Brüsseldə keçirilməsi nəzərdə tutulan AI Komissiyası və AI Şurasına İsveç sədrliyi tərəfindən birgə təşkil olunacaq Beynəlxalq Donorlar Konfransında iştirak etmək üçün üzvlərini təşviq etdilər;

6. Baş verə biləcək mümkün fəlakətlər və fövqəladə hallar zamanı ehtiyacların səmərəli, əlaqələndirilmiş və vaxtında həll edilməsi üçün TDT-nin milli fəlakətlərin idarə edilməsi qurumları arasında əməkdaşlığı gücləndirmək barədə razılığa gəldilər və bu xüsusta Türk Dövlətləri Təşkilatının Mülki Müdafiə Mexanizminin yaradılması haqqında Sazişin Türk Dövlətləri Təşkilatının Qazaxıstan Respublikasının Türkistan şəhərində keçiriləcək 10-cu Zirvə görüşündə imzalanması üçün aidiyyəti qurumlara tapşırıq verdilər;

7. Qeyd etdilər ki, fəlakətdən sonrakı ehtiyacların qiymətləndirilməsi, təsirə məruz qalmış bölgələrin bərpası və yenidən qurulması prosesi ərzində Türkiyəyə dəstəyini davam etdirməkə beynəlxalq ictimaiyyət üçün yaxşı istinad nüqtəsi olacaq; bu səyləri daha yaxşı bərpa etmək və enerji səmərəliliyi prinsipləri əsasında qurmaq istəyini/əzmini alqışladılar; Türk dünyasında daha dayanıqlı, davamlı və yaşıllı inkişafın vacibliyini vurğuladılar və ictimai malların canlandırılmasında ağıllı şəhərlərin xüsusi rolunu tanıdılar;

8. Müşahidəçi Dövlətlərin TDT-nin fəaliyyətlərinə aktiv cəlb olunmasını qiymətləndirdilər və ŞKTR-nin TDT-nin Fövqəladə Zirvə görüşündə iştirakını qeyd etdilər;

9. TDT Üz v Dövlətləri arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlığı gücləndirmək üçün onların iqtisadi potensialını səfərbər etmək məqsədi daşıyan Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında Sazişin imzalanmasını alqışladılar;

10. Qazaxıstan, Türkmənistan və Türkiyədə qarşıdan gələn ümumi və prezident seçkilərinin, eləcə də Özbəkistanda referendumun uğurla başa çatacağına əmin olduqlarını bir daha təsdiq etdilər;

11. Türkiyə Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Rəcəb Tayyib Ərdoğanı Türk dünyasının birliyi və həmrəyliyinə, eləcə də təhlükəsizliyi və rifahına verdiyi güclü və davamlı töhfələrinə, Türk Dövlətləri Təşkilatının birlik ruhunun gücləndirilməsində möhkəm liderliyinə görə təşəkkürlərini bildirir və gələcək seçkilərdə uğurlar arzu edirlər;

12. UNESCO tərəfindən “Dünya Türk Dili Günü” elan edilməsi ilə bağlı tam dəstəklərini bir daha təsdiq etdilər;

13. Bütün müsəlmanları incidən və gələcəkdə yeni irqçi, ksenofob və islamofob təxribat və hücumlara yol açə biləcək müqəddəs kitabımız Qurani-Kərimə qarşı son vaxtlar nifrət zəminində törədilən cinayətləri ən kəskin şəkildə qınadılar;

14. Azərbaycan Respublikasının İrandakı səfirliyinə qarşı törədilən ölümcül silahlı hücumu pislədilər və bütün təşkilatların məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün tez və hərtərəfli araşdırmanın aparılmasına çağırış etdilər;

15. TDT Katibliyinin fəaliyyətində əldə edilmiş mühüm nailiyyətləri təqdir etdilər və Üzvlər tərəfindən qəbul olunmuş sənədlərdə təyin və təsbit edilmiş vəzifələrinin həyata keçirilməsi üçün Katibliyin potensialını daha da gücləndirmək əzmində olduqlarını bir daha vurğuladılar;

16. TDT Üz v dövlətlərin Xarici İşlər nazirliklərinə və digər aidiyyəti qurumlara Qazaxıstanda keçiriləcək TDT-nin qarşıdan gələn 10-cu Zirvə görüşünə hazırlıq işlərini sürətləndirmək üçün göstəriş verməyə razılışdılar;

Qazaxıstan TDT-nin 10-cu Zirvə görüşünə 2023-cü ilin oktyabr ayında Qazaxıstan Respublikasının Türkistan şəhərində ev sahibliyi etməyə hazır olduğunu bir daha təsdiq etdi. TDT-nin Dövlət Başçıları Türkiyə Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri Rəcəb Tayyib Ərdoğanı TDT-nin Ankara Fövqəladə Zirvə görüşünün uğurla yekunlaşan müzakirələrinə sədrlik etdiyinə görə dərin təşəkkür bildirir və Türkiyə Hökumətinin və xalqının səmimi qonaqpərvərliyini yüksək qiymətləndirdilər.

TDT-nin Baş katibinə bu Bəyannamədə nəzərdə tutulan qarşılıqlı fəaliyyəti və birgə səyləri əlaqələndirmək tapşırığı verilir.

16 mart 2023-cü ildə Ankara şəhərində Azərbaycan, qazax, qırğız, türk və özbək dillərində imzalanmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV

Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev

Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır JAPAROV

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib ƏRDOĞAN

Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat MIRZIYOYEV.

Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının dövlət başçılarının birgə naharı olub

Martin 16-da Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının dövlət başçılarının birgə naharı olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev naharda iştirak edib.

AZƏRTAC

Prezident İlham Əliyevin Türkiyəyə səfəri başa çatıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyəyə səfəri martin 16-da başa çatıb.

Ankaranın Esenboğa hava limanında dövlətimizin başçısının şərafinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Prezident İlham Əliyevi rəsmi şəxslər yola saldılar.

AZƏRTAC

Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin əməkdaşlarına ali xüsusi rütbələrin verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti rəisinin müavini Elman Məmməd oğlu Əliyevə II dərəcəli dövlət miqrasiya xidməti müşaviri ali xüsusi rütbəsi verilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin Bakı şəhər regio-

nal miqrasiya baş idarəsinin rəisi İslam Məsum oğlu Ağayevə III dərəcəli dövlət miqrasiya xidməti müşaviri ali xüsusi rütbəsi verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 mart 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin əməkdaşlarının təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Xidməti vəzifələrini yerinə yetirərək fərqləndiklərinə görə Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin aşağıdakı əməkdaşları təltif edilsinlər:

3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə

Abdullayev İsmayıl Əli oğlu

“Miqrasiya orqanlarında qulluqda fərqlənməyə görə” medalı ilə

Bədəlov Ayxan Əli oğlu
Əliyev Amid Həbib oğlu
Hüseynov İlyas Fətulla oğlu
Hüseynova Nigar Elxan qızı
Quliyev Sunay Arif oğlu
Quliyev Vəli Nüsəddin oğlu
Mirzəyev Vüqar Həmid oğlu

Səttarova Əfsanə Ziyadxan qızı
Şahmarov Elnur Qaçay oğlu
Tağıyev Faiq Arif oğlu.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 mart 2023-cü il

XRİTDX-nin nümayəndə heyəti Qlobal Kibertəhlükəsizlik Konfransında iştirak edib

Cari ilin 14-16 mart tarixlərində Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin Dubay şəhərində GISEC Qlobal Kibertəhlükəsizlik Konfransı keçirilib. Konfransda Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin (XRİTDX) idarə rəisi Tural Məmmədov “İnformasiya təhlükəsizliyinin təkamülü – saxta domenlərin monitorinqi” təqdimatı ilə çıxış edib.

XRİTDX-nin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirdilər ki, təqdimatda informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün texnologiya, üsul və vasitələrin keçdiyi təkamül yolu, eləcə də XRİTDX-nin Kompüter İnsidentlərinə qarşı Mübarizə Mərkəzinin (CERT.gov.az) saxta domen təhdidləri ilə mübarizə təcrübəsi tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb.

Tədbirin davamında XRİTDX-nin nümayəndəsi “Kiberməkan və geopolitika:

Kiberrisklərin azaldılmasına sistematiq yanaşma” mövzulu panel müzakirəsində iştirak edib.

Ümumilikdə, 120 ölkədən 500-dən çox kibertəhlükəsizlik şirkətinin iştirak etdiyi konfrans və sərgidə Xidmətin nümayəndə heyəti sahe üzrə müxtəlif məlumat və məruzələr ilə tanış olub, aparıcı şirkətlərin nümayəndələri ilə görüşlər keçirib, yeni texnoloji həllərin təbiiq istiqamətləri ilə bağlı müzakirələr aparıb.

Türkiyə Prezidenti TDT-nin Ankara Zirvə görüşünün yekunlarına dair brifinq keçirib

Ankara Türkiyə Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşünü uğurla başa çatdırdı. Ölkəmizdə yaşanan zəlzələ və sel fəlakəti ilə əlaqədar təşkilatımızın üzvləri və müşahidəçi üzvlərlə birlikdə həmrəylik məqsədilə toplandı. Zirvə görüşündə iştirak edən hörmətli qardaşlarımızın hər birinə bir daha təşəkkürümü bildirirəm.

Bu sözləri Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan martın 16-da Ankarada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşünün yekunlarına dair yerli və xarici jurnalistlər üçün keçirdiyi brifinqdə deyib.

“Yaşadığımız fəlakət zamanı Türk dünyası olaraq nümayiş etdirdiyimiz həmrəyliyi, birlik və bərabərliyi heç vaxt unutmayacağıq”, – deyə Türkiyə Prezidenti bildirib.

Sammit çərçivəsində digər toplantıların da keçirildiyini vurğulayan Rəcəb Tayyib Ərdoğan keçən il Səmərqənd Zirvə görüşündə Türk Dövlətləri Təş-

kilatına müşahidəçi qismində qoşulan Şimali Kipr Türk Respublikasının ilk dəfə bu tədbirdə iştirakından məmnunluğunu ifadə edib.

“Türk Dövlətləri Təşkilatı ölkələri fevralın 6-da yaşadığımız fəlakətdən sonra yardım çağırışımıza ən tez cavab verən və ən tez hərəkətə keçən, kəderimizi bölüşən dostlarımızdan oldular. Təşkilatın üzvləri axtarış-xilas etmə işlərindən tutmuş səhiyyə xidmətlərinə və humanitar yardıma qədər geniş sahədə fəaliyyət göstər-mək üçün heyətlərini dərhal Türkiyəyə göndərdilər. Qardaşlarımız istər maliyyə, istərsə də maddi yardımlar edərək,

millətimizin ehtiyacını ödəmək üçün cani-dildən fəaliyyət göstərdilər. Böl-gədə qurduqları səhra hospitaları ilə yaralarımızın sağlamlmasına dəstək verdilər. Göndərdikləri çadırlarla insanları-mıza kömək etdilər. Çətin günlərimizdə bizimlə olan təşkilatımızın dost və qar-daş xalqlarına səmimi-qəlbədən təşək-kür edirəm”, – deyə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan vurğulayıb.

Dövlət başçısı bildirib ki, Türk İnvestisiya Fondunun yaradılmasına dair razılaşma Zirvə görüşünün konkret nailiyyətlərindən biridir. Əminlik ki, fond qardaş ölkələrimizin iqtisadi birliyinin möhkəmlənməsinə töhfə verəcək.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan sammit-də üzv ölkələrin aidiyyəti qurumları arasında əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə çatdırılmasının və növbəti Zirvə görüşünə qədər Türk Dövlətləri Təşkilatı mülki müdafiə mexanizminin yaradılmasının qərara alındığını diqqətə çatdırıb.

Mövcud və gələcəkdə yaşana biləcək çətinliklərin dəf edilməsi üçün üzv ölkələrin həmrəyliyinə gücləndirilməsinin önəmini vurğulayan Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bildirib: “Bunun üçün Türk Dövlətləri Təşkilatının imkanlarını artırmalıyıq. Tarixi, mədəni və humanitar dəyərlərə söykənməyən qurumların yerində saydığı bir dövrdə Türk Dövlətləri Təşkilatı yeni güc mərkəzinə çevrilməkdədir”.

Türkiyə Prezidenti Ankara Zirvə görüşünün keçirilməsi təşəbbüsünə görə Azərbaycana, Türk Dövlətləri Təşkilatının hazırkı sədri Özbəkistana, həmçinin bütün iştirakçı dövlətlərə və nümayəndə heyətlərinə bir daha təşəkkür edib.

AZƏRTAC

Nazir Vilayət Eyvazov Şəmkirdə vətəndaş qəbulu və sıra baxışı keçirib

Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov martın 15-də və 16-da Şəmkir Rayon Polis Şöbəsində növbəti vətəndaş qəbulu keçirib.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən redaksiyamıza bildirilib ki, Polis Şöbəsinin inzibati binasında Gədəbəy, Daşkəsən, Tovuz, Ağstafa, Qazax və Şəmkir rayonlarından qəbula gələn 156 vətəndaşın müraciətini dinləyən nazir onların problemlərini həlli üçün nazirliyin aidiyyəti baş idarə və idarə rəislərinə tapşırıqlar verib. Müraciətlərin əksəriyyəti yerindəcə həllini tapıb.

Səfər çərçivəsində general-polkovnik V.Eyvazov bölgə üzrə polis orqanlarında sırası və kiçik rəis heyətinə xidmətə qəbullu bağlı keçirdiyi sıra baxışında ətraf rayonlarda yaşayan,

polis orqanlarında xidmət etmək arzusunda olan gənclər iştirak ediblər. 22-si Vətən müharibəsi iştirakçısı olmaqla xidmətə qəbulun şərtlərinə uyğun

gələn 122 nəfər seçim turunun növbəti mərhələsinə buraxılıb.

“Xalq qəzeti”

Bakı Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə hazırlaşır

Bu il oktyabrın 2–6-da Bakıda keçiriləcək “Qlobal çağırışlar və imkanlar: kosmosa şans verək” mövzusunda 74-cü Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə rekord sayda – 95 ölkədən elmi iş təqdim olunub.

Bakı konqresinə kosmos sahəsində fəaliyyət göstərən elm adamları və tədqiqatçılar tərəfindən kosmosa və bəşəriyyətin xeyrinə müsbət təsir göstərə biləcək 3532 elmi məqalə qeydiyyatdan keçib. Bu göstərici ilə Bakı konqresi Paris (2022), Vaşinqton (2019) və Bremen (2018) konqresləri ilə birgə indiyə kimi keçirilən bütün konqresləri geridə qoyub.

Xüsusilə vurğulanmalıdır ki, bu il Azərbaycandan təqdim olunan elmi məqalələrin sayı da 214 elmi məqalə ilə rekord həcmində olub. Azərbaycan elminin dünya elminə integrasiyası fonunda ölkəmiz ən çox elmi məqalə təqdim edən ölkələr – ABŞ, İtaliya, Hindistan və Çindən sonra olmaqla ilk beşlikdə yer alır.

Azərbaycanın sədri Saməddin Əsədov bildirib: “Ölkəmizdən bu il Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə təqdim olunan elmi məqalələrin sayı rekord rəqəmə çatıb. Azərbaycanlı alim və gənclər tərəfindən konqresə

214 elmi məqalə təqdim olunub. Bu, ölkəmizdə insan kapitalına verilən dəyərin, elm, tədqiqat və texnologiya sahələrində artan uğurlarımızın əyani sübutudur. Bu rəqəm əsasında ölkəmizdə kosmos sahəsində elmi nəticələrin beynəlxalq platformalarda nümayiş olunması istiqamətində gənclərimizin qazandığı nailiyyətlərin davamıdır”.

Qeyd edək ki, Bakı konqresində bütün dünyadan, o cümlədən Azərbaycandan olan elm insanları və gənclər kosmosun imkanlarına həsr olunmuş 190 texniki sessiyada və digər tədbirlərdə çıxış edə biləcəklər.

“Xalq qəzeti”

Allahşükür Paşazadə: Avropada insan hüquqlarından danışıqlar da özləri onu pozurlar

“Hazırda islamofobiya mühüm məsələlərdən biridir. Təəssüf ki, Avropada ikili münasibətlər var. Belə ki, müsəlman və xristian miqrantlara qarşı münasibətlər bir-birindən fərqlənir. Rusiya–Ukrayna müharibəsi nəticəsində başqa ölkələrə üz tutan ukraynalı miqrantlar üçün lazımi şərait yaranır. Suriyadan və digər müsəlman ölkələrindən gələnlər üçün eyni davranış sərgilənmir”. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə jurnalistlərə bu müsahibəsinin davamında deyib:

– Avropa dövlətlərində insan hüquqlarından danışıqlar da, elə özləri onu kobud şəkildə pozurlar. Həmin ayrı-seçkiliyi aradan götürməliyik. Çünki hər kəs Allah qarşısında bərabərdir. Azərbaycan hər zaman haqqın tərəfdarıdır. Ölkəmiz dünyada baş verən mühüm hadisələrə biganə qalmayıb. “İslamofobiya irqçiliyin və ayrı-seçkiliyin spesifik formasıdır. Yeni qlobal və transmilli çağırışlar” mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfrans bizim üçün çox vacibdir. Çünki bu konfrans vasitəsilə dünyaya bir daha bəyan etmək istəyirik ki, biz sülhün tədriyidir.

Vaxtilə torpaqlarımızın 20 faizi Ermənistan tərəfindən işğal olunmuşdu. Həmin torpaqlarda məhv edilən, bərad

hala salınan məscidlərimiz, ziyarətgahlarımız, qəbiristanlıqlarımız, minalanmış torpaqlarımız islamofobiyanın təzahürüdür. Belə konfransların bütün dünya üçün böyük əhəmiyyəti var. Qeyd etmək istədim ki, Azərbaycanda islamofobiya qarşı mübarizənin, multikulturalizmin bünövrəsini ulu öndər Heydər Əliyev qoyub. Onun siyasəti bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) sədri müsahibənin sonunda problem öz həllini tapana qədər mübarizənin davam etdiriləcəyini də diqqətə çatdırıb.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə həmin

gün “İslamofobiya irqçiliyin və ayrı-seçkiliyin spesifik forması kimi: Yeni qlobal və transmilli çağırışlar” mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçıları ilə görüşüb.

“Xalq qəzeti”

Sırderyada soydaşlarımızla görüş

Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin (AMM) direktoru Samir Abbasov Sırderya vilayətindəki diaspor təşkilatında olub, soydaşlarımızla görüşüb.

Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin sədri Əzizəğa Bayramovla söhbət zamanı milli mədəniyyətimizin Özbəkistanda tanınması istiqamətində aparılan işlər, Sırderya vilayətindəki diaspor təşkilatının fəaliyyəti, əməkdaşlıq məsələləri, habelə gələcək planlar barədə müzakirələr

aparılib. 2023-cü il – “Heydər Əliyev ili” münasibəti ilə keçiriləcək birgə tədbirlər, Azərbaycan incəsənət ustalarının dostluq konsertinin təşkilində nəzərdə tutulub.

Azərbaycanın “Xəzər” telekanalının “Ənənə boğçası” verilişi də Sırderya vilayətində olub, özbək toy ənənələri və soydaşlarımızın həyatı ilə bağlı verilişlər hazırlayıb.

Qulu KƏNGƏRLİ,

Daşkənd

“Əhmədzadə, mən sənə inanıram...”

Heydər Əliyevdən bu sözləri eşitmək məsuliyyəti ikiqat artırırdı

Ümummilli lider Heydər Əliyev məktəbinin layihli yetirmələrindən biri də onun irsinə və siyasi xəttinə bu gün də sədaqətlə xidmət edən ictimai-siyasi xadim Əhməd Cümə oğlu Əhmədzadədir. Ali təhsilli meliorator kimi 1966-cı ildə əmək fəaliyyətinə başlayan Əhməd Əhmədzadə qısa müddətdə bir çox vəzifələrdə çalışıb. Dövlət idarəçiliyi sahəsində rəhbər kadr kimi karyerasına isə Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə başlayıb. “Xalq qəzeti”nin “2023-cü il – Heydər Əliyev ili”nə həsr etdiyi “Heydər Əliyev xatirələr işığında” layihəsinə növbəti qonaq kimi Əhməd müəllimi dəvət etməyimizin əsas məramı da, onun ulu öndər haqqında geniş auditoriyaya belli olmayan xatirələrini oxucularımıza çatdırmaq, o bənzərsiz insanın həyat və fəaliyyətinin ən xırda detallarını belə əbdləşdirməkdir.

BİRİNCİ SÖHBƏT

– Əhməd müəllim ulu öndərlə ilk görüşünü nə qədər Heydər Əliyev artıq DTK sədri postunu geridə qoyub, 5 il idi ki, Azərbaycana rəhbərlik edirdi. İlk dəfə ünsiyyətdə olana qədər Heydər Əliyevi necə tanıyırdınız? Düşünürəm, ola bilməzdi ki, 1967–1975-ci illərdə Qax Suvarma Sistemləri İdarəsində böyük mühəndis, idarənin rəisi vəzifələrində çalışan bir şəxsin Heydər Əliyev haqqında müəyyən fikri olmasın.

– İnstitutu bitirəndən dərhal sonra – 1967-ci ildə mənə Qax Rayon Suvarma Sistemləri İdarəsinə böyük mühəndis vəzifəsinə təyin etdilər. Az bir müddədən sonra idarənin rəisini işdən kənarlaşdırdılar və Qax Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi Asiyet Yusifovanın təklifi və təklidi ilə mənə idarənin rəisi vəzifəsinə təsdiq etdilər...

Çox böyük həvəslə işə başladım. Öz ixtisasım idi, nəzəri bilikləri yaxşı mənimsəmişdim, yorulmaq bilmədən çalışırdım. Amma etiraf edirəm ki, ilk gündən çox ciddi çətinliklərlə üzləşdim. Respublikanın durumu da yaxşı deyildi. Azərbaycan İttifaq Respublikaları arasında ən zəif inkişaf edənlər sırasında yer alırdı. Ölkədə aşağıdan yuxarı nizam-intizam çox zəif idi. Mərkəzənd maliyyə vəsaiti çox az ayrıldığına görə iş görmək, layihələr reallaşdırmaq çətin idi. Sənaye, kənd təsərrüfatı çox geri qalırdı.

1969-cu il iyulun 14-də Azərbaycan KP MK-nın plenumu keçirildi və Heydər Əliyev birinci katib seçildi. Xüsusi xidmət orqanında işlədiyinə görə Heydər Əliyevi geniş ictimaiyyət yaxından tanıyırdı. Amma respublikaya rəhbər seçildəndən az bir müddət sonra bütün ölkə ondan danışırdı. Çünki Azərbaycanda işlər sürətlə dəyişməyə başladı. Sənaye, kənd təsərrüfatı, bir sözlə, iqtisadiyyatın bütün sahələri hərəkətə gəldi. Onun rəhbərliyi altında ard-arda çox mühüm qərarlar qəbul edilirdi, hakimiyyətin bütün pillələrində ciddi intizam yaranmağa başladı. Artıq nazirliklər, rayon partiya komitələri, idarə və müəssisələr bu intizama uyğun iş rejimində çalışmağa başladılar.

Doğrudur, o zaman islahat sözü işlənmirdi, amma Azərbaycanda, sözün əsl mənasında, böyükmiqyaslı islahatlar gedirdi. Məsələn, ən çox narazılıq doğuran ticarət sistemi idi. Heydər Əliyev bu sahədə, sanki, bir inqilab etdi. Əhali bunu dərhal hiss edirdi və alqışlayırdı.

Heydər Əliyev rəhbər olana qədər gördürdüm ki, bir çox idarə müdirləri həftə sonu ölkədən çıxıb Gürcüstana, Ermənistanı istirahətə gedirlər. Amma Heydər Əliyev gələn gündən bunlar dərhal yığılırdı. Sanki, heç yox imiş. Bütün idarə və müəssisə, nazirlik və komitə işçiləri ciddi səfərbər olunmağa başladılar.

Çox vacib məsələlərdən biri də mərkəzin – Moskvanın bizə münasibətinin kökündən dəyişməsi oldu. Heydər Əliyev birinci katib olmamışdan Bakının

müraciətlərinə, xahişlərinə qulaq asan yox idi. Amma hər şey 1969-cu il iyulun 14-dən sonra sürətlə dəyişməyə başladı. Təbii ki, bütün bunlar işləmək, potensialını, biliyini ortaya qoymaq istəyən bir gənc kimi mənim ürəyimdən xəbər verirdi.

– İlk tanışlığınızın və ilk görüşünüzün tarixçəsi və bu görüşün sizdə yaratdığı təəssürat necə oldu? Heydər Əliyevdə müşahidə etdikləriniz onun haqqında konkret bir fikir formalaşdırdımı?

– Meliorasiya idarəsində işlədiyim vaxtlarda mənə rayon partiya komitəsinin büro üzvü seçmişdilər. Azərbaycanın rayon su idarələrinin rəislərindən yeganə mən idim ki, raykomun büro üzvü idim. O dövr üçün bu, həm böyük etimad, həm də nüfuz idi. Öz sahəmlə bərabər, büro üzvü kimi təsərrüfatlarda plan və tapşırıqların həyata keçirilməsinə nəzarət edirdim, təşkilati işlər aparırdım. Bu mənim üçün bir idarəçilik təcrübəsi oldu. Səməmi deyim ki, rayonun birinci katibi Dibiroyanın mənim haqqında qurduğu planlardan xəbərsiz idim.

1975-ci ildə artıq ölkədə çox dəyişikliklər olmuşdu. Azərbaycan Sovet Respublikaları arasında qabaqcıllar sırasına çıxmışdı. Yerlərdə gənc və perspektivli kadrlara geniş meydan verilir və bu, bilavasitə Heydər Əliyevin xidməti idi.

Bir gün Qaxın birinci katibi Səfiyyə xanım Dibiroya məni partiya komitəsinə dəvət etdi və kabinetində bir məktub uzadıb dedi: “Bakıya gedib bunu Mərkəzi Komitəyə vermək lazımdır. Amma Bakıya getməyini Qaxda heç kim bilməməlidir”.

Mən institutu bitirəndən sonra öz sahəmlə bağlı elmi iş götürmüşdüm və dissertasiya yazırdım. Elmi rəhbərim Gürcüstanda yaşayan alim idi. Birinci katibə dedim, “narahat olmayın, dəyərəm, elmi işimlə bağlı Tiflisə gedirəm”.

Məktubda hansı sənədlərin olduğunu belə soruşmadım. Düşündüm, yaqın, Gürcülər yenə Moskvaya şikayət yazıblar. O vaxt bəzi gürcü şovinistləri, Gürcüstandan gəlib, Qaxda yaşayan gürcülər arasında Azərbaycanın əleyhinə destruktiv təbliğat aparır və Moskvaya müxtəlif məzmununda şikayət məktubları yazırdılar. Onlar da bunu dərhal nəzarətə götürüb bizdən cavab istəyirdilər. Düşündüm ki, yənə belə cavab məktublarından biridir.

Bu fikir ilə məktubu götürüb Zaqataladan tayyara ilə Bakıya uçdum. Elə həmin gün Mərkəzi Komitəyə gəlib, məktubu rayonumuzun kuratoru Ramiz Hüseynova vermək istədim. Qəbul şöbəsinənd kura-tora telefon açıb özümü təqdim edən kimi heç nə soruşmadan dedi, “sənə buraxılış vəərəqəsi yazılıb, gəl kabinetə”. Buraxılış vəərəqəsini götürüb Ramiz müəllimin kabinetinə gəldim. Məktubu mənəndən alandan sonra öz stolundan bir anket, bir də tərcümeyi-hal üçün olan blank götürüb mənə uzatdı ki, al bunları doldur. Soruşdum, “bunlar nəyə lazımdır?” Dedi, “sən raykomun büro üzvüsan, Mərkəzi Komitədə anketin, tərcümeyi-halın olmalı-

dır”. Sonra məktubu açıb diqqətlə oxudu və kabinetdən çıxdı. Mən blankları yazıb qurtardım.

Ramiz müəllim qayıdandan sonra mənə dedi, gedək, təşkilat şöbəsinin müdiri İsmayıl Əsgərov bizi gözləyir. İsmayıl müəllim kabinetdə mənimlə düz 1 saat 40 dəqiqə söhbət etdi. Ümumi suallar, ölkədə vəziyyət, ixtisasım, meliorasiya sahəsindəki vəziyyət, təsərrüfatlarda su təminatı və sair bu kimi məsələlərdən danışdıq. Düşündüm, yaqın, mənə öz sahəm üzrə Bakıda bir iş təklif edəcəklər. Amma İsmayıl müəllim dedi, “səni rəhbərlik qəbul edəcək”. Çıxdım dəhlizdə gözlədim. Mənimlə bərabər bir nəfər də var idi, Naxçıvandan gəlmişdi. Bir neçə dəqiqədən sonra İsmayıl Əsgərov çıxıb bizə dedi gedək. Gəldik bir kabinetə, baxdım ki, stolun arxasında Rafael Allahverdiyev oturub. Artıq burada başa düşdüm ki, biz hara gəlmişik. Bizi Heydər Əliyev qəbul edəcəkdilər...

– Bunu biləndə həyəcanlandınız mı?

– Mən həmişə sərbəst olmuşam. Amma haqqında əfsanələr dolayan Heydər Əliyevin qəbuluna gətdiyini bilib, həyəcanlanmamaq mümkün deyildi. İsmayıl Əsgərov içəri keçib şəxsi işlərimizi stola qoydu və özü çıxıb getdi. 15 dəqiqə qəbul otağında gözləyəndən sonra Rafael Allahverdiyev bizə dedi: “Keçin, Heydər Əliyeviç sizi gözləyir”.

Özümü nə qədər təmkinli aparmağa çalışsam da kabinetə girəndə həyəcanım bir az da artdı. Çünki birinci dəfə idi Heydər Əliyevlə üz-üzə gəlirdim, həm də onun kabinetində. Biz girəndə ayağa qalxıb bizə doğru bir iki addım atdı. Biz bir az da iti addımlarla ona tərəf getdik. Yaxınlaşanda əl uzadıb ikimizlə də görüşdü. Naxçıvandan gələn özümçülük sovxozunun direktoru, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Yusif Məmmədov idi. Onu yaxşı tanıyırdı. Dedi, “Yusif, indi sən bu işə gedirsən? Üzümçülükdə yaxşı işlədin, görək burda özünü necə göstərəcəksən”. Amma “burda” deyəndə, nəyi nəzərdə tuturdu, bilmədim. Dedi, “Yusif, indi gedirsən İliç rayon XDS İcraiyyə Komitəsinə rəhbər. Amma bil ki, sovxoz başqa, bu isə başqa”. Yusif də düşünə döydü ki, belə işləyəcəyəm, yaxşı olacaq.

Sonra mənimlə söhbətə keçdi. Bir çox suallar verdi. Əvvəl mənim təhsilimlə maraqlandı, sonra işimlə, rayonda sosial-iqtisadi vəziyyətlə, respublikada həyata keçirilən quruculuq işləri ilə bağlı suallar verdi, İttifaqda ictimai-siyasi vəziyyətdən, gedən proseslər barədə fikrimi öyrəndi.

Sonda dedi: “Əhmədzadə, sən çox gəncsən, amma haqqında çox yaxşı fikirlər var. Şöbə və rayon partiya komitəsi səni Qax rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri vəzifəsinə məsləhət görür. Mən də görürəm, gənc olsan da, hazırlıqlısan. Ona görə onların təklifini dəstəkləyirəm. Get işlə”.

Mən hələ onun təsirindən çıxma bilməmişdim və bir qədər duruxdum. O, diqqətlə mənə baxırdı ki, görsün nə deyirəm. Nəhayət, diləndim: “Heydər Əliyeviç, bu mənə göstərilən çox böyük etimaddır, amma həm də çox böyük məsuliyyətdir. Mən bu işdə təcrübəsizəm”. İşlətdiyim məsuliyyət sözü çox xoşuna gəldi. Dedi: “O yerdə ki, məsuliyyət hissi var, o yerdə iş olur. Çalış, yaxşı işlə, xalqla ünsiyyət qur. Narahat olma, işdə kömək olunacaq...”

Aşağı düşəndə gördüm rəhmətlik İsmayıl Əsgərov güllür. Dedi: “Bildimmi öz başına nə oyun açıdın?” Soruşdum: “Nə iş açdım ki?” Dedi: “Birinci katib dedi ki, İsmayıl müəllim, Əhmədzadəyə bu vəzifəyə getməyini mən desəm, siz desəz yox deyib, rəzi olmayacaq. Onun elmi işi var, deyir elmin dalınca gedib elmlər doktoru olacağam. Amma Heydər Əliyevin yanına gedəndən sonra bunu biləsə, ömründə o kişiye yox deməz”.

Beləcə, 1975-ci il iyunun 15-də Heydər Əliyevlə ilk görüşüm oldu və yüksək vəzifəyə ilk təyinatımın xeyir-duasını aldım.

– Heydər Əliyevlə ilk görüşün təəssüratı necə oldu?

– Mənimlə söhbətimin 15 dəqiqəsinin 3 dəqiqəsini həyəcan içində oldum. Sonra bu böyük insanın isti münasibətindən, qayğılı yanaşmasından tədricən hər şey dəyişdi. Elə hiss etdim ki, çox doğma, mehriban, müdrik bir insanla qarşı-qarşıya oturmuşam. Heydər Əliyev elə bir münasibət göstərdi, məni o həyəcanın əlindən elə qopardı ki, mənə elə gəldi onu çoxdan tanıyıram. Gənc kadra yanaşması, tövsiyələri, bir böyük kimi məsləhətləri ilə tezliklə adamı özünün səmimi həmsöhbətinə çevirir. Bunun özü bir fitri istedaddır. Hər adam bunu bacarmır. Bilirsən ki, bu insan böyük və dahi bir şəxsiyyətdir, ölkənin rəhbəridir, amma sənəilə üz-üzə oturanda özünü o qədər səmimi, sadə aparır istəyirsən bütün ürəyini açıb ona söyləyəsən.

Doğrudur, gözlərinə baxmağa cürət eləmirəm, amma elə bir şərait və mühit yaradır ki, sən də öz fikirlərini sərbəst dəyə biləsən.

– Yeni vəzifədə çox işləməmisiniz və idarəçilik sahəsində biliklərə yiyələnmək üçün az bir vaxtdan sonra partiya məktəbinə göndərilmişiniz. Yaqın Heydər Əliyev bunu bilməmiş deyildi?

– Bilməyə bilərdimi?! Heydər Əliyev kadrlarının hər addımı ilə maraqlanırdı,

onların karyerasını izləyirdi, lazım gələndə öz dəstəyini göstərirdi. Mən bir il oradım. Qax rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin sədri vəzifəsində işləyirdim. Raykomun birinci katibi Səfiyyə xanım mənə dedi, “Əhmədzadə, Moskvaya partiya məktəbinə adam istəyirlər, Mərkəzi Komitə səni seçib. Heydər Əliyeviç də razılığını verib. Gələcək karyeran üçün belə məsləhət olub”.

Heydər Əliyev məsləhət bilirsə, demək belə lazımdır. Moskvaya yola düşüb Sov. İKP MK yanında partiya məktəbində təhsil almağa başladım. Az bir vaxtdan sonra bu məktəbi akademiya ilə birləşdirdilər və partiya məktəbi İctimai Elmlər Akademiyası oldu. Azərbaycan dilində orta və ali təhsil almağıma baxmayaraq, ciddi səylərim sayəsində akademiyanı əla qiymətlərlə başa vurub qırmızı diplom aldım.

Bakıya qayıdandan dərhal sonra bildirilər ki, səni Abşeron rayon XDS İcraiyyə Komitəsinə sədr vəzifəsinə göndərirlər. Dedim, “Abşeronu getmirəm”. Abşeron Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi Tamara Hümətovə idi. O da çox mübariz, işgüzar bir qadın idi.

Moskvada təhsilimi əla qiymətlərlə başa vurduğum üçün orda mənə Yes-sentuki sanatoriyasında istirahət etmək üçün 24 günlük göndəriş vermişdilər. İsmayıl Əsgərova dedim: “Yorulmuşam,

rirlər, etiraz edirəm, getmərəm!”. Dedim: “Mən ərizə yazmışam, məni burda çağırı-mısınız? Çağırırsınız, mən də sözümü demişəm. Mən ərizə yazmayacağam”. Bunları deyib, çıxıb gətdim.

Ordan birbaşa Abşeron XDS İcraiyyə Komitəsinə gəldim. Kabinetmə keçib qapını içəridən bağladım. Növbətçiyə dedim, kim gəlsə buraxma, mən yoxam burda”. Bir saata qədər yaxşıca ağılayıb ürəyimi boşalttdım. Ağlamasam, bəlkə də ürəyim partlayardı. Çünki özümə deyirdim, necə ola bilər Heydər Əliyev kimi bir dahinin yanında olam və onu narazı salım. Bunu özümə böyük qəbahət hesab edirdim. Düşündürdüm, bəlkə fikrimi düzgün çatdırı bilmədim...

Bazar ertəsi saat 10-a işləmiş MK-nın təşkilat şöbəsinin müdirinin müavini Həmid Abbas mənə telefon açdı. Onunla tanış idik, regionlara birgə səfərlərimiz olmuşdu. Dedi: “Əhməd, sən neynəmişən? Mərkəzi Komitə dəyib bir-birinə. Deyirlər biri çıxıb, Heydər Əliyeviçə deyir birinci katib getmərim. Dur, tez gəl bura, Puqaçov səni çağırır”.

Puqaçovun kabinetinə elə ayağımı qoymağımi gördüm, ucadan, qəzəblə dedi: “Sən neyləmişən? Sən kimə etiraz etdiyini bilirsənmi? Sənə vəzifə verirlər, sən imtina edirsən”. Məni Azərbaycan Respublikasının xəritəsinin önünə gətirdi və başladı Füzuli haqqında məlumatlar

iki ildə 15 dəfə ailə ilə Moskvaya get-gəl, təhsil qayğıları. İndi Moskva mənə göndəriş verib Yessentukiyə gedim istirahət edirəm”. Dedi, “get, onsuz Heydər Əliyeviç də Moskvadadır, gəlsənsən, sonra səni qəbul edər. Amma Abşeronu gedəcəksən”.

Düşündürdüm, istirahət edəcəyimi müddətdə, yaqın, fikir dəyişər, mən başqa sahəyə gedərəm. Baxdım ki, yox, fikir dəyişməyib. Yəni inad etdim ki, getmərim, ixtisasıma uyğun bir sahədə işləmək istədiyimi bildirdim. İsmayıl müəllim Hümətovanın 3 aydır məni gözlədiyini dedi. “Şəxsi işini alıb baxıblar, səni istəyirlər. Get orda bir müddət işlə, sonra yerini dəyişərlər. Heydər Əliyeviçin də razılığı var. İndi Bakıda deyil, məzuniyyətdədir, Bolqarıstanda istirahətdədir”. Bu sözdən sonra başqa yolum qalmadı və beləcə Abşeron rayon XDS İK-nin sədri vəzifəsində işləməyə başladım. İki il dörd ay burada çalışdım. Bu müddətdə bir neçə pambıqçılıq rayonlarına vəzifələrə təklif etdilər, mən razılaşmadım. Bir gün yenə məni Mərkəzi Komitəyə dəvət etdilər.

Söhbət əsnasında bildirdilər ki, Füzuli rayonuna birinci katib göndərilərsən.

İsmayıl Əsgərova dedim: “Axı mən Füzulini tanıyıram, rayonun iqtisadiyyatı, aktivliyi, əhalisi haqqında heç bir məlumatım yoxdur. Bir dəfə də olsun Füzüldə olmamışam, gedib orda necə işləyəcəyəm?”

Dedilər, “Nə istəyirsən?”. Dedim, “Əgər məni burdan dəyişmək istəyirsinizsə, Qaxda İcraiyyə Komitəsinin sədr müavini yeri boşdur, göndərin, gedib orda işləyim”. Dedilər, “Yox, Füzuliyə gətəlməlisən, Heydər Əliyeviç səni qəbul edəcək”.

Dörd nəfər idik, hərə bir rayona birinci katib göndərilirdi. Heydər Əliyev bizi təktəq qəbul etdi. Mən daxil oldum, görüşdü, dedi əyləş. Sonra işdən, ordan-buradan danışdı, bəzi suallar verdi. Sonda dedi, “Əhmədzadə, səni Füzuli rayon Partiya Komitəsinə birinci katib göndəririk...” Dədim: “Heydər Əliyeviç, çox üzr istəyirəm, mən Füzulini heç tanıyıram, qorxuram sizin etimadinizi orda doğrultmayam. Mənə çətin olar...” Diqqətlə mənə baxdı və soruşdu: “Bəs sənəilə danışmayıblarmı?” Dedi: “Danışılıb, amma mənim üçün çətin olar, birdən etimadinizi doğrultmaram”. Dedi: “Əhmədzadə, Füzuli yaxşı rayondur, potensialı var, imkanları böyükdür. Amma mən hesab edirəm ki, şöbə sənəilə yaxşı danışmayıb, məsələni konkretləşdirməyib. Get fikirləş”.

Şənbə günü, axşam saat 5-6 olardı. Mən çıxdım. Beşinci mərtəbədə Heydər Əliyev oturur, üçüncü mərtəbədə İsmayıl Əsgərov. O məni görə-görməz istərliklə da qayıtdı: “Sən kimsən, dünənki uşaq. Siyasi Büro üzvlüyünə namizədə “atkaq” edirsən. Səni birinci katib göndərirlər get-mirsən”. Dedim: “İsmayıl müəllim, mən Heydər Əliyevi gəldimə bilmərəm. Düşümə döyüm ki, gedib Füzüldə belə xarüqələrlə yaradacağam. Mən çətinlikləri görürəm, onları da deməliyəm. Mən o kişiye yalan söyləyə bilmərəm”. Dedi, “Ərizə yaz ki, məni birinci katib gönda-

verməyə. Sonra da qayıtdı ki: “Heydər Əliyeviçin təcrübəsində birinci dəfədir ki, bir kadri ikinci dəfə qəbul edib vəzifə təklif etmək istəyir. Bunu bil ki, bizim iş təcrübəmizdə belə şey olmayıb. Heydər Əliyeviç mənə tapşırıb sizinlə danışım, inandırım və razı salım bu vəzifəyə gə-dəsiniz”.

Doğursu, içim titrədi ki, bu insan mənə necə böyük şans verir, halbuki, mən onu azacıq da olsa narahat etmişəm. Mən nə qədər böyük yanlışa yol verməmişəm...

(Bu yerdə Əhməd müəllim doluxsənub, söhbətə ara verir. Gözləri dolur.)

Puqaçova da dedim: “Axı mən Heydər Əliyeviçə düzünü demişəm. Onu necə aldadaydım? Mümkün idimi bu?” Dedi: “Əhmədzadə, sən təmiz adamsan, gəncsən, təcrübəsizsən, hamıya özün kimi baxma. Heydər Əliyeviç elə buna görə sənə inanır, amma heç də hamı sənə bu cür yanaşmır, bunu bil. Yəni bilərsən. Bəxtin gətirib ki, Heydər Əliyeviç kimi adam sənsə arxa durur, yoxsa bilmək olmaz nə olardı. Etiraz eləmirsənsə, gedim deyim razısən”. Dedim: “Mən onun əsgəriyəm, hara dəse ora gedərəm, çalışacağam və bacardığımı edəcəyəm”.

Kabinetdən çıxıb 15 dəqiqədən sonra gəldi ki, get səni qəbul edəcək. Gəldim qəbul otağına. Rafael Allahverdiyev dedi: “Ay Əhməd, sən neyniyirsən? Keç içəri gözləyir”.

İçəri girdim. Birinci görüşdə stolunun qarşısına gəlib mənimlə görüşmüşdü. Bu dəfə çox da qabağa çıxmadı, amma ayağa qalxıb stolundan iki addım irəli keçib görüşdü və elə dərhal da dedi: “Əhməd-zadə, deyirlər ağıla gəlmişən”.

(Bu sözdən sonra Əhməd müəllim ucadan güllür və sanki həmin görüşün istisnisi təkrar yaşayır.) Dedim: “Heydər Əliyeviç, çox üzr istəyirəm, bəlkə fikrimi sizə düzgün çatdırı bilməmişəm. Siz mənəndən soruşanda mən sizə yalan danışa bilmərəm, görək düzünü deyəm”. Dedi: “Əhmədzadə, mənəndən yüzlərlə adama vəzifə verməyə xahiş edirlər. Amma sənə mən vəzifə verirəm. Gəncsən, naz edirsən. Bu yaxşı hal deyil. Əlbəttə, yaxşı başa düşürəm ki, sən məsuliyyətli adam olduğun üçün belə edirsən. Hər adam belə etməz. Ona görə səni təkrar qəbul etdim. Çünki mənə sənə kimi məsuliyyətli adamlar lazımdır. Mən sənə inanıram. Get işlə, mən burdayam. Nə sözün olsa, nə çətinliyin olsa, mən kömək edəcəyəm. Füzüli böyük rayondur. Mənə 100 min ton üzüm verən birinci katib lazımdır. Mən onu sənə görürəm. Sən bunu edə-cəksən. Mən buna inanıram”. Heydər Əliyevdən bu sözləri eşitmək məsuliyyəti ikiqat artırırdı. İçim titrədi, qürur hissi yaşıdım.

Amma 100 min ton üzüm deyəndə, bunun nə olduğunu sonra bildim. Həmin vaxtlarda Füzüli 62 ton üzüm verirdi. Beləcə, 1980-ci il dekabrın 12-də Füzuli Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi seçildim və fəaliyyəte başladım.

Söhbəti qələmə aldı:
İlqar RÜSTƏMOV,
“Xalq qəzeti”

Prezident İlham Əliyevin təklifi və ya Ankarada Şuşa ruhu

Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçılarının fəvqəladə Zirvə görüşünə baxış

Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət Başçılarının dünən keçirilmiş fəvqəladə Zirvə görüşü ölkəmizdə, daha dəqiq desək, Şuşada təşkil olunmalı idi. Lakin Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə mühüm əhəmiyyət daşıyan bu toplantı Ankarada düzənləndi.

Əlbəttə, Şuşanın belə bir mötəbər tədbirə evsahibliyinin çox böyük rəmzi mənə daşıyacağı sözsüz idi. Çünki şəhər yalnız Azərbaycanın deyil, bütövlükdə, türk dünyasının incisidir. Digər tərəfdən, qlobal integrasiyanın türk modeli sayılan TDT çərçivəsindəki mühüm mesajların Şuşadan səslənməsi də adi məsələ sayıla bilməzdi. Daha bir işıqdan azad edilmiş Şuşa hazırda həm də türk dünyasının bütövlük, mübarizlik simvolidir.

Əlbəttə, TDT Dövlət Başçılarının Fəvqəladə Zirvə görüşünün Şuşada keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayan xeyli məqamlardan söz açmaq mümkün olardı. Heç şübhəsiz, tarixi şəhərimiz gələcəkdə türk dünyasının möhkəmlənməsini rəhbər tutan neçə-neçə nüfuzlu tədbirlərə, hadisələrə şahidlik edəcəkdir, evsahibliyini gerçəkləşdirəcəkdir. Lakin nəzərə alaq ki, indiki məqamda Azərbaycan Prezidentinin Ankarada təşəbbüsü qaradaşlıq, birlik, bərabərlik jestidir. Deməli, Şuşanın rəmzi anlarını vurğulayan jestin ifadə meydanının Türkiyə dövlətinin paytaxtı seçilməsində məntiqi qanunauyğunluq var.

Dövlətimizin başçısının Şuşanın Ankarə ilə əvəzlənməsi təşəbbüsü Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələ ilə bağlıdır. Əlbəttə, dünyanın bir çox ölkələrindən qardaş ölkəyə çoxsaylı başsağlığı dilekləri çatdırıldı, yardımlar göstərildi. Azərbaycan yardım göstərən ölkələrin ön sıralarında oldu. Zəlzələ ilə əlaqədar Türkiyəyə fevralın 6-dan martın 15-dək göstərilmiş humanitar və maliyyə yardımının ümumi məbləği 76 milyon 344 min 930 manat (44 milyon 908 min 783 ABŞ dolları) təşkil etdi. Türkiyəyə 53 milyon 568 min 530 manat (31 milyon 510 min 900 dollar) dəyərində humanitar yardım, 22 milyon 776 min 400 manat (13 milyon 397 min 883 dollar) məbləğində isə birbaşa maliyyə yardımı göstərildi. Bu gün də Azərbaycan zəlzələ nəticəsində qardaş ölkəyə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması işində fəallıq göstərməkdədir.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev martın 10-da Türkiyədə işgüzar səfərdə oldu. Azərbaycanın hər zaman qardaş xalqı yanında olduğunu göstərdi. Lakin qlobal hədəflər önəmlidir. Buna görə dövlətimizin başçısı türk dövlətlərinin müştərik şəkildə hər günə birlik mesajını verməsini vacib saydı. Həm də ona görə vacib saydı ki, cənab İlham Əliyevin də bildirdiyi kimi, "Azərbaycan həmişə Türk dünyasının sıx birləşməsinə öz töhfəsini verib və bundan sonra da Türk dünyasının birliyi amallarına sadıq qalacaq. 2009-cu ildə Naxçıvan Zirvə görüşündən

başlayaraq təşkilatımız böyük inkişaf yolu keçmişdir".

Çıxışlarında türk dövlətlərinin siyasi, iqtisadi, ticari, mədəni, nəqliyyat, energetika, rəqəmsal transformasiya, kənd təsərrüfatı, turizm sahələri ilə yanaşı, təhlükəsizlik, müdafiə, müdafiə sənayesi kimi sahələrdə də əməkdaşlığının dərinləşməsinin zəruriliyini əsaslandırmış Azərbaycan Prezidentinin TDT-nin mühüm toplantısının Ankarada təşkil təşəbbüsü özündə, eyni zamanda, fəlakət-fəvqəladə halların idarəedilməsi və humanitar yardım mövzusunun aktualığından qaynaqlanır. Deməli, Azərbaycanın dövlət başçısı türk dövlətlərinin hər günə bir-biri ilə yardımlaşmasının institusional əsaslarının formalaşmasına ciddi önəm verməkdədir. Fəvqəladə Zirvə görüşünün Ankarə bəyannaməsində də bildirildiyi kimi, TDY-yə üzv dövlətlər zəlzələlərdən sonra bərpa və yenidənqurma işlərində Türkiyə xalqı və Hökuməti ilə həmrəylik ifadə etdilər, fəlakətdən sonra həyata keçirilən fədakar xətəriş və xilasetmə əməliyyatlarını alqışladılar, aramsız səyləri ilə bir çox insanın həyatını qurtaran dəstələrə minnətdarlıqlarını çatdırdılar, milli tibbi xilasetmə qrupları arasında əməkdaşlığı gücləndirməyə və birgə potensialın artırılmasına yönələn fəaliyyətlərdə iştiraka hazır olduqlarını bildirdilər, zəlzələlərdən zərər çəkmiş şəxslərə ehtiyac duyulduğunu təqdirdə, humanitar yardım göstərməyə hazırlıqlarını ifadə etdilər, baş verə biləcək mühtüm fəlakətlər və fəvqəladə hallar zamanı ehtiyacların səmərəli, əlaqələndirilmiş və vaxtında həlli üçün TDT-nin milli fəlakətlərin idarə edilməsi qurumları arasında əməkdaşlığı gücləndirmək barədə razılığa gəldilər və bu xüsusda Türk Dövlətləri Təşkilatının Mülki Müdafiə Mexanizminin yaradılması haqqında Sazişin Türk Dövlətləri Təşkilatının Qazaxıstan Respublikasının Türkiistan şəhərində keçiriləcək 10-cu Zirvə görüşündəki imzalanması üçün aidiyyəti qurumlara təpşirir verdilər.

Təbii ki, TDT-nin Zirvə görüşünün Ankarada keçirilməsi təşəbbüsü kimi, Ankarə bəyannaməsi də Prezident İlham Əliyevin dərin düşüncəsinin məhsuludur. Belə düşüncə sahiblik, yalnız, əsl liderə xas keyfiyyətdir. Dövlətimizin başçısı da türk dünyasının lider şəxsiyyətidir. Bu düşüncə, həmçinin, Şuşanın türk dünyası üçün mənəvi obrazının aşılannasıdır. Deməli, Ankarə, obrazlı desək, həm də Şuşa ruhunun təntənə meydanıdır.

Bəli, Ankarə zirvəsi türk dünyasının fəlakətlərlə mübarizədə TDT daxilində sıx çoxtərəfli əməkdaşlıq və koordinasiya mexanizmlərinin yaradılmasına diqqət

çəkdi, regiondakı mövcud çağırışlara adekvat münasibətlərin ortaya qoyuldu. Axi, heç bir ölkə təbii fəlakətlərdən sığortalanmayıb. Bu sammitin də məqsədi həm qeyd edilən sahədə praktiki əməkdaşlığın müzakirəsi, həm də baş vermiş dəhşətli zəlzələnin fəsadlarının aradan qaldırılmasında qardaş Türkiyəyə dəstəyin nümayişi idi. Heç şübhəsiz, "Təbii fəlakət - fəvqəladə halların aradan qaldırılması və humanitar yardım" mövzusunə həsr olunan Zirvə görüşü Türkiyənin cənub və cənub-şərq bölgələrində baş vermiş zəlzələ nəticəsində yaranan fəvqəladə vəziyyətlə bağlı məsələlərin ən yüksək səviyyədə müzakirəyə çıxarıldığı platformadır. Belə bir humanist platformanın təşəbbüskarı olmaq da İlham Əliyev liderliyinin mahiyyətindən, fəlsəfəsindən irəli gələn məziyyətdir. Bu məziyyətdə türk dövlətlərinin üzlaşdıqları çətin durumlara müstəqil şəkildə reaksiya vermələrini görmək əzminin nümayişi də var.

Bəli, İlham Əliyev TDT-ni tam müstəqil orqanizm kimi görür. Elə buna görə dövlətimizin başçısı 2014-cü ilin iyununda Bodrumda keçirilən IV Zirvə görüşü zamanı Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış etmişdi. Bu təşəbbüs təşkilat səviyyəsindəki əməkdaşlığa əlavə, son dərəcə ciddi praktiki məzmun vermək anlamına söykənir. Sammit çərçivəsində Ankarə Bəyannaməsinin imzalanması, eləcə də mülki müdafiə sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsinə dair müvafiq qərarın qəbulu, konkret desək, mülki müdafiə mexanizminin qurulmasına dair Protokol imzalanması Azərbaycan liderinin praktiki məzmunu dərinləşdirmək əzminin bariz göstəricisidir. Bu, bir daha onu göstərir ki, Prezident İlham Əliyevin səsləndirdiyi hər bir fikrin həyatda fiksasiyası var, onun hər bir sözünün arxasında real iş istiqamətləri dayanır.

Böyük alman filosofu və iqtisadçısı Ferdinand Lassal deyirdi ki, məqsədə yalnız o zaman çatmaq olar ki, vasitənin canına məqsədin öz təbiəti işləmiş olsun. Bəli, Prezident İlham Əliyevin fəaliyyəti Azərbaycanın uralıq məqsədinə təbii qazandırmaq motivini rəhbər tutur. Türk dünyasının möhkəmlənməsi də ölkəmizin uca zirvələr fəthinə hesablanmış məqsədindəki vasitədir. Ancaq liderlik həm də bölüşmək bacarığıdır. Dövlətimizin başçısı özünün təşəbbüsləri ilə Türk dünyası üçün də zirvələr müəyyənləşdirir. Yeni, ideyasını bölüşür. Bu baxımdan qətiyyətlə demək mümkündür ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı qlobal dünyada böyük söz sahibinə çevrilmə yolunda inamla addımlamaqdadır. Bunu Ankarə bəyannaməsinin dünyaya integrasiyanı ifadə edən ayrı-ayrı müddəalarından da görmək mümkündür.

Ə.CAHANGİROĞLU, "Xalq qəzeti"

Azərbaycan–Türkiyə iqtisadi əlaqələri ölkəmizin müstəqilliyinin ilk illərindən etibarən dinamik inkişaf edib. Bu istiqamətdə ilk addım kimi 1992-ci il noyabrın 1-də Azərbaycan və Türkiyə arasında Ankarada imzalanan "Ticarət və iqtisadi əməkdaşlıq haqqında Saziş" mühüm önəm daşıyıb. İkitərəfli iqtisadi münasibətlərin hərtərəfli inkişafını 1994-cü ildən başlayaraq sürətləndirən layihələrin icrası və hüquq-müqavilə bazasının təkmilləşdirilməsi qardaş ölkələri bir-birinə daha da yaxınlaşdırıb.

Türkiyə Azərbaycan iqtisadiyyatına ən çox investisiya qoyan dövlətlərdən biridir. 1995-2021-ci illər ərzində qardaş ölkədən respublikamıza cəlb edilən birbaşa investisiyaların həcmi 13,3 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Bunun 10,4 milyard dolları neft sektoruna, 2,9 milyard dolları isə qeyri-neft sektoruna yönəldilib. Hazırda türk şirkətləri əsasən enerji, sənaye, telekommunikasiya, bank və sığorta, inşaat, nəqliyyat, qida, yüngül

minin artırılması istiqamətində də vacib addımlar atılır. Belə ki, 2020-ci il fevralın 25-də Bakı şəhərində "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında Preferensial Ticarət Sazişi" imzalanıb, saziş çərçivəsində hər iki tərəfdən güzəşt təbiiq ediləcək 15 mal mövqeyi (kənd təsərrüfatı və emali məhsulları) və bu mallar üzrə illik tarif kvotaları razılaşdırılıb. Bu məhsullar üzrə idxal gömrük rüsumları illik tarif kvo-

Bir millət, iki dövlətin ortaq iqtisadi hədəfləri

sənaye (tekstil), səhiyyə kimi sahələrdə fəaliyyət göstərir.

Sərmayə qoyuluşu ölkəmizə arada iqtisadi əməkdaşlığın da inkişafına mühüm töhfələr verir. Təkcə bir faktı qeyd etmək yerinə düşər ki, Azərbaycan da Türkiyə iqtisadiyyatına ən çox investisiya yatıran dövlətlərdən biridir və son zamanlar bu investisiyalarda mühüm artım müşahidə olunur. Belə ki, hazırda Türkiyədə Azərbaycan sərmayəli 2 minə yaxın şirkət fəaliyyət göstərir. 1995-2021-ci illər ərzində Azərbaycandan Türkiyəyə yatırılan birbaşa investisiyaların həcmi 20,3 milyard ABŞ dolları olub. Həmin investisiyanın 17,1 milyard ABŞ dolları neft-kimya sektoruna, 3,2 milyard ABŞ dolları isə qeyri-neft sektoruna yönəldilib.

Buna misal olaraq SOCAR-ın 2018-ci ilin sentyabr ayında 6,3 milyard dollar kapitala Türkiyənin İzmir şəhərinin Əliqə rayonunda "Petkim" neft-kimya kompleksinin ərazisində inşasını tamamlayaaraq istifadəyə verdiyi "Star" neft emalı zavodu qardaş ölkəyə birdəfəlik yatırılan ən böyük investisiya hesab olunur. Ümumilikdə, Türkiyədə investisiya qoyan azərbaycanlı iş adamları həm firma sayı, həm də investisiya həcmi baxımından Mərkəzi Asiya və Qafqaz ölkələri arasında ilk yerdədir.

Ümumiyyətlə, indiyədək Azərbaycandan Türkiyəyə 21 milyard dollar, Türkiyədən Azərbaycana isə 13,7 milyard dollar investisiya yatırılıb. Respublikamızda qeyri-neft sektoruna investisiya yatıran ölkələri sırasında Türkiyə birinci yerdə qərarlaşıb. Bu müsbət dinamika davam etməkdədir.

Türkiyə Azərbaycanın strateji müttəfiq olmaqla yanaşı, xarici ticarətdə ikinci ən mühüm tərəfdaşdır. 2022-ci ildə qardaş ölkələr arasında ticarət dövriyyəsi 6 milyard dollara yaxınlaşıb. 2021-ci ildə isə tərəflər arasındakı ticarət dövriyyəsi 4 milyard 661 milyon dollar olub.

Otən ilin 11 ayında Türkiyəyə 3 milyard 323 milyon dollarlıq ixrac həyata keçirilib, qardaş ölkədən isə 1 milyard 48 milyon dollarlıq məhsul idxal olunub.

Türkiyə, eyni zamanda, ölkəmizin qeyri-neft ixracatında ikinci əsas tərəfdaşdır. Belə ki, 3 milyard dollarlıq enerjiyədən kənar ixracatımızın təxminən üçdəbiri qardaş dövlətin payına düşür.

Türkiyə və Azərbaycan arasındakı ticarət davamlı artmaqdadır. Qardaş ölkə Azərbaycanın həm idxalda, həm ixracda, həm də ikitərəfli dövriyyədə ikinci əsas ticarət tərəfdaşdır. 2021-ci ildə Azərbaycanın Türkiyə ilə ticarət dövriyyəsinin həcmi 4,661,85 milyon ABŞ dolları (12,06 faiz), o cümlədən idxalın həcmi 1,843,71 milyon ABŞ dolları (18 faiz), ixracın həcmi 2,818,14 milyon ABŞ dolları (8,48 faiz) təşkil edib. Azərbaycanda müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən 4797 Türkiyə şirkəti qeydiyyatdan keçib.

Son illər Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ticarətin asanlaşdırılması və həc-

taları çərçivəsində 0 faizə endirilib. Preferensial Ticarət Sazişi 2021-ci il martın 1-də qüvvəyə minib.

Azərbaycan–Türkiyə iqtisadi əməkdaşlığı ikitərəfli məsələlərə yanaşı, regional iqtisadi əməkdaşlıq sahələrini də əhatə edir. İki dövlətin birgə həyata keçirdiyi fəaliyyətin nəticə olaraq, beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələr ərsəyə gəlib. Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri (BTC), Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri (BTQ), Trans–Anadolu təbii qaz boru xətti (TANAP), Trans–Adriatik boru xətti (TAP) və Bakı–Tbilisi–Qars dəmir yolu xətti (BTQ) layihələri bu baxımdan diqqətçəkən nümunələrdir.

BTC layihəsinin reallaşması istiqamətində mühüm addım kimi 1998-ci il oktyabrın 29-da Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan prezidentləri arasında "Bakı–Tbilisi–Ceyhan" Əsas İxrac Boru Kəmərinin tikintisi ilə bağlı imzalanmış "Ankarə Bəyannaməsi", 1999-cu il noyabrın 18-də isə ATƏT-in İstanbul zirvə toplantısında "Xam neftin Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan Respublikası və Türkiyə Cümhuriyyəti əraziləri ilə Bakı–Tbilisi–Ceyhan Əsas İxrac Boru Kəməri vasitəsilə nəql edilməsinə dair" imzalanmış Sazişi misal göstərmək olar. 2

Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri də iki ölkə arasındakı regional xarakterli ən mühüm layihələrdən biridir. 2007-ci ildən etibarən bu xətt ilə Türkiyəyə qaz nəqlinə başlanılıb. BTC əsas ixrac boru kəmərinin fəaliyyətlə başlaması, BTQ qaz boru kəmərinin istismara verilməsi və bununla da, Azərbaycanın dünya bazarına neft və qaz ixrac etmək imkanı əldə etməsi ölkələrimizin imkanlarını daha da genişləndirib.

İki ölkənin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən digər beynəlxalq əhəmiyyətli təşəbbüs Cənub Qaz Dəhlizinin mühüm komponentlərindən olan TANAP layihəsi Türkiyə və Avropa Birliyi ölkələrinin enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və təchizatının diversifikasiyası baxımından böyük önəm daşıyır. TANAP çərçivəsində Türkiyəyə ilk qaz nəqlinə 2018-ci ildə başlanılıb. Əvvəldə illik 16 milyard kubmetr (bunun 6 milyard kubmetrini Türkiyə alır) təşkil edəcək qaz nəqlinin həcmnin mərhələli surətdə əvvəlcə 24 milyard kubmetrə, sonra 31 milyard kubmetrə yüksəldilməsi mümkündür. 1850 kilometrlik TANAP xətti 2019-cu ilin sonlarından etibarən Cənub Qaz Dəhlizinin digər mühüm komponenti olan Trans–Adriatik Təbii Qaz Boru Xəttinə (TAP) bağlanaraq, Yunanıstan, Albaniya, Bolqarıstan və İtaliya üzərindən Avropaya çatdırılır.

Türkiyə şirkətləri həmçinin Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində də fəal şəkildə fəaliyyət göstərməkdədir. Hazırda həmin ərazilərdə müxtəlif istiqamətlər üzrə 107 layihə Türkiyə şirkətləri tərəfindən həyata keçirilməkdədir.

V.BAYRAMOV, "Xalq qəzeti"

Xalq – iqtidar birliyi bizi bütün sınaqlardan çıxarır

İşğalçıya layiq olduğu yeri göstərən 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsinin başa çatmasından sonra da şəhər, rayon və kəndlərimizə şəhid tabutları gətirilir. Çünki düşmənlərimiz inanılmaz dərəcədə xain, qaniçən, kəmfürsət və simasız, onların havadarları məkrli və anti-Azərbaycan zəhniyyətlidir. Azərbaycan xalqı və dövləti isə on illər boyu sərgilədiyi ədalətli mövqeyindən bir addım da olsa geri çəkilmək fikrində deyil. Bəli, biz xalq – iqtidar birliyinə əsaslanaraq, qarşıya qoyulan bütün vəzifələri öhdəsindən gəlməyə qadirik və bunu edirik.

Son günlər ürəyimizdə qürur və ictimai hissi yaradan bir sıra məqamların şahidi oluruq. Əslində, bu hissləri 2020-ci ilin iyulunda – ermənilərin Tovuz təxribatından sonra da yaşamışdıq. O zaman gənclərimiz hamılıqla cəbhəyə getmək, qaniçən düşməndən ali rütbəli zabitlərimizin qisasını almaq istəyirdi. İndi isə vətənpərvər gənclərimiz Qarabağ iqtisadi rayonunun təbii sərvətlərini talan edən ermənilərin və onların havadarlarının qarşısını kəsmək üçün Xankəndi – Laçın yoluna getmək, ekofeallara dəstək olmaq istəyirlər. Orada çox adamın iştirakına ehtiyac olmadığı bildiriləndə işə bacaran, peşəsi, ixtisası olan gənclər işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpasında iştirak etməyə çalışırlar.

Yeni xalq–iqtidar birliyi müasir Azərbaycanın ən üzde olan realılıqlarından biridir. Biz bu həmrəyliyi təkcə ərazilərimizin düşmən tapdağından təmizlənməsi zamanı görmədik. Biz kapitulyasiya aktına imza atmış Ermənistan rəhbərliyinin

öz üzərinə düşən vəzifələrdən qaçmasının qarşısını alınmasında da xalqın Prezidentin yanında olduğunu gördük – Nikol Paşinyanın danışıqlar masasına qaytarılmasında da, anti-Azərbaycan qüvvələrin Ruben Vardanyan planının pozulmasında da xalq dövlət başçısının siyasətini möhtəşəm bir müştəşəkkilliklə dəstəklədi, ölkəmizin Tehrandakı səfirliyinə qarşı İran dövlətinin hazırlayıb həyata keçirdiyi terror aktının bütün dünyada ifşa edilməsi prosesində də.

Azərbaycan xalqı Qoşulmama Hərəkatının ölkəmizdə keçirilən möhtəşəm tədbirlərinin gülər üzünə, bayram şəklində qarşılanmasını zamanı da Prezident İlham Əliyevin yanında olduğunu nümayiş etdirdi, qardaş Türkiyədəki dəhşətli zəlzələnin fəsadlarından zərərdidə olmuş qan və din qardaşlarımızın faciəsinə şərik olanda da. Yəni, dövlət başçımızın bir addımı olmur ki, xalq onu yekdilliklə dəstəkləməsin. Bu faktlar bir tərəfdən xalqın müdrikliyini göstərsə, digər tərəfdən də, Prezidentin ədalətli,

obyektiv, xalqın maraqlarına, milli dövlətçiliyimizin mənafeələrinə cavab verən qərarlar qəbul etməsinin bariz nümunəsidir.

Xüsusilə vurğulanmalı məqamlardan biri də odur ki, qazanılmış möhtəşəm uğurlarda ölkəmizdə yaşayan bütün xalqların təmsilçilərinin payı vardır. Dövlət başçımız ötən ilin noyabrında Şuşada – Zəfər gülü münasibətlə keçirilən tədbirdə demişdi ki, biz böyük

ailləlik. Azərbaycanda yaşayan bütün xalqlar bir böyük ailənin üzvləridir. Yaxşı günlərdə də, ağır günlərdə də bir yerdəlik və bu birlik dünya miqyasında nadir dəyərdir.

Dövlət başçımız xatırladı: "Baxın, biz başqa ölkələrin təmsilində milli, dini, etnik zəmində narazılıq, toqquşma, inamsızlıq görürük. Azərbaycanda nə görürük – birlik, qardaşlıq, dostluq! Azərbaycanı yaşayan bütün xalqlar Qarabağ uğrunda ölmə gedirdilər. Bu, bizim böyük dəyərimizdir. Biz bunu, bu dəyəri daim qoruyub saxlamalıyıq, gücləndirməliyik. İkinci Qarabağ müharibəsi ölkəmizdə milli həmrəyliyi, milli birliyi daha da gücləndirdi, ölkəmizi gücləndirdi. Biz bu ağır yükü çiyinimizdən atdıq, bu damğanı boynumuzdan atdıq. Biz indi başımızı dik tutub istənilən tədbirdə, istənilən formatda sözümləz deyirik. Biz özümüzü əz, alnımız açıq, müzəffər xalq kimi yaşayırıq".

Dövlət başçımızın fikrinə, Azərbaycanın bu gün bütün beynəlxalq tribunallardan öz sözünü açıq deməsinin, öz mövqeyini qətiyyətlə ortaya qoymasının iki səbəbi var. Xalq – iqtidar birliyi və həmin birlik nəticəsində qazandıqımızı şanlı Qələbə: "Həm bizim güclü iradəmiz, həm də Vətən müharibəsindəki Qələbəmiz! Bu Qələbə imkan verir ki, biz bu sözləri həminin üzünə, bizə xər

baxanların gözüne deyək. Bu Qələbə, bu Zəfər bizə bu imkanı verdi, bütün xalqımıza inam verdi, ruh verdi. Biz təkcə ərazi bütövlüyümüzü yox, milli qürurumuzu da bərpa etdik. Buna görə, əziz hərbiçilər, sizə borcluyuq, sizin kimi on minlərlə əsgər, zabite borcluyuq və Azərbaycan xalqı bunu yaxşı bilir. Mən də Ali Baş Komandan kimi sizinlə fəxr edirəm".

Bəli, bizim şanlı Qələbəmizi gözü götürməyənlər hələ də var. Elə ona görə də ocaqlarımıza şəhid tabutları gətirilir. Amma zaman dəfələrdə sübut etmişdir ki, türk yolundan döndərmək mümkün deyil. Biz Zəngəzur dəhlizini də açacağıq, sərhədlərimizin delimitasiya və demarkasiyasına da nail olacağıq, Cənubi Qafqaza sülh gətiriləsinə də. Çünki artıq Azərbaycan da ermənilərin 30 il qabaq gördüyü Azərbaycan deyil, Türk dünyası da artıq başqa çür düşüb. Elə dünyanın özü də artıq erməni fitnə-fəsadlarına uymaqdan bezib. İndi hamı öz gələcək nəsillərinin qayğısına qalmaqda çalışır. Həmin qayğını isə bir mənbəyi var – Sülh! Çox təəssüf ki, Ermənistan rəhbərləri hələ bu hədəqləri dərk edə bilmir. Ancaq dərk edəcəkdir.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ, "Xalq qəzeti"

Ermənistan Azərbaycanla yeni müharibəyə can atarsa...

İrəvan avantürizmində yeni dalğa və Rusiyanın xilaskar missiyası

Həm Ermənistan–Azərbaycan sərhədində, həm də Qarabağda yeni hərbi toqquşma ehtimalı kifayət qədər yüksəkdir. Bu fikir Azərbaycan cəmiyyətində də aktualdır, Ermənistanın ictimai rəyində də. Ancaq paralel olaraq sülh gündəliyi ilə bağlı müzakirələr də artıb. Belə nəticəyə gəlmək mümkündür ki, yaxın vaxtlarda sülh müqaviləsi imzalanmasa, müharibə qaçılmazdır.

Bakı üçün gücə əl atmaq iki ildən artıq gözəldiklərini ala bilməkdən irəli gəlir. Nəzərə alaq ki, Azərbaycan ərazisində hələ də qanunsuz erməni silahlıları var. Halbuki onlar, 10 noyabr üçtərəfli Bəyanatına əsasən bölgədən çıxarılmalı idilər. Çıxarılmadılar və hazırda silahlıların sayının, hətta, 10 min nəfər olduğu bildirilir. Bu rəqəm təhlükə kimi qiymətləndirilməsi baxımından kifayət qədər böyükdür...

Ermənistan üçün hərbi əməliyyatlar ritorikasını qabartmaq, dünyanın diqqətini üzərinə götürdüüyü öhdəliklərdən yayındırmaq üsuludur. Bu yolla İrəvan Azərbaycanın, həm də guya, təcavüzkar mahiyyətini göstərməyə çalışır. İstəyir ki, beynəlxalq miqyasda Bakıya münasibətdə total antipatiya formalaşsın. Bu ideyanın ən böyük təbliğatçısı isə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyandır.

N.Paşinyan bir müddət öncə Almaniya da olarkən, Cənubi Qafqazda hərbi əməliyyatların başlanı biləcəyini bildirmişdi. O, martın 14-də İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransında da məsələnin üzərinə gəldi: "Həm Ermənistan sərhədində, həm də Qarabağda eskalasiya ehtimalı çox yüksəkdir. Mənim gəldiyim qənaət Azərbaycanın getdikcə artan aqressiv ritorikasına əsaslanır, təbii ki, başqa məlumatlar da var".

Əlbəttə, sülh danışıqlarını, faktiki olaraq, dalana salmış, yeni şərtlər irəli sürməyə cəhd göstərən Ermənistan bığının sümüyə dirəndiyinin ferqindədir. Buna görə müharibəni düşünür. Nəzərə alaq ki, hazırkı situasiyada müharibə avantürist erməni hakimiyyətinin Azərbaycanın bölgədə yaratdığı reallıqlara qarşı çıxmasının tək yoludur.

İrəvanda Bakının hərbi baxımdan çox güclü olduğunu bilirlər. Sadəcə, ümüd edirlər ki, savaş qarışıqlığı yeni oyun qaydaları formalaşdıracaqdır. Ötən iki il ərzində apardıqları xarici siyasətin Qarabağ məsələsinə beynəlxalq diqqəti artırdığı, ermənipərəst duyğuları, təəsübskeşliyi gücləndirdiyi qənaətindədirlər. Hesab edirlər ki, bu durumda Azərbaycan savaşa başlasa, dünya ictimaiyyəti ona qarşı cəbhə açacaq. Buna görə müharibə fikrini tirajlayırlar. Erməni hakimiyyətinə yaxın teleqram kanalları Azərbaycanı Ermənistanla sərhəddə əlavə qoşun yığdığına dair məlumatlar paylaşırlar.

"Müdafiə Nazirliyi Qarabağ ətrafındakı vəziyyətlə bağlı məlumatı açıqlamalar verir. Rusiya sülhməramlıları da bölgədəki duruma dair gündəlik hesabatlar yayırlar. Ermənistan Respublikasının sərhədlərinə gəlinə, hazırda (Azərbaycanın) heç bir qoşun cəmləşməsi qeydə alınmayıb, lakin bu, qətiyyəti o demək deyil ki, biz sayıqlığımızı itirməliyik". Bu fikirləri Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyan jurnalistlərə müsahibəsində bildirib.

Ümumən, bir sıra beynəlxalq siyasi dairelər də ikinci Qarabağ müharibəsindən ötən iki ildə Ermənistanın və Azərbaycanın üçüncü müharibəyə başlamaq ərəfəsində olduqlarını vurğulayırlar. Onlar, xüsusən, son bir ildə hər iki tərəfin diplomatiya və hərbi qarşıdurma arasındakı qaldığını deyirlər. Mövcud xüsusda o da diqqətə çatdırılır ki, 2022-ci ildə vasitəçilər hərtərəfli sülh razılaşması əldə etməyə çalışsalar da, üç böyük hərbi əməliyyat vəziyyətin nə qədər təhlükəli olduğunu sübuta yetirir.

Maraqlıdır ki, Ermənistan və Rusiya ekspertləri də bu mövzuda söz açır və Azərbaycanın danışıqlarda irəliləyişin tempindən narazı olduğunu bildirirlər. Onlar əlavə edirlər ki, Bakı 44 günlük müharibə ilə qazandığı hərbi uğurlarının kağız üzərində rəsmiləşməsinə tələsir. Bu, həqiqətən də, belədir və ölkəmiz iki ildən artıqdır gözleyir.

Onu da bir daha vurğulayırıq ki, Ermənistan hazırda hərbi gərginliklə maraqlıdır. Baxın, hayların siyasi dairələri ölkə iqtidarının istəklərini Azərbaycanın uğurlarını rəsmiləşdirmək üçün tələməsi məntiqinə kökləyərək, Bakını potensial təcavüzkar kimi qələmə verməyə başlayıblar. Məsələn, erməni politoloq David Arutyunov bildirir ki, Bakı indiyədək danışıqlar prosesi çərçivəsində erməni tərəfinin müəyyən güzəştlərə nail olmaq üçün hərbi təzyiq taktikasından istifadə edib və çox güman ki, indi də oxşar vəziyyət yarana bilər: "Maraqlıdır ki, son həftələr Azərbaycan danışıqlarda irəliləyişin sürətindən və erməni tərəfinin mövqeyindən narazılığını vurğulayır".

Arutyunovun fikrincə, yeni eskalasiyanın mümkünlüyünü vəziyyətin Bakı tərəfindən aparılan təbliğat komponenti də göstərir: "Azərbaycan analoji aksiyaların əvvəl informasiya kampaniyası keçirir. İndiki vəziyyət də istisna deyil. Bakı Ermənistanla sərhəddə və Qarabağın təmas xəttində baş verən insidentlər barədə fəal məlumat verir, həmçinin, Ermənistan tərəfini Qarabağda, guya, hərbi transferlər aparmaqda ittiham edir".

Göründüyü kimi, erməni siyasətləri ölkənin müharibə istəklərini Azərbaycanın savaş arzusunda olması kimi dəyərləndirmək yolu tuturlar. Bu, Paşinyan administrasiyası tərəfindən ortaya atılmış tezisdır. Azərbaycanın hərbi müdaxiləsinin baş verə biləcəyi fikrini qabardan erməni siyasətlərin bu qismi isə vəziyyətin belə şəkli alacağı təqdirdə ona hansı təsir imkanlarının ola biləcəyindən söz açır. Onlar həm Ermənistanın hazırkı siyasi rəhbərliyinin, həm də ona dəstək olan Qərb dairelərinin Bakını saxlamaq gücündə olmadığını söyləyirlər. Mövcud xüsusda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dünyadakı populyarlığını, ölkəmizin Qərbin enerji siyasətində mühüm aktora çevrilməsinə önə çəkir və bildirirlər ki, dünya ictimaiyyəti öz maraqlarına görə heç bir halda Bakıya "dur!" deməyəcəkdir.

Əlbəttə, bu kimi fikirlərdə müəyyən haqlı tərəflər var. O anlamda ki, neinki Ermənistan, ümumən, dünya erməniliyi

geosiyasi müstəvidə məğlub durumdadır. Başlıca məsələ belə mülahizələrin nə üçün gündəmə gəlməsi ilə bağlıdır. Cavab sadədir. Çünki az əvvəl diqqətə çatdırdığımız fikirləri irəli sürənlər yalnız Rusiyanın duruma təsir imkanlarının mövcudluğunu qabardırlar.

Deməli, Moskva Ermənistanı, belə demək mümkünsə, politoloq agenturasının köməyi ilə rəy formalaşdırır ki, rəsmi İrəvanın Bakı ilə münasibətləri, tamamilə, dalana dirəyəcəyi təqdirdə onu çıxılmaz durumdan xilas edəcək tək qüvvə Rusiyadır. İndiki situasiyada söhbət heç də yalnız ondan getmir ki, Moskva İrəvana Azərbaycanla mübarizədə kömək əlini uzadır. Hərçənd, Qa-

rabağdakı rus sülhməramlılarının erməni silahlıları üçün hamilik etdikləri aşkardır. Göründüyü kimi, ölkə Ermənistanın müharibəyə hazırlaşdığını hiss edir və çalışır ki, özünü ona, necə deyirlər, şirin satısın. Müvafiq olaraq, İrəvanda ki ruspəstlər də işə düşüb Rusiyanın bölgədəki rolunu, Azərbaycana, guya, söz keçirmək qabiliyyətini dəyərləndirməyə girişiblər.

Bəli, Rusiya Ermənistanı öz orbitinə qaytarmaq üçün bütün şanslardan istifadə edir. Hətta, mümkün hərbi əməliyyatlarda uduzmasına və ikinci dəfə məhvə sürüklənməsinə də öz köməyini göstərir. Nəzərə alaq ki, eyni "köməyi" 44 günlük müharibə zamanı da göstərmişdi. O vaxt Moskanın hakim rol oynadığı danışıqlar prosesini dalana dirəyən Ermənistanı Azərbaycanın əli ilə cəzalandırmaq Kremlin üçün aktual olsa da, müharibə gedirdə rus siyasi dairələri "bəlkə də qaytdarlar" məntiqi ilə hərəkət edirdilər. İndi də Qarabağdakı, loru dildə desək, rus gətir-götürü buna xidmət edir.

Ancaq, demək olmaz ki, Cənubi Qafqazda müharibə dalğasının baş qaldırması Rusiya üçün sərfəlidir. Qətiyyəti belə deyil. Onun Ermənistanla təsir imkanları yoxdur. İrəvan bütün oyun qaydalarını pozur. Bu halda belə, Moskanın köməyindən istifadə edir və heç bir təminat vermir ki, buna qarşılıq onun mənafehlərindən çıxış edəcək. Heç etməyəcək də. Sadəcə, İrəvan avantürist niyyətlərinin gerçəkləşməsi naminə köməkdən də imtina etmir. Görünür, bu köməyin heç bir öhdəlik yaratmadığını düşünür. Axi, Paşinyanın Qərb qarşısında öhdəliyi var. Yeni, həm Ermənistan, həm də Rusiya hazırda, necə deyirlər, öz əlinə oynayırlar. Rusiya bölgədə rusiysazlığın mümkünlüyünü, Ermənistan isə Azərbaycanın maraqlarının keçərsizliyini isbatlamağa qol çırmayıblar. Belə bir mürəkkəb siyasi labirintdə Azərbaycan hələ ki səbrlə davranmaqdadır. Əlbəttə, bu səbir də müəyyən yerə qədərdir.

Ə.CAHANGİROĞLU,
"Xalq" qəzeti

Avropa Parlamentinin qətnaməsi beynəlxalq hüquq və ədalət adına rüsvayçılıqdır

Avropa Parlamenti Azərbaycan əleyhinə qətnamə qəbul edib. Ölkəmizə qarşı yalan və böhtanlarla zəngin olan qətnamədə tarixi həqiqətlər təkzib edilib, inkaredilməz faktların üstündən sükkulla keçilib. Qurum zaman-zaman ölkəmizə qarşı belə qərəzli yanaşmalar ortaya qoysa da, budəfəki qətnamə öz ədalətsizliyi, qeyri-obyektivliyi ilə daha çox diqqəti cəlb edir.

Hitler Almaniyaşının işğalçılıq siyasətinə haqq qazandırıldı

Anti-Azərbaycan ruhlu qətnamədə böhtan xarakterli iddialardan biri Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində Ermənistan torpaqlarını işğal etməsi ilə bağlıdır. 30 ildir ki, erməni işğalı altında qalan Azərbaycan torpaqlarının talanmasına, xalqımıza qarşı qorxunc soyqırımlarının gerçəkləşməsinə biganəliklə yanaşan Avropa Parlamenti, dövlətimizin bir qərindən sonra öz haqqını bərpa etməsini beynəlxalq hüquq pozuntusu kimi dəyərləndirib. Avropa Parlamentinin qətnaməsindən belə anlaşılır ki, Azərbaycan Birinci Qarabağ müharibəsində itirdiyi torpaqları azad etməli, bu torpaqları həmişəlik Ermənistanla başlaslamalı idi.

Öz torpağına sahib çıxmağı, işğal olunmuş yurdunu azad etməyi hüquq pozuntusu hesab edən Avropa Parlamentinin məntiqindən belə çıxır ki, İkinci Dünya müharibəsi zamanı Avropanın işğal edən Hitler Almaniyaşını tamamilə haqlı olub. Avropa dövlətləri isə anti-faşist mübarizəsi nəticəsində öz torpaqlarını azad etməkə cinayətə yol veriblər.

AP BMT qətnamələrini ələ salır

Azərbaycanın 44 günlük müharibədə Ermənistanla təcavüz etdiyini bildiren Avropa Parlamenti, bununla BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının vaxtı ilə ölkəmizlə bağlı qəbul etdiyi 4 qətnaməni də ələ salır. Bu qətnamələrin qəbuluna imza atan dövlətlərin iradəsi təhqir edir. Qeyd edək ki, o qətnamələrdə Azərbaycanın torpaqlarının Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olduğunu əksini tapıb və erməni ordusunun dərhal həmin ərazilərdən çıxmasını vacibliyi qeyd olunub. Ancaq indi Avropa Parlamentinin 44 günlük Vətən müharibəsini təcavüzkar müharibə kimi xarakterizə etməsi o deməkdir ki, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası da zamanında Azərbaycanı təcavüzə məruz qalan tərəf kimi göstərməklə siyasi səhvə yol verib.

Avropa Parlamentinin qətnaməsinin BMT qətnamələri ilə açıq ziddiyyət təşkil etməsinin özü anti-Azərbaycan qətnaməsinin erməni lobbisinin, eləcə də ermənipərəst dövlətlərin təhriki ilə hazırlandığını göstərir. Halbuki, BMT-nin Azərbaycanla bağlı 4 qətnaməsi fonunda Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnamə bu qurumun beynəlxalq hüquq və ədalət adına tarixi rüsvayçılığa imza atıldığını göstərir. Onu da qeyd edək ki, bu günə qədər beynəlxalq aləmdə iki beynəlxalq qurumun eyni problemlə bağlı qəbul etdiyi qətnamələr arasında belə böyük ziddiyyət müşahidə edilməyib.

Terrorçu dövlət beynəlxalq qurumların himayəsi altında

Avropa Parlamentinin anti-Azərbaycan qətnaməsi beynəlxalq ədalətə

szilik nümunəsi olmaqla yanaşı, həm də yeni bir presedent formalaşdırdı. Sözügedən qətnamə sübut etdi ki, nə qədər inanılmaz görünə də hazırda terrorçu Ermənistan Avropa Parlamenti kimi beynəlxalq qurumun bilavasitə himayəsi altındadır. Bu fakt artıq müasir dünyamızda terror dövlətlərinin sadəcə özü kimi terrorçu dövlət və rejimlər tərəfindən deyil, həm də beynəlxalq qurumlar tərəfindən müdafiə olunduğunu göstərir.

Avropa Parlamentinin Ermənistanı himayə etməkə formalaşdırdığı bu presedentin dünyadakı digər terror dövlətləri və təşkilatları üçün də ümid mənbəyi olacağı şübhəsizdir. Çox güman ki, yaxın gələcəkdə Ermənistanla eyni kateqoriyada yer alan bəzi terrorçu dövlətlərin beynəlxalq qurumların himayəsindən faydalanmaq, öz cinayətlərinə bu yolla haqq qazandırmaq söylərinin şahidi olacağıq.

"Blokada"ya qarşı şampan və kürü ilə mübarizə

Qətnamədəki yalan iddialardan biri də, guya, Azərbaycanın Xankəndini "blokada"ya alması, Laçın yolunun istifadəyə bağlı olmasıdır. Avropa parlamentariləri bu məsələdə də ağı yalan danışıq, bütün dünyanın gözü önündəki həqiqəti təkzib etməyə çalışırlar.

Məlumdur ki, azərbaycanlı ekologların başlatdığı dinc aksiya yalnız təbii sərvətlərimizin və ekologiyaşının məhv edilməsinin qarşısını almağa yönəlib. Burada heç bir blokadadan söhbət getmir. Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin, Rusiya sülhməramlılarının, erməni mülki avtomobillərinin Laçın–Xankəndi yolundan gecə-gündüz istifadə etməsi faktı deyilənlərin cəfəngiyyət olduğunu göstərir.

Digər bir fakt Xankəndidəki erməni oqlarxalarının Yeni il və digər bayramları, özəl günlərini xüsusi dəbdəbə ilə – "şampan səli" və kürü ilə qeyd etməsidir. Sosial şəbəkələrdən tutmuş müxtəlif media orqanlarına qədər yol tapan bu cür fotofaktlar Xankəndi ilə bağlı hər hansı blokadanı yaşandırdığını göstərir.

AP-nin öz nüfuzuna ölümcül zərbəsi

Aydındır ki, Avropa Parlamentinin anti-Azərbaycan qətnaməsinin ölkəmizə, onun apardığı haqq işinə hər hansı mənfi təsiri olmayacaq. Bu günə qədərki təcrübə onu göstərir ki, Azərbaycana təhdid və təzyiqlərlə qalib gəlmək mümkün deyil. Bu qətnamə ən böyük zərbəni elə Avropa Parlamentinin özünə vuracaq. Qəbul etdiyi qətnamə Avropa Parlamentinin bütün dünyadakı nüfuzunu ciddi zərbə altına qoyacaq. Hər kəs anlayacaq ki, bu quruma güvənmək, ondan ədalət gözləmək mənasızdır.

Seymur ƏLİYEV,
"Xalq qəzeti"

Ekoaksiyanın gündəliyi

Laçın–Xankəndi yolundakı aksiya beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanır. Eyni zamanda, bu etirazlar Azərbaycan xalqının milli maraqlarının ifadəsidir. Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələrinin, ekofaəllərin, gənc könüllülərin davam etdirdiyi aksiya haqlı tələblərə söykənir. Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində təbii sərvətlərin qeyri-qanuni istismarı, habelə ekoloji vəziyyətin pisləşməsi ilə bağlı ilk monitorinqin keçirilməsi Azərbaycanın haqqıdır. Həmin ərazidə təbii sərvətlərimiz talan edilib. Keçirilən aksiyada da əsas tələb ondan ibarətdir ki, qeyri-qanuni istismar dayandırılmalı, bütün təbii sərvətlərin istehsalı Azərbaycan qanunvericiliyi əsasında aparılmalıdır.

Bəzi erməni havadarları, o cümlədən, "beynəlxalq" statuslu təşkilatlar isə bu aksiyaları "blokada" kimi və ya fərqli müstəvidə təqdim etməyə çalışsalar da, bu, mümkün olmadı. Hətta, Fransanın təmsalində ermənipərəst ölkələr aksiya ilə bağlı məsələni BMT TŞ-yə çıxarmaya çalışsalar da, uğursuzluqla üzləşdilər. Məqsəddi şəkildə bu aksiyaya qarşı qarayxma kampaniyaları aparıldı – amma, fakt ortadadır. Bu etiraz aksiyası "blokada" sayıla bilməz. Üç ay ərzində Xankəndiyə gətirilən bütün humanitar yüklər ünvanına çatıb. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQKX) və Rusiya sülhmə-

Ekologiyaşını qorumaq nə vaxtdan "blokada" olub?

ramlılarının maşınları yoldan sərbəst istifadə edirlər. Təbii ki, həmin ərazilər Azərbaycanın suveren əraziləridir və oradakı bütün proseslər də ölkəmizin qanunları əsasında tənzimlənəlməlidir.

Yeri gəlmişkən, ilin əvvəllərində Prezident İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsində bu məsələyə toxunaraq bildirdiyi ki, bizim məqsəddir blokada deyil. Dövlət başçısı vurğulamışdı ki, ölkəmizin haqlı tələbləri var və bu aksiyanın tarixçəsini də indi hər kəs bilir. Bizi faktiki olaraq qanunsuz istismar edilən o mədənlərə buraxmayıblar. Orada da şou düzəltmişdilər, guya, hansısa etirazçıları çıxışmışdı. Bizim oransa çıxışmıyız olmayana qədər yəqin ki, bu aksiya da davam edəcək. Tələblərimiz də tam ədalətdir. Monitorinq, təftiş, qanunsuz istismarın dayandırılmasını tələb edir və buna nail olacağıq. Bu, bizim qanuni haqqımızdır. Beynəlxalq hüquq da Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyir. Erməni separatçıların bu aksiya üzərindən şou düzəltmək istəkləri isə fiaskoya məhkumdur.

Ekofaəllər 96 gündür Laçın–Xankəndi yolunda dünya ictimaiyyətini ekologiyaşını qorumağa çağırırlar. Onlar etirazlarını yüksək əhval-ruhiyyə ilə davam etdirirlər. Etirazçılar havanın kəskin dəyişməsinə, soyumasına baxmayaraq, tələblərində

Ekspert rəyi

Əhməd QƏŞƏMOĞLU,
sosioloq:

– Aksiyanı, orada iştirak edən gənclərin vətənpərvər mövqeyini müsbət qiymətləndirirəm. Etirazlar zərurətdən başladı. Vətəndaşlarımızın siyasi proseslərdə iştirakı təqdirəlayiq olmaqla yanaşı, onların qanuni haqqıdır. Bu tip aksiyalar Avropa ölkələrində sivil mübarizə forması kimi qəbul olunur, insanlar haqlarını tələb edə bilər.

Bu, həm də onu göstərir ki, Azərbaycan vətəndaşı torpağına, sərvətinə etinasız yanaşı, özbaşınalığa göz yuma bilməz. Davam edən etirazlar, müəyyən mənada, öz müsbət nəticələrini verir. Məsələn, həm ölkə daxilində, həm ermənilərin münasibətinə, həm də beynəlxalq aləmdə danışıqların tərzı dəyişib. Qarabağda yaşayan erməni sakinlərinin də proseslərə ayıq gözle baxmaq şansları yaranıb. Ərazimizə Laçın yolu və

sitəsilə hərbi vasitələrin daşınması dayandırılıb. Ən əsası isə ictimai rəyin düzgün kontekstdə formalaşması yönündə faydalı addımlar atılır...

Cənab Prezidentimiz çıxışlarında, görüşlərində də Laçın–Xankəndi yolunda keçirilən aksiyaya dəfərlə aydınlıq gətirib, orada iştirak edən könüllü gənclərin təşəbbüsünü müsbət qiymətləndirib. Bütün bunlar onu göstərir ki, aksiyanın keçirilməsi vacib idi və bu addımı gənclər atdı. Nəzərə alaq ki, dünya ictimaiyyəti də etirazın müharibə yox, sivil formasının tərəfdarıdır. Bu da aksiyanın sivil və dinc formasıdır.

qəti olduqlarını nümayiş etdirirlər. Aksiya iştirakçılarının tələbləri ilk gündən dəyişməz olaraq qalır. Eyni zamanda, ekofaəllər yolun hər iki tərəfində, hərəkətə maneə törətmədən üzərində Azərbaycan, rus və ingilis dillərində yazılmış plakatlər qaldırılıb, şüarlar səsləndirilir.

Aksiya keçirilən ərazidə humanitar təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin maneəsiz hərəkət etməsi təmin olunub. Avtomobillərdə erməniəsilli şəxslər də olub. Ümumiyyətlə, son günlər erməniəsilli şəxslərin Ermənistanla Xankəndiyə gediş-gəlişi intensiv hal alıb. Bu, bir daha göstərir ki, humanitar yüklərin keçidi üçün heç bir məhdudiyyət yoxdur.

Xatırladaq ki, ötən il dekabrın 3-dən və 7-də Rusiya sülhməramlı kontingentinin komandanlığı ilə aparılmış müzakirələrin nəticəsi olaraq Azərbaycanın İqtisadiyyat, Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və "AzerGold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mütxəssislərindən ibarət heyət Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdirdiyi Azərbaycan ərazilərində faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarı, bundan irəli gələn ekoloji və digər fəsadlarla bağlı ilk monitorinq aparmalı idi. Lakin sülhməramlıların hərəkətsizliyi ucubatından monitorinq baş tutmayıb. Buna etiraz olaraq, azərbaycanlı ekofaəllər Şuşa ərazisindən keçən Laçın–Xankəndi yolunda dekabrın 12-dən dinc aksiyaya başlayıblar.

Rizvan FİKRƏTOĞLU,
"Xalq qəzeti"

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin bəyanatı

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr Komitəsi Avropa Parlamentinin Aİ–Azərbaycan əlaqələrinə dair 15 mart 2023-cü ildə qəbul etdiyi qətnaməyə qətiyyətlə etiraz edir və şiddətlə qınayır.

Qətnamənin mətni Avropa Parlamentinin insan hüquqları, əsas azadlıqlar, yaxşı idarəetmə və digər mövzular üzrə Azərbaycana münasibətdə səsləndirdiyi özünəməxsus aldadıcı şərh-ləri təkrarlamaqla yanaşı, təəssüf ki, eyni zamanda Azərbaycanın sülhə nail ol-maq səylərini qəsdən gözden salmağa, Ermənistandakı revanşist qüvvələri təhrik et-məyə və bütövlükdə Cənubi Qafqazda, xüsusən də Azər-baycanın Qarabağ iqtisadi ra-yonunda vəziyyətin destabili-zasiyasına yönəlmış yalan və təhqiredici ritorika ilə doludur. Avropa Parlamenti neinki öz nüfuzuna xələl gətirən bu qə-t-

namənin qəbul edilməsinin qarşısını ala bilməmiş, həm də kaos və müharibə yolu ilə Cənubi Qafqaz bölgəsindəki çirkin planlarını həyata keçir-məyə çalışan qüvvələrin alə-tinə çevrilmişdir. Bu isə dərin məyusluq və hiddət doğurur. Qətnamədə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün şübhə altına alınması beynəlxalq hüquqa, eləcə də bu quru-mun özünün nizamnaməsinə qarşı tam hörmətsizlikdir. Ən əsası isə sənədin bu formada qəbul olunması, heç şübhə-siz, onun Avropanın xərçəng şişinə çevrilmiş Ermənistan və erməni diasporundan qay-naqlandığının bariz göstərici-sidir.

Bu qətnamənin mətnin-dən gələn dözülməz korrup-siya qoxusu, ölkəmizə qarşı nifrət, onun tarixinə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin 20%-nin 30 ilə yaxın davam edən işğalının doğurduğu ağır-acıya, etnik təmizləmələrə, Xocalı soyqı-rımına, 1 milyondan artıq qaçqın və məcburi köçkünün taleyinə, tamamilə yerlə-yek-san edilmiş şəhər və kənd-lərə, dağıdılmış tarixi, mədə-ni və dini irsə münasibətdə etinasızlıq qətnamədə özünü bütün çılaqlığı ilə büruzə ve-rir. Laçın yolunun bağlanması və "humanitar fəlakət"in baş verməsinə dair erməni nağil-

lərinin böyük həvəslə təkrar-lanması Avropa Parlamentin-in deputatlarının nə qədər məsuliyyətsiz və qərəzli oldu-ğunu göstərir.

Bununla belə, Beynəlxalq münasibətlər və parlament-lərərası əlaqələr Komitəsi qətnaməyə dair aparılmış müzakirələr zamanı Avro-pa İttifaqının Qonşuluq və Genişlənmə üzrə Komissarı cənab Oliver Varhelyinin səsləndirdiyi mövqeyi qeyd etməyi zəruri hesab edir. Avropalı Komissar region-da cərəyan edən hadisələrin qiymətləndirilməsinə taraz-lı yanaşma nümayiş etdirə bilmişdir. Qərəzli deputatlar tərəfindən göstərilən inanıl-maz təzyiqlərə baxmayaraq, o, Aİ-nin etibarlı tərəfdaşı kimi Azərbaycanın rolunu yüksək qiymətləndirmişdir.

Azərbaycan Respublika-sı Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlə-rarası əlaqələr komitəsi avropalı parlamentariləri yenidən düşünməyə, odun üstünə yağ tökməməyə, revanşist qüvvələri bəsləməməyə, qar-şılıqlı hörmət və anlaşmaya əsaslanan konstruktiv dialoqa çağırır.

Fransanın üzqarası – İSLAMOFOBİYA

Sivil dünyada qatı millətçiləri, şovinistləri cəmiyyətin “üzqarası” sayırlar. Mətbuat onlardan mümkün qədər uzaq durmağa çalışır. Humanist, bəşəri dəyərlərə önəm verilən cəmiyyətlərdə nifrət və ikrah doğurur. Ən azı, faşizmin bəşəriyyətə hansı fəlakətlər gətirdiyi hər birimizə bellidir.

Təəssüf ki, islamofobiya Fransanın üzqarasına çevrilib. Bu ölkədə son illər qatı millətçilər, şovinistlər at oynadırlar. Fransalı millətçilərin hədəfinə tuş gələnlər isə, ilk növbədə, biçarə müsəlmanlardır. Onları aşağılayır, ikinci növ vətəndaş hesab edirlər. Reallıq budur ki, islamofobiya bu ölkədə adı həyat tərzinə çevrilib.

Bəlkə, Prezident Makronun öz ölkəsində islamofobiyanın acınacaqlı

"halal" vətəndaşı sayılan, lakin müsəlman inancılı insanlara ("qızılığulun tikanları"nı yadına salın-*müəllif*) qarşı bütün səviyyələrdə ayrı-seçkiliklər adı hala çevrilib. Onlarla polisdə qaba davranırlar, məhkəmələrdə saymırlar.

Ən son məlumatlara görə, Fransa-da altı milyona yaxın müsəlman müha-cir məskunlaşıb ki, onların çoxu tez-tez etnik və dini zəmində təhdid və zorakılıqlarla üzləşirlər. "Dünyanın ən azad

duruma çatdığından xəbəri yoxdur? Xeyr, var! Hər şey Yelisey sarayından idarə olunur. Bu siyasət hazırkı iqtidarın və onun arxasında duran yirtici imperialist dairələrin işinə yararır. İri kapitalın acgözlüyündən, kəskin sosial haqsızlıqlar və ədalətsizliklərdən narazı qalan ölkə əhalisinin başını qatmağın bundan yaxşı yolu nə ola bilərdi ki?

Fransada millətçiləri müsəlman ölkələrindən olan mühacirləri özlərinin mənsub olduqları cəmiyyət üçün "yad ünsürlər" hesab edirlər. Onlar İslam dininin daşıyıcılarına qarşı aşağılayıcı, hətta təxribat xarakterli çıxış və bəyanatlar səsləndirməkdən belə çəkinmirlər. Burada vaxtaşırı İslam peyğəmbərinə belə şər və böhtanlar yağdırmağı özlərinə reva görürlər.

Fransalı siyasətçilər pafoslu, bəlağətli sözlə və ifadələr işlətməyi sevdikləri kimi, nifrət etdikləri dəyərlərə qarşı da "originallıqları" ilə seçilməyi xoşlayırlar. Bu yaxınlarda "xoruzlar ölkəsi"ndəki şovinist siyasətçilərdən biri müsəlman miqrantlarını "sivil Fransa cəmiyyətinin tikanları" adlandırıb. Həmin acı ifadə artıq məişət səviyyəsində də geniş yayılıb və hətta "dillər əzbəri" olub.

Həmin üzəndənirəq siyasətçi "trendə" çevrilən çıxışına şərh verməyi də unutmayıb. Onun sözlərinə görə, gözəllik rəmzi olan qızılığulun tikanlarının olması təbii, amma təbiiətdən fərqli olaraq, "azad, mədəni Fransa cəmiyyətinin" də "tikanlar" olmamalıdır. Bu, utanvericidir! Bu, sözün bitdiyi yerdirdi!

Məhz, prezident Makronun uğursuz idarəçiliyi ilə Fransa kin və küdurət ölkəsinə çevrilib. Bu rüsvayçı deformasiya necə baş verib? Axı, Fransa bəşəriyyətə azadlığı, bərabərliyi, qardaşlığı təqdir və təbliğ edən Məntöskyo, Volter, Didro və sair kimi böyük filosoflar verib. Onların sadəcə adlarını çəkəndə belə hər birimiz qürur hissi duyuruq. Siz təzadə baxın ki, Fransanın İtaliyadan, təxminən, 259 il əvvəl "qoparıldığı" Korsika adasında yerli əhaliyə öz dillərində təhsil almağa icazə verilmir. Bu, dahi qələm ustaları Balzakin, Hügounun, Stendalın, Floberin vətəninə də baş verir. Bu, 1789-cu ildə Bastiliyaya hücum edib mütləqiyyəti məğlub edən, şəərəli azadlıq bayrağını başının üzərinə qaldıran bir millətin vətəninə baş verir!

Bir neçə həftə əvvəl guya Azərbaycanın mümkün hücumundan qorumaq üçün "dostu" Ermənistana jandamlar göndərən Fransa hökuməti 1950-ci illərin sonu, 1960-cı illərin əvvəllərində Əlcəzairdə suverenlik tələb edən milyon yarım vətənpərvəri qətlə yetirdiyini hələ də danır. Amma həmin Fransa hələ 1998-ci ildə saxta "erməni soyqırımı"nı tanıyıb və bu ölkədə bu gün sözdə "erməni soyqırımı"nı rədd etmək cinayət sayılır.

Əlcəzair xalqı başına gətirilən qanlı zorakılıqlara görə Fransadan "ədalət" umur. Ancaq fransalı parlamentarilər bunu müzakirə etməyi belə özlərinə siğışdırmırlar. Təhlükəsizlik Şurasının beş daimi üzvündən biri olan Fransadan kim haqq-hesab tələb edəcək? Zaman gələcək, Fransa Əlcəzairdə axıtdığı günahsız qanlara görə cavab verməli olacaq! Unutmasınlar ki, "Dünya bəşdən böyükdür!"

Fransada təkcə müsəlman ölkələrindən olan miqrantlara qarşı deyil, hətta illər boyu bu ölkədə yaşayan, onun

ölkəsi"nin müsəlman vətəndaşları indi özlərinin və övladlarının bugünkü və sabahkı talelərindən ciddi narahatdırlar.

Məşhur "Əl-Cəzirə" telekanalı əslən Mərakeşdən olan Anasse Kazib adlı ərəb əsilli bir nəfərdən müsahibə alıb. Həmin şəxs ötənlik prezident seçiləndə iştirak etmək xəyalına düşmüşdü və namizədliyi irəli sürmək üçün tələb olunan 50 min seçici imzasını toplamaq istəyəndə adlarının çəkilməsini istəməyən bəzi dairələrdən ona bildirib ki, bu sövdadan əl çəksin, çünki Fransada demokratiyanın fəsadı bir başqa, həqiqi üzü bambaşqadır.

Sözügedən mərəkeşli siyasətçinin məqsədi isə bu olub ki, namizədliyi qeydə alınsın ki, o, Fransadakı şovinist siyasətçilərin iç üzlerini açıb göstərsin və bu kökdənən yanlış, zərərli siyasətin ölkənin imicinə böyük zərbə vurduğunu qeyd etsin. A.Kazib bunu prezidentliyə namizəd statusunda teleekrandan demək istəyirdi. Arzusu ürayində qaldı.

Yeri gəlmişkən, ərəb siyasətçini seçkilərə yaxın buraxmasalar da, yaxşı tanıdığınız qatı millətçi Marin Li Pen özünün seçiqəbağı kampaniyasında dəfələrlə bildirib ki, hakimiyyətə gələcəyi təqdirə bütün müsəlmanları ucdantutma ölkədən qovacaq. Bəzi siyasətçilər hətta ara xəlvət olanda "Koronavirus təhlükəli deyil. "Quran" daha təhlükəlidir" deməkdən belə çəkinmirlər.

Fransada yaranmış belə bir aşağılayıcı mühitdə müsəlmanlara qarşı cinayətlərin sayı durmadan artır. 2021-ci ildə müsəlmanları əleyhinə törədilən cinayətlərin sayında Fransa Qərbi ölkələri arasında "lider" olub. Başqa bir problem isə budur ki, Fransa məhkəmələri suqları oldu-olmadı, ərəb mühacirləri cəzalandırmağı "sevirilər". Miqrantlar "Əl-Cəzirə" telekanalının müxbirlərinə Fransa məhkəmələrinin onlara qarşı daha sərt davranışları barədə faktlar göstəriblər.

Dünya birliyi Fransada islamofobiyanın kəskin güclənməsinin fərqiñdər. Bu il martın 15-16-da Bakıda "İslamofobiya irqçiliyin və ayrı-seçkiləliyin spesifik forması kimi: Yeni global və transmilli çağırışlar" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Avropa İttifaqı yanında daimi müşahidəçisi İsmət Cahan Avropanın bir çox ölkələrində, o cümlədən, Fransada islamofiyə təzahürlərinin güclənməsindən narahatlığını dilə gətirib.

Yazını başa çatdıranda təz-tez dinlədiyim "Ay ana, mən qarıbım" məh-nəsi yadıma düşdü. Bir müddət Fransada məskunlaşan həmyerlimiz, populyar möğənni Vaqif Abbasov yad ölkədə yaşamağın möhnətini öz taleyində yaşayıb. Vaqif müəllim televiziya da bir jurnalistin sualını cavablandırarkın dedi ki, Abşeron torpağının bir qarışığını neinki Fransaya, bütün Avropaya də-yişməz.

Gəlin hər kəsə doğma yurdunda, torpağında yaşamağı, qurub-yaratmağı arzulayaq. Elə bir gün olsun ki, afrikalı müsəlmanlar da öz məmləkətlərində yaşamağa üstünlük versinlər, bir tikə çörək dalınca onları aşağılayan Fransa kimi "sivil, demokratik" ölkələrə qədəm basmasınlar! Həqiqətən, bu gün dünyanın haqqa, insafa, ədalətə ehtiyacı var!

Məsaim ABDULLAYEV,
"Xalq qəzeti"

İslamofobiyanı körükləyən terror yuvası

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın arvadı, xaçpərəst Anna Akopyanın İran məscidində qadra örtməsi ilə qərbli radikalların islamofobiyanı əllərində bayraq tutması arasında niyyət eyniliyi var. Sivilizasiyalararası, dinlərarası ədəvət orta əsrlərdə də olub, amma islamofobiyanın son 25-30 ildə intişar etməsi bu məkrlı təmayüülün bünövrəsindən siyasi məqsədlər üçün ortaya atıldığı artıq XXI əsrin işığında aydın görünür. Mahiyyəti etibarilə islamofobiya müsəlmanlara nifrət təbliğatı zəminində Qərbin sraivi adamında formalaşdırılan daxili və irrasional qorxudur, – desək yanlışmarq.

Sivilizasiyaların fərqləri və fəsadları

Məqsədyönlü şəkildə ictimai rəyə təlqin edilən islamofobiyanın, eyni zamanda, həm qərbliyərdən, həm də müsəlmanların özlərindən qaynaqlanan səbəbləri var. Bunların arasında siyasi, iqtisadi, teoloji səbəblərlə yanaşı, terror faktoru da yer alır. Sonuncu amilə keçməzdən əvvəl tarixə ötəri nəzər yetirməyimiz yerinə düşər. Çünki burada islamofobiyanı tamamilə inkar edən kodlar, milli-mənəvi, bəşəri dəyərlərə söykənən inancılı şərqliyin irfani düşüncəsi gizlənb. Yeni, iman və əxlaq sahibi olan əməlisaleh müsəlman xristian Avropanın sakini kimi Varfolomey gecəsini yaşamayıb, qladiator döyüşləri təşkil etməyib, insanların bir-birini öldürməsindən zövq almayıb. Zəmanəmizdə isə İspaniyada "təmtəraqlı şouya" çevirdikləri buğa festivalında Tanrının yaratdığı heyvana əziyyət verməyi günah sayır. O, müharibə edəndə də kişi kimi döyüşüb, "səlib yürüşləri"ndəki qəddarlığı əxlaqına siğışdırmayıb. Amma burada bir istisna var. Bu, 44 ildir İslamın yaşıl bayrağı altında həm daxildə, həm də xaricdə çəşidli cinayətlərə imza atan, terroru özünün siyasi təsir alətinə çevirən və bununla da müsəlman dünyasının ağırımayan başına "islamofobiya dəsmalı"nı bağlayan məhz İranın müstəbid fars-molla rejimidir.

Tehran beynəlxalq terrorizmin sponsorudur

Dünyada islamofobiyanı "çiçəkləndirən", İslamın adından və bayrağından şovinist məqsədlər, terror aktları üçün istifadə edən İran hakimiyyəti bu yarışda liderdir. Beynəlxalq analitik mərkəzlərin hesablamalarına görə, 1979-cu ildə Fevral inqilabı nəticəsində hakimiyyətə gələn qılaflı islamçılar dünyanın 5 qitəsində, 20-dən çox ölkəsində sui-qəsdlər təşkil edib, terror aktları həyata keçiriblər. Tehranın bu qanlı fəaliyyətinin coğrafiyası Avropa, Şimali və Cənubi Amerika, Afrika və Asiyayı əhatə edir. Artıq İrandakı cinayətkar

rejimin beynəlxalq terrorizmə yaxından dəstək verməsi dünya ölkələrindən qlobal problemi kimi xarakterizə olunur. Məhz Tehranın maliyyə və maddi-texniki yardımları sayəsində "Hizbullah" terror qruplaşması "Şiəliyi müdafiə" şüarı altında xüsusi silahlı qruplar hazırlayaraq, onları Suriya, İraq, Əfqanıstan və Pakistana göndərər, təlim görmüş terrorçular isə bu ölkələrin daxiliində qırğınlar törədirlər. Onlara praktiki dəstəyi isə SEPAH (İran İnqil-

lab Keşikçiləri Ordusu) verir. Fəqət bu da danılmaz həqiqətdir ki, həmin terror aktları İranın ən yüksək siyasi əşəlonu, mərkəzi dövlət qurumları ilə əlaqəli şəkildə hazırlanır və həyata keçirilir. Rəsmi məlumatlara əsasən, İranın rəsmi adı İnformasiya Nazirliyi olan Ettalaat, əslində, Keşfiyyat və Təhlükəsizlik Nazirliyi missiyasını yerinə yetirir. İranda "Ettalaat" adında çap olunan qəzetin əməkdaşları "jurnalist" kimi dünyanın müxtəlif ölkələrinə ezam olunur, orada təxribatlarda iştirak edirlər. Xarici ölkələrdə həyata keçirilən terror aktlarının böyük əksəriyyətinin müəllifi sayılan SEPAH isə digər terror təşkilatlarının fəaliyyətini istiqamətləndirir, onları təlimatlandırır və qarşılarına konkret "vəzifələr" qoyur. İnqilab Keşikçiləri Ordusunun xüsusi təyinatlı "Qüds Qüvvələri" dünyada terror aktlarını təşkil etməkdə "peşəkarlaşan" Livanda "Hizbullah", Fələstində "İslami Cihad", Bəhreynə "Əl-Əşter briqadaları", İraq-

dəst-xəttinin olduğu sübuta yetirilib.

Ən yeni fakt üçün uzağa getməyə ehtiyac yoxdur. Bu il yanvarın 27-də Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinin binasında törətdiyi qanlı terror fars-molla rejiminin beynəlxalq səviyyədə terrorizmi dəstəkləyən dövlətə çevrildiyinin əyani sübutu oldu. Buradan belə bir məntiqi nəticə hasil olur: Nə qədər ki, despotizmin hökm sürdüüyü, bəşəri və demokratik dəyərlərin ayaqlar altına atıldığı, azad düşüncəli insanlara inkvizisiya cəzalarının verildiyi, terrorun siyasi alətə çevrildiyi molla rejimi ayaq üstədir, İslam dünyası islamofobiyaadan hələ çox əziyyət çəkəcək.

Altıbaşılda apardığımız müqayisə skeptiklərə qüsurlu görünə bilər, amma saxta cədranın və xacın altında dünya-nın ən məkrlı planını "islamofobiya" adı ilə reallaşdırmağın mümkünlüyü heç kəsde şübhə doğurmamalıdır.

İmran BƏDİRXLNLI, "Xalq qəzeti"

Avropa “Yaşıl enerji”də də Azərbaycanla qapı açır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 13-də Berlində Almanıyanın aparıcı şirkətlərinin rəhbərləri ilə keçirilən müzakirələrdə beynəlxalq və regional məsələlərlə bağlı ətraflı məlumat verdi. Dövlətimizin başçısı, eyni zamanda, ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyində oynadığı rol, Azərbaycanın 2030-cu ilədə inkişaf strategiyası, bu xüsusda nəqliyyat-logistika imkanlarının artırılması, rəqəmsal transformasiya, həmçinin enerji resurslarının inkişafı və ixracı konsepsiyaları barədə fikirlərini diqqətə çatdırdı. Ölkə rəhbəri bütün bunlarla bərabər, iştirakçılarla Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində aparılan genişmiqyaslı bərpa–yenidənqurma işlərindən geniş bəhs etdi.

Müzakirələrdə bərpaolunan enerji ilə bağlı layihələr də nəzərdən keçirildi. Ölkə rəhbəri Azərbaycanda elektrik enerjisi ilə bağlı mövcud daxili qiymətlərin xarici sərmayədarlar üçün sərfəli olması səbəbindən investorların respublikamıza investisiya qoyuluşuna maraq göstərmələrini diqqətə çatdırdı. Dövlətimizin başçısı daha sonra dedi: “Bu gün bizim icra olunan iki müqaviləmiz var. Onlardan biri “Masdar” ilə, digəri isə “ACWA Power” ilə imzalanıb. Bunlar iki qlobal enerji şirkətləridir və onlar bərpaolunan enerjiyə böyük sərmayələr yatırır. Bu iki müqavilə icra olunmaqdadır. Ümumi həcmi 470 meqavatdır. Bundan əlavə, ümid edirəm, bu yaxınlarda BP ilə təməlləşmə mərasimi olacaq. Bu, əlavə 240

Ekspert rəyi

Nihat Qorqud ƏLİYEV,
iqtisadçı-ekspert:

– Hazırkı dövrdə Prezident İlham Əliyevin Almaniyaya işgüzar səfəri bir neçə kontekstdən önəmlidir. Birinci onu qeyd edərkən ki, Azərbaycan lideri Berlində Almanıyanın aparıcı şirkətlərinin rəhbərləri ilə görüşdü, 30-dan çox şirkətin rəhbəri ilə 2 saatdan artıq müzakirələr apardı.

Dövlətimizin başçısı müzakirələrdə Azərbaycanın iqtisadi gücünün artdığını, müstəqil iqtisadiyyata sahib olduğunu bildirməklə şirkətlərdə dolğun təsəvvür yaratdı. Azərbaycanın neft-qaz və yaşıl enerji potensialı

dəki külək enerjisi stansiyalarından ötürmə xəttinin çəkilməyi təsdiqlənib. Bu ötürmə xəttinin bir hissəsinin Qara dənizin dibi ilə gedəcəyi qərara alınıb. Bununla bağlı hazırda respublikamızda texniki əsaslandırma prosesinə başlanılıb.

Ötən müddətdə Azərbaycan dünyanın bir neçə aparıcı enerji şirkəti ilə müqavilə və anlaşma memorandumları imzalayıb. Bunun nəticəsində respublikamızda Günəş və külək enerjisindən 25 qıqavat həcmində “yaşıl enerji” əldə olunacağı proqnozlaşdırılıb.

Ölkə rəhbəri Azərbaycanın Avropanın mühüm elektrik enerjisi, əsasən, “yaşıl enerji” təchizatçısına çevrilməsini planlaşdırır. Respublikamızın bu sahə üzrə potensialı da buna əsas verir. Belə ki, hazırda Azərbaycanın bərpaolunan enerji potensialı –quruda külək və Günəş enerjisinin həcmi 27 qıqavatdan çoxdur, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda isə külək enerjisi 157 qıqavat təşkil edir.

Respublikamızın strateji investitorlarının biri ilə Azərbaycan 2023-ci ilə qədər 3 qıqavat külək və 1 qıqavat Günəş enerjisini istehsal etməyi planlaşdırır ki, onun da 80 faizi ixrac olunacaq. 2037-ci ilə qədər ən azı 6 qıqavatlıq əlavə güclərin yaradılması da nəzərdə tutulur.

Azərbaycanın zəngin enerji resursları həm ölkəmizin iqtisadi potensialını gücləndirir, həm də regional əməkdaşlıqda çox mühüm rol oynayır. Tikilib istifadəyə verilmiş neft kəmərləri Azərbaycan neftini dünya və Avropa bazarlarına çıxarır. Respublikamız qlobal miqyasda artıq qaz ixrac edən ölkəyə çevrilib.

dağ Günəş Elektrik Stansiyası layihəsi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti ilə birgə həyata keçirilir. Bu şirkət mövcud sahədə Azərbaycan üçün əsas və güvənli tədarüclərdən biridir. İlk hesablamalara əsasən, stansiya tərəfindən illik 500 milyon kVt/s elektrik enerjisi istehsal olunacağı nəzərdə tutulub.

Orta Dəhliz “bir pəncərə” prinsipi ilə fəaliyyət göstərəcək

Orta Dəhliz 2014-cü ilin fevral ayında Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstanın təşəbbüsü ilə yaradılıb. Sonrakı illərdə layihə Ukrayna, Rumıniya və Polşanın hesabına genişləndirilib. Ümumilikdə, bu dəhliz hazırda özündə 9 ölkəni birləşdirir. Dəhlizin nəqliyyat imkanlarından isə 15 ölkənin yükdaşıma şirkətləri istifadə edir. Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu boyunca 60-a yaxın ölkə yerləşir. Həmin coğrafiyada isə 4,5 milyard nəfər yaşayır. Bu baxımdan nəqliyyat dəhlizi həm iştirakçı ölkələr, həm də digər dövlətlər üçün əhəmiyyətlidir.

Hazırda Orta Dəhliz Çin–Qazaxıstan sərhədindən başlayaraq Mərkəzi Asiya ölkələri və Xəzər dənizi üzərindən, bundan sonra isə Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə ərazisindən keçərək Avropaya qədər geniş bir ərazini əhatə edir. Avropa ilə Asiyayı birləşdirən ən qısa və rahat marşrut sayılan Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi Çindən Türkiyəyə, oradan da Avropa ölkələrinə və əks istiqamətdə yükdaşımalarda həyata keçiril-məsinə xidmət göstərir.

Bu dəhliz üzrə hərəkət edən qatarlar yükləri orta hesabla 20-25 günə Çindən Avropaya çatdırır. Müqayisə üçün deyək ki, Çindən Avropaya gedən yük qatarı Orta Dəhliz vasitəsilə Türkiyədən keçməklə 10 min kilometr deyil, 7 min kilometr məsafə qət etməli olur. Bu da Asiya və Avropa arasında qlobal ticarətdə dəhlizin nə qədər sərfəli olduğunu təsdiqləyir.

Yeri gəlmişkən, Orta Dəhliz boyunca vahid tarif, “bir pəncərə” prinsipi tətbiq olunur. Bu və ya digər amillərin, eləcə də dəhlizin keçdiyi ölkələrdə təhlükəsizliyin təmin olunmasının nəticəsidir ki, həmin marşrutdan yararlanmaq istəyən şirkətlərin sayı getdikcə artır. Bu da dəhliz vasitəsilə yük daşımalarının həcmindən ilbəil artmasına səbəb olur.

Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin uğurlu fəaliyyətinin təmin olunmasında Azərbaycanın müstəsna rolu var. Hazırda Avropa ilə Asiya arasında körpü rolu oynayan Azərbaycanın geosiyasi mövqeyi bütün sahələrdə, o cümlədən beynəlxalq yükdaşımalarda əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə imkan yaradır.

Martın 15-də Transxəzər Beynəlxalq Şərq–Qərb Orta Dəhlizi boyu “bir pəncərə” prinsipindən istifadə etməklə tranzit gömrük prosedurunun sadələşdirilməsi layihəsi üzrə çoxtərəfli görüş keçirilmiş də məhz bunun bariz ifadəsidir.

Xatırladaq ki, Orta Dəhliz boyunca “bir pəncərə” prinsipindən istifadə etməklə rəqəmsal həllər əsasında tranzit gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, yük və nəqliyyat vasitələrinin sərhəddə keçmə proseslərinin sürətləndirilməsi mexanizmlərinin hazırlanaraq reallaşdırılması məqsədilə təşkil edilən həmin görüşdə Azərbaycan gömrük xidmətinin mütəxəssisləri tərəfindən hazırlanan Transxəzər Tranzit Portalının təqdimatı keçirilib.

Qeyd olunub ki, bu tətbiq mal və nəqliyyat vasitələrinin bir bəyannamə əsasında dəhliz boyu hərəkətinə, məlumatların elektron qaydada mübadiləsinə, əvvəlcədən təqdim edilən gömrük tranzit bəyannaməsinin tranzit sənədi kimi istifadəsinə imkan yaradacaq. Həmçinin portal gömrük xidmətlərinin asanlaşdırılmasını və səmərəliliyinin artırılmasını, risklərin təhlili əsasında gömrük nəzarəti formalarının tətbiqi barədə qərar qəbul edilməsini, gömrük nəzarəti nəticələrinin mübadiləsinə şərtləndirəcək.

Toplantıda bir sıra təşəbbüslər səsləndirilib ki, bu da yaxın gələcəkdə Orta Dəhlizin səmərəli fəaliyyətinə əsaslı təsir göstərmək baxımından mühüm önəm daşıyır. Məsələn, “Transxəzər Beynəlxalq Şərq–Qərb Orta Dəhlizi boyu “bir pəncərə” prinsipindən istifadə etməklə sadələşdirilmiş tranzit qaydasının işlənilib hazırlanması və tətbiqi üzrə Fəaliyyət Planı”nın qəbul edilməsi bunun parlaq ifadəsidir.

Onu da deyək ki, hazırda Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu üzrə TIR daşımalarında rəqəmsallaşmanın genişləndirilməsi üzrə iş aparılır.

BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyasının (UNECE) TIR üzrə katibi Konstantinos Alexopoulos adıçkilən toplantıdakı çıxışında Azərbaycan, Gürcüstan və Özbəkistanın TIR daşımaları üzrə elektron bağlantı təmin etdiyini bildirib. Türkiyədə isə bu elektron bağlantının cari ilin iyun ayında tamamlanması gözlənilir.

Dəhliz boyunca idxal-ixrac əməliyyatlarının asanlaşdırılması üçün elektron sistem yaradılıb. E-TIR elektron tətbiq proqramı bu ilin iyul ayında istifadəyə verilecək. Bu sistem əvvəlcə İsveçrənin Cenevrə şəhərində sınaqdan keçiriləcək, daha sonra dəhliz ölkələrinin istifadəsinə verilecək. Proqram Ümumdünya Gömrük Təşkilatının standartlarına əsaslanır.

Mirbağır YAQUBZADƏ,
“Xalq qəzeti”

Ekspert rəyi

Rauf AĞAMİRZƏYEV,
nəqliyyat üzrə ekspert:

– Trans–Xəzər Beynəlxalq Şərq–Qərb Orta Dəhliz boyu “bir pəncərə” prinsipindən istifadə etməklə tranzit gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi Azərbaycana nə verə bilər və ümumiyyətlə, bunun dəhliz ölkələri üçün əhəmiyyəti nədir? Hər şeydən əvvəl qeyd etmək lazımdır ki, sadələşdirilmiş gömrük prosedurları və rəqəmsallaşma yüklərin ötürülməsində, yoxlanış prosesində vaxtın azaldılmasına səbəb olacaq. Bu da öz növbəsində ümumi dəhlizin cəlbəediciyinin artmasına gətirib çıxaracaq. Ümumi kontekstdən baxsaq, bu, həm regional, həm də qitələrarası daşımalarda çox önəmli bir məqamdır.

İkinci ən mühüm məqam isə ondan ibarətdir ki, hazırda yükdaşımalarda təkrarlı texnikalardan, yəni TIR-lardan geniş istifadə olunur. Bu zaman e-CMR, e-TIR tətbiqlərinin işə düşməsi avtomobilə yük daşıyan şirkətlərə vaxta ciddi qənaət etməyə imkan yaradacaq. Bu həllərin tətbiqi Azərbaycan üzərindən də avtomobilə tranzit daşımalarının artmasına səbəb olacaq.

Yeri gəlmişkən, martın 15-də Bakıda Trans–Xəzər Beynəlxalq Şərq–Qərb Orta Dəhliz boyu “bir pəncərə” prinsipindən istifadə etməklə tranzit gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi layihəsi üzrə keçirilən çoxtərəfli görüşdə BMT Baş katibinin müavini Olqa Alqayerova Azərbaycanın rəqəmsallaşdırma prosedurlarında böyük nailiyyətlər qazandığını və artıq e-CMR və e-TIR həllərini uğurla tətbiq etdiyini bildirib.

O, həmçinin deyib ki, regionun digər ölkələri ilə rəqəmsallaşmanın əldə olunması yük daşımalarını daha da sadələşdirməyə, habelə yük daşımalarının vaxtını azaltmağa imkan verəcək.

Orta Dəhlizin digər mühüm məqamlarından biri infrastruktur-la bağlıdır. Yəni, dəhliz boyu dar boğazların aradan qaldırılması təmin edilməlidir. Azərbaycan bu istiqamətdə də aktiv fəaliyyət göstərir. Bu baxımdan ölkəmizdə yol infrastrukturunun sadələşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri qeyd etmək olar.

Məlum olduğu kimi, hazırda Orta Dəhlizin əsas seqmentlərindən sayılan Zəngəzur dəhlizi boyunca, həm avtomobil, həm də dəmir yollarının tikintisi sürətlə davam etdirilir. Bu da gələcəkdə Azərbaycan üzərindən fərqli növ yüklərin daşınmasına imkan yaradacaq. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, bu, bir komanda işidir. Yəni bütün dəhliz ölkələri eyni işləri vaxtında və keyfiyyətlə icra etməlidirlər. Əks təqdirdə, dəhlizin fasiləsiz hərəkətini təmin etmək, onun cəlbəediciyini artırmaq mümkün olmayacaq.

meqavat təşkil edəcək. Beləliklə, üç əsas enerji şirkəti hesab edir ki, Azərbaycanda bərpaolunan enerji sahəsində qiymətlər, tənzimləyici qaydalar və biznes mühit münasibdir. Belə olmasa, onlar sərmayə yatırmazdılar”.

Beləliklə, bütün bunlar Azərbaycanın Avropa üçün vacib “yaşıl enerji” təchizatçısına çevrilməsi yolunda atdığı uğurlu addımlardan xəbər verir.

Bu məqamda onu da xatırladaq ki, respublikamızda iqtisadi cəhətdən əlverişli və texniki baxımdan istifadəsi mümkün bərpaolunan enerji mənbələrinin böyük potensialı var. Ölkəmizin quruda 27 qıqavatlı enerji potensialı (günəş və külək enerjisi), dənizdə isə 157 qıqavatlı enerji potensialı mövcuddur. Bu enerjinin əldə olunması, istehsalı və ixracı isə böyük layihələr, habelə investisiyalar tələb edir.

Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti nəticəsində ölkəmizdə münbit investisiya mühiti yaradılıb. Artıq yuxarıda bildirildiyi kimi, indiyədək xarici investisiyaların cəlb olunması istiqamətində bir sıra danışıqlar aparılıb, müqavilələr imzalanıb. Bununla da respublikamızda bərpaolunan elektrik enerjisi ixracını artırmaq üçün geniş imkanlar açılıb.

Azərbaycanın bərpaolunan ener-

alman şirkətlərinin diqqətinə çatdırıldı.

Şübhəsiz ki, bu, Azərbaycana investisiyaların cəlb edilməsində önəmli rol oynayacaq. Xüsusən də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Almanıya şirkətlərinin iştirakına zəmin yaradacaq.

Yeni gəlmişkən, dövlətimizin başçısının müzakirələrdə diqqətə yönəldiyi məsələlərdən biri–bərpaolunan enerji potensialının reallaşdırılması ilə bağlı bir neçə məqama bir qədər ətraflı toxunmaq istərdim. Əvvəlcə onu deyim ki, ötən ilin dekabrında Buxarestdə Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya tərəfindən Avropa Komissiyası sədrinin iştirakı ilə “yaşıl enerji”nin ötürülməsinə dair saziş imzalanıb. Həmin saziş əsasında Azərbaycandan Avropaya dəniz-

ji mənbələrindən əldə etdiyi elektrik enerjisinin ixracı və bunun üçün yeni texnologiyaların tətbiqi, eyni zamanda, bu sahədə təcrübə mübadiləsi vacibdir. Azərbaycanlı mütəxəssislərin vaxtaşırı müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə iştirakı, ölkəmizin əldə etdiyi təcrübə bu məqsədin reallaşmasında mühüm rol oynayır.

Vergi ödəyicilərinin sayı 5 faiz artıb

Bu il martın 1-nə Azərbaycanda 1 milyon 420 min 834 vergi ödəyicisi olub ki, bu da 1 il əvvələ nisbətən 5,1 faiz çoxdur.

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin məlumatına görə, vergi ödəyicilərinin 87,3 faizi fiziki şəxslər, 12,7 faizi isə hüquqi şəxs və digər təşkilatlardır. Bunlar isə illik müqayisədə müvafiq olaraq 4,4 faiz və 9,9 faiz çoxdur.

Fevralın sonuna dövlət qeydiyyatında olan kommersiya hüquqi şəxslərinin 90,2 faizi məhdud məsuliyyətli cəmiyyət (MMC), 1,4 faizi səhmdar cəmiyyəti (SC), 1,1 faizi kooperativ və s. formalarda yaradılıb. Hesabat tarixinə vergi ödəyicilərinin 62,5 faizi aktiv kommersiya qurumları olub. Son 1 ildə onların sayı 14,7 faiz artıb. O cümlədən aktiv xarici investisiyalı kommersiya qurumlarının sayında 27 faiz artım qey-

də alınıb.

Hesabat dövründə kommersiya qurumlarının tərkibində ƏDV ödəyicilərinin sayı 11,7 faiz artıb.

Yanvar-fevral aylarında kommersiya qurumlarının 82,5 faizi elektron qaydada qeydiyyatla alınıb. Yerli investisiyalı MMC-lərin e-qeydiyyatının xüsusi çəkisi isə 95,1 faiz təşkil edib.

“Xalq qəzeti”

Dayaq bloku “STB-1” barji ilə dənizə göndərilib

“Heydər Əliyev” adına Bakı Dərin Özüllər Zavodunda (BDÖZ) inşa edilmiş Azəri–Mərkəzi–Şərqi (ACE) platformasının “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC-nin (ASCO) “STB-1” barjına yüklənmiş dayaq bloku dənizə yola salınıb.

ASCO-dan bildirilib ki, barj xüsusi yedək gəmilərinin müşayiəti ilə təyinat məntəqəsinə göndərilib. Xüsusi sürüldürmə əməliyyatı ilə barjinə yüklənmiş dayaq blokunun çəkisi 16 min ton, hündürlüyü 153 metrdir.

Dənizin təxminən 140 metr dərinliyində aparılacaq dayaq blokunun və 48 şaxtılı hasilat, qazma və yaşayış platformasının quraşdırılması işlərinə ASCO-nun 2500 ton yükqaldırma qabiliyyətinə malik “Azərbaycan” kran gəmisi də cəlb ediləcək.

Qeyd edək ki, Azəri–Mərkəzi–Şərqi layihəsində istismar olunması üçün ASCO-nun “STB-1” barjında ötən il zəruri modifikasiya işləri aparılıb. Barjin tələb olunan dərəcə üzrə sertifikatı sayı yenilənib.

Xəzər dənizinin ən böyük barji sayılan “STB-1”in uzunluğu 163, eni 45 metr, göyertəyə yükötürmə qabiliyyəti 18000 tondur.

“Xalq qəzeti”

XİN beynəlxalq ictimaiyyəti Ermənistanın hərbi cinayətlərinə göz yummamağa çağırır

Martin 16-da Ağdam rayonunda mina partlayışı nəticəsində iki nəfər dinc sakin həlak olub. Bununla da 44 günlük Vətən müharibəsindən indiyə qədər ümumilikdə 286 nəfər mina partlamasından zərər çəkib ki, onların da 48 nəfəri həyatını itirib.

Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat xidmətinin məlumatında bildirilib.

“Ağdamda baş verən mina partlayışı bir daha onu göstərir ki, Azərbaycana yararlı və düzgün mina xəritələrini təqdim etməyən, 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatın 6-cı bəndini kobudcasına pozaraq Azərbaycan ərazisində hərbi fəaliyyəti, minaların daşınmasını və yerləşdirilməsini davam etdirən Ermənistanın əsas məqsədi postmünaqişə dövründə aparılan genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə, bu ərazilərdə fəaliyyət göstərən mülki əhaliyə, habelə məcburi köçkünlərin geri qayıtmasına və öz yerlərində dinc yaşamasına maneçilik yaratmaqdır.

Ermənistanın bu addımları regionda sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlığın reallaşdırılmasına başlıca əngəl olmaqda

davam edir.

Beynəlxalq ictimaiyyəti Ermənistanın beynəlxalq öhdəliklərini kobud şəkildə pozmasına, o cümlədən məqsədli şəkildə minalar yerləşdirmək siyasətinə göz yummamağa və Ermənistandan beynəlxalq hüquq qarşısında üzərinə

götürdüyü öhdəliklərini yerinə yetirməsini tələb etməyə çağırırıq”, – XİN-in məlumatında vurğulanıb.

Nazirlik həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verib.

Q.QASIMOV, “Xalq qəzeti”

Ağdam rayon prokurorluğunda araşdırma aparılır

Ağdam rayonunun Səfərlil qəsəbə sakinləri 1999-cü il təvəllüdlü İsrail Həsənov və 1987-ci il təvəllüdlü Amid Həsənovun rayonun işğaldan azad edilmiş Yusifcanlı kəndi ərazisində mina partlayışı nəticəsində ölməsi faktı üzrə prokurorluq əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə baxış keçirilib, digər zəruri istintaq hərəkətləri aparılıb.

Baş Prokurorluğunun mətbuat xidmətindən bildirilib ki, hazırda Ağdam rayon prokurorluğunda araşdırma davam etdirilir.

Həmçinin qeyd olunub ki, 2020-ci ilin 10 noyabr razılaşması ilə döyüş əməliyyatları dayandırılandan bu günə

qədər Ermənistan silahlı qüvvələrinin basdırdıqları minaların partlaması nəticəsində hərbi qulluqçu və mülki şəxs olmaqla ümumilikdə 49 nəfər həlak olub, 234 nəfər isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb.

Ermənistanın mina təxribatları gizli hərbi təcavüzdür

Azərbaycan ərazilərində ermənilərin həyata keçirdiyi mina terroru davam etməkdədir. Son məlumata görə, bugünlərdə daha 2 nəfər günahsız vətəndaşımız mina qurbanı olub. Hadisə Ağdam rayonunun Yusifcanlı kəndində baş verib.

Respublika Baş Prokurorluğunun mətbuat xidmətindən verilən məlumatda bildirilir ki, rayonun Səfərlil qəsəbəsinə məskunlaşmış 1999-cu il təvəllüdlü İsrail Həsənovun və 1987-ci il təvəllüdlü Amid Həsənovun rayonun işğaldan azad edilmiş Yusifcanlı kəndi ərazisində mina partlayışı nəticəsində ölmələri faktı üzrə prokurorluq əməkdaşları hadisə yerinə baxış keçirib, digər zəruri istintaq hərəkətləri aparılıb. Hazırda Ağdam rayon prokurorluğunda araşdırma davam etdirilir.

Məlumatda qeyd olunur: “2020-ci ilin 10 noyabr razılaşması ilə döyüş əməliyyatları dayandırılandan bu günə qədər Ermənistan silahlı qüvvələrinin basdırdıqları minaların partlaması nəticəsində hərbi qulluqçu və mülki şəxs olmaqla ümumilikdə 49 nəfər həlak olub, 234 nəfər isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb”.

Xatırladaq ki, Ermənistanın işğalı dövründə Azərbaycan ərazilərində küllü miqdarda mina basdırılması ilə bağlı Prezident İlham Əliyev dəfələrlə ən yüksək beynəlxalq tribunallardan bəyanatlar şərtləndirib. Lakin indiyədək Ermənistanın Azərbaycana qarşı başladığı işğalçılıq müharibəsinin nizamlanması üzrə vasitəçi olmuş ölkələr, eləcə də beynəlxalq təşkilatlar bununla bağlı Ermənistanı hansısa irad bildirməyib.

Bu barədə keçən il oktyabrın 13-də Astanada Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin 6-cı Zirvə Toplantısındakı çıxışında da Azərbaycan lideri açıq bildirmişdi: “Təəssüf ki, 30 il ərzində biz erməni cəmiyyətinin bu cür vandallıq, əksinə, hətta bu dağıntılar, erməni vandallar və hərbi cinayətkarlar təqdir edilir və qəhrəmanlaşdırılırdı”.

Prezident İlham Əliyev çıxışında onu da qeyd etmişdi ki, Azərbaycan dünyada mina ilə ən çox çirkənlənmiş ölkələr sırasındadır. İlk hesablamalara görə, Ermənistan işğal zamanı bir milyondan çox mina basdırıb. “İkinci Qarabağ müharibəsinin başda çatmasından keçən iki il ərzində 250-dən çox Azərbaycan vətəndaşı mina partlayışları zamanı həlak olub və ya ağır yaralanıb. Beynəlxalq mütəxəssislərin hesablamalarına görə, Azərbaycana ərazilərin minalardan təmizlənməsi məsələsini həll etmək üçün təxminən 30 il və 25 milyard ABŞ dolları lazımdır”.

Bununla belə, Ermənistan yenə də Azərbaycan ərazilərinə gizli yollarla minalar daşımaqda və onları ən təhlükəli yerlərdə, xüsusən hazırda Azərbaycan inşaatçıların “Böyük qayıdış” üçün tikinti işləri ilə məşğul olduqları ərazilərdə basdırırlar. Bununla da, Ermənistan təkcə sülh yaradılması işinə mane olmur, həm də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bərpa işlərini və məcburi köçkün insanlarımızın öz yurdlarına qayıdışını gecikdirməyə çalışır. Ermənistanın mina təxribatları gizli hərbi təcavüz ha-

lını almaqla ciddi faciələrlə nəticələnir, Qarabağda dinc həyatı təhdid edir.

Hazırda bir qrup ekofeal Laçın–Xankəndi yolunda ermənilərin Qarabağdakı faydalı qazıntı yataqlarında həyata keçirdikləri ekoloji terrora qarşı aksiyanı davam etdirir. Bu tədbir həm də ermənilərin həmin yolda Qarabağ separatçılarına silah-sursat və mina daşımalarının qarşısını almış oldu. Ermənistan rəsmiləri və Qarabağ separatçıları aksiyanı “humanitar böhran” kimi qələmə verib dünya ictimaiyyətini növbəti dəfə aldatmağa çalışsa da, sonrakı günlərdə alternativ yollarla Qarabağa silah daşındığı üzə çıxdı. Hətta bunun qarşısının alınması məqamında hər iki tərəfdən ölənlər olsa da, ermənilər yenə dayanmadılar. Sonrakı günlərdə məlum oldu ki, Ermənistandan Qarabağa daşınan hərbi sursat və minaların yükləndiyi hərbi maşınları ərazidəki Rusiya sülhməramlıları müşayiət edir.

Əlbəttə, Azərbaycanın dünyaya doğru informasiya verdiyi, Ermənistanın isə daim saxta və yalan məlumat

larla beynəlxalq ictimaiyyəti aldatdığı hamıya gün kimi aydın olsa da, hələ də Qərbin rəsmi İrəvana hər hansı təzyiqinin şahidi olmuruq. Əksinə, bəzi dövlətlərin birmaneşli şəkildə islamofob, türkofob mövqe sərgiləyərək, Ermənistanı dəstək verdiyini görürük. Fransa bu məsələdə xüsusilə seçilir. İstər rəsmi Paris, istərsə də digər Avropa təsisatları Ermənistanı təxribatları dayandırması ilə bağlı təzyiqlər göstərmək əvəzinə, əksinə, onun Azərbaycana qarşı hərbi təxribatlarını ört-basdır etmək üçün müxtəlif riyakarlıqlara əl atırlar.

Bu gün Avropa İttifaqının yarımhərbi-yarımülki missiyasının Ermənistanı yerləşdirilməsi də bu ölkənin təxribatçılıq söylərini pərdələmək məqsədi

Sosial təhlükə

Deyirlər, əmiqizi ilə əmioğlunun kəbini göydə kəsilib. Bineyi-qədimdən bu deyimə inamın gələcəkdə qarşısına nə çıxacağını fikirləşmədən valideynlər əmiuşağı, xalauşağı, bibiuşağını evləndirirlər. Hətta bəzən belə evlilik üçün övladlarına təzyiq göstərirlər. Onlar bilmirlər ki, yad insanların evliliyi zamanı doğulan uşaqların qüsurlu olması riski 2–4 faizdirsə, qohum evliliklərdə bu göstərici 4–8 faizdir.

Qohum nikahların faciəli sonluğu

Ona görə də qohum evliliyinə qərar verən cütüklər həm ailə qurmazdan önce, həm də hamiləliyin ilk aylarında genetik araşdırmalar üçün mütəxəssislərə müraciət etməlidirlər. Öncə hər iki ailədə hər hansı anormallıq, əqli cəhətdən qüsurlu və ölü doğuşların olub-olmadığı daqiqləşdirilir. İrsi xəstəliklər aşkarlananda risk artır.

Qohumlar arasında evlilik həm ata, həm də ana soyundan gələ bilər. Hər ikisində yarana bilən narahatlıq eyni dərəcəlidir. Əmiuşağı, xalauşağı (ən çox problem yaranan), bibiuşağı evliliyi 1-ci dərəcəli, nəvə evlilikləri isə 2-ci dərəcəli qohum evliliyi sayılır.

ÜST-nin məlumatına görə, dünya əhalisinin 12 faizini qüsurlular təşkil edir. Bu əngəlli insanların 40,5 faizinin ata-anaları qohumdur. Qüsurluların 22 faizi fiziki, 44 faizi zehni problemlərdən əziyyət çəkir. Qərb ölkələrində qohum evliliklərə az rast gəlinir. Şərq ölkələri sırasında isə Türkiyə digərlərini geridə qoyub. Orada aparılan sorğuya görə, hər 100 evlilikdən 15-i qohumlar arasında olur. Yalnız Trakya bölgəsində qohumlararası evliliyə müsbət rəy verirlər. Onlar yeddinci nəsildən sonra bir-biri ilə evlənirlər. Çünki yeddinci nəsildən sonra insanlar yad sayılırlar.

ATU-nun II mamalıq-ginekologiya kafedrasının müdiri, tibb elmləri doktoru, professor Hicran Bağirova problemle bağlı deyir:

– Hər insanda DNK-nı formalaşdıran 23 cüt xromosom var. DNK-nın funksiyalarını müəyyənəşdirən, kodlaşdıran genlərdir. Həmin genlər bizim bütün həyat tərzimizin divarlarını hörür. Qohumla evləndə zərərli genlərin qarşılaşma ehtimalı yüksək olduğundan doğulan uşaqların müəyyən xəstəliklərə tutulması riski yüksək olur.

Qohum evliliklər zamanı yaranan bəzi genetik xəstəlikləri uşaq ana bətnində olarkən aşkarlamaq mümkündür. Məsələn, akondoplazia (cırdan boyluluq) xəstəliyi autosomal dominant xəstəlikdir. Hamiləliyin belli bir həftəsində perinatoloq ultrasəs müayinəsi ilə sümüklərin qısalığından şübhələnil xəstəliyi genetik diaqnozla təsdiqləyə bilər. Skrining testi ilə hamiləliyin 11–14-cü həftəsi arasında hər hansı patologiya aşkarlınırsa, ya da ananın yaşı 35-dən çoxdursa, bu zaman Daun, Edwards, Patau sindromu üçün risklər olur.

Hamilədə diaqnoz genetik analizlə təsdiqlənsə, bu, ana bətnində müəyyənəşdirilən xəstəlik sayılır. Bəzi xəstəliklər isə uşaqıqlıq, gənclik dövründə aşkarlanır. Hətta 40 yaşlarında da özünü bürüzə verən genetik xəstəlik mövcuddur. Perinatal diaqnostikada dölnün xəstə olduğu aşkarlananda tibbi əsas və valideynlərin razılığı ilə hamiləlik yarımçıq dayandırılır.

Azərbaycanda genetiklər tərəfindən diaqnozu qoyula bilməyən irsi xəstəlik yoxdur. Müayinələrle növdən, mutasiyanın şəkildən asılı olmayaraq, patologiyanın səbəbi aydınlaşdırılır. Amma hər zaman klinik genetik araşdırma üçün ortada səbəb, patologiya və ya xəstə uşaq olmalıdır. İnsanda hər hansı problem yoxdursa, genetikasını araşdırmaq doğru deyil. Dünyanın hər yerində belədir ki, genetikası yoxlanılacaq insanların əvvəldən yazılı razılığı alınır. Nəticələr bəlli olandan sonra həmin şəxslərə genetiklər nəticəni izah edirlər.

Tutaq ki, iki nəfər resesiv xəstəlik daşıyıcılığıny öyrənmək üçün analiz verib və nəticələrində hər ikisi daşıyıcı çıxıb. Bu zaman onlara izah edilir ki, sizin hər hamillikdə 25 faiz xəstə, 75 faiz sağlam uşaq sahibi olmaq ehtimalınız var. Onlara həmçinin hamiləlik zamanı xəstəliyi əvvəldən müəyyənəşdirməyin mümkünlüyü izah edilir. Sağlam uşaq şanslarının olduğunu biləndə problem yaranmır.

“Leyla” Klinikasının söbə müdiri, pədiatr Sahib Cəfərov bildirir:

– Statistikaya görə, respublikamızda qeydə alınan nikahların, təxminən, 60 faizi qohumlar arasındadır. Belə nikahlar daha çox Şəki, Masallı və Bakıda yayılıb. BMT-inin Əhali Fondu Reprodukktiv Sağlamlıq üzrə Milli Ofisinin məlumatına görə, həmin bölgələrdə irsi xəstəliklərin yayılma tempi 15 faiz təşkil edir. Bunlar arasında ən çox yayılan talassemiyaadır. Bu xəstəliyin daşıyıcıları arasında qohumla evlənmə faizi yüksəkdir. Onların isə dünyaya xəstə uşaq getirmə ehtimalı 25 faizdir.

Uşaqların ana bətnində ölməsi, hamiləliyin erkən bitməsi, ölü doğulma, ürək qüsuru, uşaqların aşağı çəki ilə dünyaya gəlməsi faktlarına ən çox qohum nikahlarda rast gəlinir. İnsan bu zaman belli bir genetik yükə, mutasiya ilə doğulur. Xəstəliyin irsiyyət tipinə görə uşaq mütləq

ya xəstə, ya da daşıyıcı olacaq. Amma təzyiq, diabet və bəzi nevroloji xəstəliklər multifaktorialdır. Yəni insan genetik yükü alsda da, həyat şəraiti və qazınan dəyişikliklər xəstəliyin yaranmasına təsir edir. Tək yumurta əkiləri fərqli məkan və şəraitdə böyüyəndə, həmin xəstəliklər onlardan birində görünəndə, digərində aşkarlanmır. Halbuki onlarda genom eynidir.

İş prosesində rastlaşdığım hallara və çoxillik təcrübəmə əsaslanıb valideynlərə demək istəyirəm ki, qohumluq bağlarını möhkəmlətmək və ya nəyinsə naminə balalarını oda atmayın. Qohum evliliyini unudun. Xəstəliklə uzunmüddətli mübarizə insanın ömrünü həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən qısaldır. Yenidöğulanlarda hər hansı narahatlıq, dəyişiklik hiss edən anda həkimə müraciət edin.

Bir sıra nevroloji xəstəliklər var ki, vaxtında müalicə olunanda uşaq tam sağalır. Hətta ürək qüsurlu ilə doğulan uşaqlarda istər müalicə, istərsə də cərrahi yolla istənilən çatmazlığı aradan qaldırmaq mümkündür. Bir şərtlə ki, qüsurlu vaxtında aşkarlınırsın.

Zərifə BƏŞİRQIZI, “Xalq qəzeti”

Ekspert rəyi

Mircavid MÜSLÜMOV, Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun doktorantı, Şəfa Müalicəvi Diaqnostika Mərkəzinin həkim-genetiki:

– Hazırda dünyada 8 mindən çox genetik xəstəlik müəyyən edilib. Həmçinin statistikaya əsasən, yeni doğulanların, təxminən, 2 faizi irsi xəstəliklər və ciddi inkişaf qüsurları ilə dünyaya gəlir. Genetik xəstəliklər, ya ana bətnində döldə öz-özünə və ya irsi olaraq valideynlərdən genetik kodlarda baş verən dəyişikliyin bizlərə ötürülməsi ilə əmələ gəlir. Normal halda hər kəs düşünür ki, nəslimizdə genetik xəstəlik yoxdur, buna görə də uşağımda problem olmaz. Amma bu, tamamilə yanlış fikirdir.

İstər qohum evliliyi, istərsə də qeyri-qohum evliliklərində genetik xəstə uşaq doğulması ehtimalı var. Hər bir insan 8–a qədər genetik xəstəlik daşıyıcısıdır. Bu, yalnız genetik test nəticəsində müəyyən edilir, yaxud da gözlənilmədən genetik xəstəliyi olan uşaq doğulur. Ailədə əl-ayağa düşürlər ki, ata-anada heç bir xəstəlik olmadıqı halda yenidöğulanda belə problem necə yarana bilər. Təbii ki, narahatlıq artır, həkimə, genetikə müraciət edilir, müayinələr başlayır.

Qohumla qurulan ailələrdə yad evliliklərə nisbətən qüsurlu uşağın doğulma ehtimalı iki dəfə çoxdur. Qohum evliliyinə qərar verən cütüklər evlənməzdən önce və ya sonra, amma hamiləliyin ilk aylarında genetik araşdırmalar üçün həkimə genetikə müraciət etməlidirlər. Əgər onlar qohum evliliyinə israrlıdırlarsa, müayinələrini önce aparılması məqsədəuyğundur. Təbii ki, yadlarla qurulan evliliklərin daha çox olması arzuolunandır ki, gizli keçən xəstəliklər özünü bürüzə verməsin və xəstə uşaqqlar doğulmasın.

Dünyada ailə qurulanın 20 faizi qohumlardır. Xəstə doğulan uşaqların 8,4 faizi bu ailələrin payına düşür. Qohum evliliklərində ən çox rast gəldiyimiz qan, sümük-əzələ, ürək-damar sistemi və metabolik xəstəliklərdir. Araşdırmalara görə, daun sindromu hər 800 doğuşdan bir olursa, tək gen xəstəlikləri hər 100 doğulanın birində üzə çıxır. Tək gen, yaxud monogen dediyimiz gizli keçən xəstəliklərdir ki, bu, qohum evliliklərində daha çox olur. Monogen xəstəliklərdən beta talassemiya, alfa talassemiya, hemofiliya, kistik fibroz misal göstəre bilərik. Ata-ana daşıyıcılırsa, hər hamillikdə 25 faiz xəstə uşaq doğulma ehtimalı var.

Innovasiyalar tərəqqiyə xidmət edir

Azərbaycanın dayanıqlı inkişaf məqsədləri üzrə həyata keçirdiyi mühüm layihələr həm də texnoloji innovasiyaları daha çox ehtiva edir. Azərbaycan Texniki Universiteti (AzTU) bu sahənin daha potensiallı ünvanlarındandır. Universitetdə həmin potensialın bir qismini müdafiə sənayesinə cəlb etmək hədəflənib. Çünki regionda müdafiə sənayesi sahəsi üzrə kadr hazırlayan yeganə ali təhsil ocağıdır. Burada texnopark və inkubasiya mərkəzləri yaradılmaqdadır. AzTU-nun rektoru, iqtisad elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, professor Vilayət Vəliyevlə söhbətimiz də elə bu və digər məsələlər barədədir.

– *Bildiyimiz kimi, universitetiniz müdafiə sənayesində çalışacaq ixtisaslı kadrlar hazırlayır. Xüsusi texnika və texnologiya fakültəsi bu məqsədlə yaradılıb. Onun fəaliyyəti qanəddicirmi?*

– Son dövrlərdə zamanın çağırışlarına uyğun olaraq, biz müdafiə sənayesi ilə bağlı məsələlərə ciddi diqqət yetirməyə başlamışıq. Xüsusi texnika və texnologiya fakültəsi Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə yaradılıb. Bu qərarı Azərbaycan Prezidentinin bu sahədə apardığı siyasətin tərkib hissəsi kimi dəyərləndiririk. AzTU müdafiə sənayesinin inkişafı üçün, müdafiə sənayesinin bütün sektorları üzrə çox ciddi tədqiqatlar aparən universitetləndir. İlk növbədə fakültənin kafedralarının təkmilləşdirdik, “Radioelektron və aerokosmik sistemlər”, eləcə də “Xüsusi təyinatlı material və vasitələr” kimi yeni kafedralar yaratdıq. Bu yönümdə müdafiə sənayesi naziri Mədat Quliyevlə konseptual görüşümüz olub. Mədat müəllim AzTU-da müdafiə sənayesi ilə bağlı işlərin getməsində çox maraqlıdır və bu baxımdan bizə xeyli imkanlar yaradıb. Ötən müddət ərzində Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin (MSN) müvafiq zavodlarında olmuşuq, “İqlim” İstehsalat Birliyi (İB) və digər müəssisələrlə əməkdaşlıq edirik.

Bütün bunlar müdafiə sənayesi ilə bağlı işlərimizə müsbət təsir edir. Eyni zamanda MSN-in zavodlarında kafedralarımızın filiallarını açmışıq və həmin müəssisələrdə auditoriyalarımız var. Məsələn, “İqlim”in bir mərtəbəsi AzTU-ya aiddir, dərslərimizin böyük qismi və imtahanlar orada keçirilir – müəllim otağı, proyektlər üçün otaqlar, tələbələrimizə dərs keçmək üçün zallar bizim ixtiyarımızdadır. “İqlim” İB-də müdafiə şuramızı fəaliyyət göstərir. Bütün zavodlarda belə imkanların yaradılmasına səy göstəririk.

– *Milli müdafiə sənayesinin inkişafına yönələn digər layihələriniz barədə nə deyə bilərsiniz?*

– Bir sıra regional layihələrdə iştirak etməyi planlaşdırmışıq. Əsasən üç istiqaməti əsas götürürük. Birincisi, informasiya texnologiyalarının müda-

fə sənayesinə konkret tətbiqini ortaya qoyuruq və düşünürük ki, bizim üçün süni intellektin tətbiqi, kibertəhlükəsizlik və robotlaşdırma əsas istiqamətlərdir. Logistika və nəqliyyat sektorunun inkişafında süni intellektin, informasiya texnologiyaları (IT) sistemlərinin, robot texnikasının inkişafına önəm veririk.

Azərbaycanda nəqliyyat sektoruna dair mobillik proqramının inkişafı ilə bağlı Nazirlər Kabinetinin müəyyən bir proqramı var və biz orada da iştirak edirik. Bakı şəhərinin ətrafında olan logistika sisteminin qurulması ilə bağlı layihələrimiz var. Təklif etdiyimiz xüsusi texnologiyalar istər-istəməz burada fayda verir.

Türkiyənin İzmir Texnologiya Universiteti ilə də müdafiə sənayesinin inkişafına yönəlmiş layihəmiz var. Hazırda bu istiqamətdə işlər görülür. Bundan başqa, hidrogen energetikası ilə bağlı layihəmiz də formalaşmaq üzrədir.

Onu da deyim ki, birbaşa müdafiə sənayesi ilə bağlı texnologiyalar, əslində ikili texnologiyalardır. Kadr hazırlığının və tədqiqatlarımızın mülki istiqamətdə aparılması o demək deyil ki, müdafiə sənayesinə töhfələr vermirik və yaxud əksinə. Son dövrlər nəqliyyat sektorunda həyata keçirdiyimiz layihələrdə o qədər mülki yanaşmalar, mülki həllər var ki, bunları da birbaşa müdafiə sənayesinə tətbiq etmək olur.

Universitetin Metallurgiya və materialşünaslıq, Maşınqayırma və robototexnika kimi fakültələrinin də müdafiə sənayesində yeri məlumdur.

Robototexnikanın inkişafı bizim üçün önəmlidir. Pilotsuz uçuş aparatları, elektronika, energetika və avtomatika, informasiya texnologiyaları (IT), informasiya telekommunikasiya texnologiyaları, süni intellekt və kibertəhlükəsizlik kimi sahələr müdafiə sənayesinin istiqamətləridir. Eyni zamanda, bizim İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəmiz də bu istiqamətə yönəlib. Universitetin IT sahəsində potensialını müdafiə sənayesinə cəlb etmək istəyirik. Dizayn, texnologiyaları yeniləmək, mühəndis qrafikası üzrə tədrisi daha da mükəmməlləşdirmək istəyirik.

– *AzTU həm də müasir innovasiyalara uyğun islahatlar həyata keçirir, texnopark və inkubasiya mərkəzinin yaradılması istiqamətində işlər görür...*

– Elədir. Müvafiq söylərimiz zamanı qardaş Türkiyə Respublikasının dəstəyindən istifadə edirik. Türkiyədəki ali təhsil ocaqları artıq dünya universitetlərinə inteqrasiya olunub. Onların geniş əraziləri, çoxşaxəli institusional strukturu var. Həmçinin, xeyli sənaye bölgələri yaradılıb, texnoparklar qurulub. Sənaye bölgəsi sayılan Qəbzədə yerləşən və kifayət qədər imkanları olan Türkiyə Elmi və Texnoloji Araşdırmalar Qurumunun (TÜBİTAK) Mərmərə Araşdırma Mərkəzi ilə əməkdaşlıq edirik. Orada AzTU nümayəndələrinin tədqiqat aparması, texnoparkdan, infrastrukturdan istifadə etməsinə şərait yaradılıb. Bir sözlə, üzərində çalışdığımız proqram və layihələr çoxdur və müdafiə sənayesinin inkişafı prioritet götürülür.

Elm və Təhsil Nazirliyi süni intellekt və kibertəhlükəsizlikə bağlı hökumətin qərarlarından çıxış edərək müvafiq komissiya formalaşdırıb. Bizim universitetimiz də komissiyanın içində ən aparıcı mövqe tutan qurumlardandır. Milli Aviasiya Akademiyası, Fövqəladə Həllər Nazirliyinin Akademiyası və Gömrük Akademiyası ilə də ciddi əlaqələrimiz var. Yaxın vaxtlarda birgə iş planlarına uyğun hərəkət edəcəyik. Kosmik sənayenin inkişafına yönəlik tədqiqatlar da diqqət mərkəzindədir.

Nəhayət, qeyd edək ki, AzTU yeni nəsil mühəndis hazırlığında qabaqcıl ənənələrin daşıyıcısı sayılan CDIO (Öyrən-Layihələndir-Reallaşdır-İşlət) Təşəbbüsü Universitetləri Şəbəkəsinə üzv qəbul olunub. Bu da universitetə geniş fəaliyyət imkanları yaradacaq. Məram budur ki, gələcək mühəndislər biliklərini inkişaf etdirsən, bacarığa çevirsin, yenilik atmosferində işləməyə can atsınlar.

“Xalq qəzeti”

Cənubi Qafqaz regionundakı təhlükəsizlik təhdidləri ordumuzun daim yeni silah və texnikalarla təchiz edilməsi tələbini gündəmdə saxlayır. Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev çıxışında bunu dəfələrlə vurğulayıb, yüksək dəqiqliyə, böyük dağıdıcı gücə, ən başlıcası isə davamlılığa malik texnikaya üstünlük verilməsini vəzifə olaraq qarşıya qoyub.

Texnika və texnologiyanın bugünkü sürətli inkişafı, bir çox sahələrdə olduğu kimi zirehli nəqliyyat vasitələrinə də sirayət edir. Belə ki, adi maşınlardan fərqli olaraq zirehli hərbi nəqliyyat vasitələri kəskin temperatur dəyişmələri, tez-tez istiqamət, sürət dəyişmələri, qəfil dayanma, enişli yollarda sürətli hərəkət və

sı məhz bu səbəbdən özünü doğrutmadığı üçün son illər bu istiqamətdə digər konstruksiya materiallarından, o cümlədən kompozisiya materiallarından geniş istifadə olunur. Milli Aerokosmik Agentliyi, Təbii Ehtiyatların Kosmik Tədqiqi İnstitutu, Pilotsuz uçuş aparatlarının tədqiqi şöbəsinin reis müavini Adışirin

ma formasında doldurucu material kimi şüşəplastiklərdən, karbon plastikdən, borplastiklərdən də istifadə olunur.

Bütün bunlar zirehli hərbi texnikanın həm mobilliyini artırır, həm də onu idarə edən sürücü-mexaniklərdə inam hissini gücləndirir. 44 günlük Vətən müharibəsinin Azərbaycan Ordusunun Böyük Zəfəri ilə başa çatmasında məhz yüksək texnologiyalı hərbi texnikanın və silah sistemlərinin uğurlu tətbiqi mühüm rol oynayıb. Çətin relyefli dağlıq ərazilərdə asanlıqla idarə olunan tanklar, zirehli transportyorlar, piyada döyüş

Zirehli nəqliyyatda yeni əyləc qəlibləri

Fərzəliyevin bu barədə dedikləri:

–Əyləc qəliblərinin hazırlanması istiqamətində mövcud texniki ədəbiyyatın hərtərəfli araşdırılması və bu istiqamətdə aparılan tədqiqatların texniki analizindən sonra belə qənaətə gəlmək olar ki, həm iqtisadi, həm də texnoloji cəhətdən ən səmərəli variant termik davamlılıqı ilə fərqlənən polimer əsaslı kompozisiya materiallarından istifadə etməkdir.

Bu qəliblərinin polimer əsaslı kompozisiya materiallarından hazırlanması zirehli nəqliyyat avtomobillərinin ümumi kütləsini və qabarit ölçülərini xeyli dərəcədə azaltmağa imkan verir. Eyni zamanda, əyləcclərin konstruksiyalarını sadələşdirməyə, onların etibarlılığını, uzunömürlüliyünü artırmaqla yanaşı, böyük miqdarda əlvan metal və legirlənmiş polada qənaət etməyə şərait yaradır.

Artıq indi əyləc qəliblərinin alınmasında polimer əsaslı imidoplastlardan istifadə olunması daha məqsəduşuğun hesab edilir.

Müasir maşınqayırma və digər sənaye sahələrində müxtəlif məqsədlər üçün istifadə olunan polimer matrisəli kompozisiya materiallarının tərkibi, onların istifadə sahəsindən asılı olaraq müxtəlif olur. Tərkib həm də bu kompozit materialının hansı şərəitdə, hansı məmullatın hazırlanacağından asılı olaraq müəyyənləşdirilir. Zirehli avtomobillərin əyləc qəliblərinin tərkibinə toxun-

maşınları əsgər və zabitlərimizin çox dadına çatıb, texnika və canlı qüvvə it-kisi minimum dərəcədə olub.

Əməliyyatlarda Azərbaycan hərbi sənayesinin istehsalı olan silah və texnikalardan aktiv istifadə öz bəhrəsini verib. Özü də bizim müasir hərbi texnikamız Vətən müharibəsində ilk dəfə real döyüşlərdə sınaqdan çıxarılıb və bu, uğurlu olub. Onu da qeyd edək ki, gərgin döyüşlərin getdiyi zaman Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin müəssisələri fasiləsiz iş rejimində çalışaraq, istifadədə olan hərbi texnikanı operativ şəkildə təmir və bərpa etmək üçün cəbhəyanı ərazilərdə müvafiq bazalar yaradıblar.

Paytaxtımızdakı Hərbi Qənimətlər Parkının ekspozisiyasından da göründüyü kimi, qarşı tərəfin – nankor qonşularımızın bu cür imkanları son dərəcə məhdud olub və onlar köhnəmiş, özünü doğrutmayan hərbi texnikadan istifadə ediblər.

Yuxarıda qeyd olunan əyləc sistemi yeniləmələri və digər texnoloji həllər sayəsində Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin istehsalı mənimşənilmiş döyüş vasitələrindən “Matador” və “Marander” ZDM-lərini, BTR-70 və BRDM-2 transportyorlarını göstərmək olar.

Döyüş əməliyyatlarında, müdafiə və hücum zamanı üstünlük qazandıran zirehli hərbi texnikanın modernləşdirilməsi uğurla davam edir.

Dünyaca məşhur “Google” şirkətində şöbə müdiri vəzifəsində çalışan Rüstəm Həşimovun bir qərinə yaşı var. 1990-cı ildə Masallı rayonunun Ərkivan qəsəbəsində anadan olub. Əvvəlcə Şəhid Əlvən Bağirov adına Ərkivan qəsəbə 4 saylı tam orta məktəbində altı il oxuyub, sonra Lənkəran özəl türk liseyini bitirib. Ankaranın Orta Şərq Texniki Universitetində kompüter mühəndisliyi üzrə ali təhsil alıb.

“Google” məsulu Rüstəm Həşimov

Rəsul kişi onu da bildirdi ki, Rüstəm orta məktəbə 1 il tez gedib: “Üç oğlum var. Rüstəm uşaqlardan 2-cisidir. O vaxt böyük qardaşından ayrılıbmaq üçün orta məktəbə 1 il erkən gedib. Rüstəmin böyük qardaşı Latviyanın paytaxtı Riqa şəhərində ABS şirkətində çalışır. Kiçik oğlum da istedadlıdır. Bu yaxınlarda Almaniya keçirilən onlayn riyaziyyat olimpiadasında qızıl medala layiq görüldü.”

Övladlarının rayona tez-tez gəldiyini də diqqətə çatdıran Rəsul dayı əlavə etdi ki, Rüstəm keçən il iki dəfə Masallıya gəlib. Bu ilin iyununda da gələcək.

Ərkivan qəsəbə 4 saylı tam orta məktəbin direktoru Məmmədəğa müəllim dedi ki, Rüstəmin biliyinə heyran qalmışam. Çalışqan, bacarıqlı gənclərimizdədir. Vətənə hər gələndə məktəbimizdə də baş çəkir. Ən son 2021-ci ildə onunla məktəbdə görüş təşkil olunub. Belə görüşlərin şagirdlərin elmə olan marağının artırılmasında, xüsusilə də müasir texnologiyaların məktəblərə aşılanmasında əhəmiyyəti böyükdür.

Qeyd edək ki, Bakıda 24-cü Azərbaycan Beynəlxalq Telekommunikasiya, İnnovasiya və Yüksək Texnologiyalar Sergi və Konfransında (4-7 dekabr, 2018-ci il) Rüstəm Həşimov “Onlayn platformalarda individual tövsiyə sistemləri: Müasir dövrdə proqram təminatının işlənilməsi və onun nəticələri üzrə praktiki nümunənin araşdırılması” məruzəsi ilə çıxış edib.

İnanırıq ki, o daha böyük uğurlara imza atacaq.

Yaxın gələcəyin məhkəmələri necə olacaq?

Hadisələrin virtual məkana ötürülməsi getdikcə populyarlaşan fəaliyyətə çevrilisə də, bəzi sahələr hələ də texnoloji tərəqqidən uzaqdır. Məhkəmə ən mühafizəkar qurumlardan biridir. Bəs məhkəmə iclasları metakainatda onlayn keçirilərsə, nə olardı?

Bu suala cavab verməzdən əvvəl metakainatın nə olduğunu bilmək lazımdır. Metaverse və ya metakainat “meta” (kənar) və “universe” (kainat) sözlərinin birləşməsindən yaranır. Yəni, metakainat - insanların virtual mühitdə əlaqə qurmasına imkan verən rəqəmsal dünyadır. Bir təmindən ilk dəfə Nil Stivenسونun “Snow Crash” (Qar uçuşu) fantastik romanında istifadə edildiyi bildirilir. Romanda real insanların avatarlarının (rəsm) olduğu üçölçülü virtual dünya metakainat adlanırdı. N.Stivenسونun fikrincə, metakainat fiziki və virtual realıqları birləşdirən internetin inkişafının növbəti mərhələsidir.

Bununla yanaşı, metakainat insanların real həyatda edə bildiyi bir çox addımları virtualda da etməsinə imkan yaradır. İstənilən şəxs özünə avatar yarada və bu avatarla bir çox gündəlik fəaliyyətləri edə və zamanla inkişaf edəcək virtual dünyanın bütün imkanlarından yararlanla bilər. Bunun üçün isə virtual realıq (VR) və ya əgillili eynək texnologiyasından istifadə nəzərdə tutulur. VR texnologiyası hazırda daha çox oyunlarda istifadə olunur.

İndi bir çox sahələr virtual məkana ötürülür. Texnoloqlar məhkəmələri də metakainata köçürülməsinin mümkünlüyünü bildirirlər. Artıq bu istiqamətdə ilk addımlar da atılır. Məsələn, fevralın sonunda Kolumbiyada hakim eksperiment olaraq metakainatda iclas keçirməyə qərar vermişdi. Bu, yod-nəqliyyat hadisəsi ilə bağlı mülki iş idi. Onlayn görüş iki saat davam etmişdi, lakin bu müddət ərzində hökm çıxarılmamışdı. Rəsmi açıqlamada deyildiyi kimi, iş əlavə baxılması yalnız qismən metakainatda baş tutacaq. Müsəbiqə iştirakçıları məhkəmədə avatar kimi iştirak etmişdilər və hakim Maria Quinones Triana həttə real atmosferi mümkün qədər dəqiq şəkildə canlandırmaq üçün avatara qara xalat “geyindirmişdi”.

Hazırda çox adam metakainatın bəşəriyyətin həyatını dəyişəcəyinə və bu cür hadisələrin getdikcə daha çox internetdə baş verəcəyinə inansa da, buna şübhə ilə yanaşanların da sayı az deyil. Məsələn, hüquq professoru və indiki kriptovalyuta hüquqşünası Karlo D'Angelo məhkəmə prosesinin virtual məkana köçürülməsi çox riskli olardı, çünki orada söhbət insan təaleyindən gedir. Amma cənab D'Angelo, həmçinin bildirir ki, hüquqşünas və Web3 həvəskarı kimi, texnologiyanın gələcəyinə nikbin baxır. O, internetin gələcək nəslinin hüquq prosesinin inkişafına görə cəhinə inanır, lakin meta-məhkəmələrin normal təcrübəyə çevrilməsi üçün bir sıra maneələr aradan qaldırılmalıdır: “Əgər bütün tərəflər texnologiyadan razıdırsa, bəlkə də mülki məhkəmə prosesi həqiqətən də metaverselərə keçə bilər. Əsas odur ki, ədalətli məhkəmə innovasiya qurbanına çevrilməsin”.

Mütəxəssislərin sözlərinə görə, virtual məhkəmələrin geniş şəkildə mənimşənilməsi metakainatın bir texnologiya kimi kütləvi şəkildə mənimşənilməsindən çox asılıdır. Bu, yalnız ictimaiyyət avatirlərə və VR eynəklərinə həqiqiyyət öyrəldikdən sonra mümkün olacaq.

Hazırladı: Səbuhi MƏMMƏDOV, “Xalq qəzeti”

Ulu öndər və Azərbaycanda dövlət təhlükəsizliyi

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) “Heydər Əliyev İli” çərçivəsində Şəki şəhərində keçirdiyi “Heydər Əliyev və təhlükəsizlik orqanları” mövzusunda tədbirdə Şəki şəhərinin, DTX-nin rəhbər şəxsləri və əməkdaşları, şəhərin hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov, təhlükəsizlik orqanlarının veteranları, Vətən müharibəsi iştirakçıları, Şəki şəhərinin təhsil, səhiyyə və mədəniyyət işçiləri iştirak etmişlər.

Məclisi açıq elan edən Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan Usbov görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin müstəqillik illərində ölkəmizin təhlükəsizlik strategiyasının hazırlanması və reallaşdırılmasına, bu kontekstdə Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarının inkişafına verdiyi töhfələrdən, dahi şəxsiyyətin dövlətçiliyimiz və ölkəmizin tərəqqisi yolunda göstərdiyi əvəzsiz xidmətlərdən ətraflı bəhs etmiş, ulu öndərin 100 illik yubileyinə

həsr olunan belə silsilə tədbirlərin keçirilməsinin əhəmiyyətindən danışmışdır.

Çıxış edənlər ümummilli liderin təhlükəsizlik orqanlarındakı fəaliyyəti ərzində gördüyü mühüm işlərdən, bilavasitə onun rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu əməliyyatlardan, bu orqanların milliləşdirilməsi istiqamətində gərgin səylərdən geniş söhbət açmış, dahi rəhbərin xidmətdə hər zaman nizəm-intizama, tabeliyindəki əməkdaş-

ların göstərişləri dəqiq icra etməsinə xüsusi önəm verdiyini vurğulamışlar.

Toplantı DTX-nin Azərbaycan Televiziyası ilə birgə reallaşdırdığı “Konfidensial” layihəsinin ilk buraxılışı olan və ulu öndər Heydər Əliyevin təhlükəsizlik orqanlarında xidmət etdiyi zaman onun rəhbərliyi ilə keçirilmiş “Naturalist” əməliyyatına həsr olunmuş sənədi filmin nümayişi ilə başa çatmışdır.

Qəzənfər QASIMOV,
“Xalq qəzeti”

Prokurorluqda “Açıq qapı” günü

Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin “Heydər Əliyev İli” elan edilməsi ilə əlaqədar həyata keçirilən silsilə tədbirlərin davamı olaraq, prokurorluq orqanlarında növbəti “Açıq qapı” günü keçirilib.

Səbail rayon prokurorluğunun inzibati binasında keçirilmiş tədbirdə

məqsəd Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin siyasi

irsi barədə tədbir iştirakçılarını məlumatlandırmaq, eyni zamanda onları prokurorluğun fəaliyyət istiqamətləri ilə tanış etmək olub. Tədbirdə müxtəlif vətəndaş cəmiyyəti institutları və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri iştirak ediblər.

Qonaqları salamlayan Səbail rayon prokuroru Natiq Əsədov xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin hüquqi dövlət quruculuğu ilə bağlı apardığı islahatlar barədə danışmış. Daha sonra Bakı şəhər prokurorunun köməkçisi Fəmil Axundov, Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətinin böyük prokuroru Kənan Zeynalov, Səbail rayon prokurorunun müavini Ədalət Aslanov və prokurorluğun əməkdaşları “Heydər Əliyev və milli mübarizə tariximiz”, “Prokurorluq orqanlarının fəaliyyətində şəffaflıq”, “Qanunların icrasına prokuror nəzarəti”, “İstintaq təcrübəsi” və digər mövzularda çıxış ediblər.

“Xalq qəzeti”

Naxçıvanda şəhid ailələri və qazilərə Novruz töhfəsi

Novruz bayramı ərəfəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli və Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev şəhid ailəsi və qazilərlə görüşüblər. Sonra 3 şəhid ailəsinə, 5 qaziyə yeni mənzil, 12 qaziyə isə avtomobillər təqdim olunub.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli tədbir iştirakçılarını mənzil və avtomobillərlə təmin olunmaları, eyni zamanda qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibətilə təbrik edərək bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi siyasətə uyğun olaraq ölkəmizdə, eləcə də muxtar respublikamızda şəhid ailələri, qazilər və müharibə veteranları dövlətin qayğısı ilə əhatə olunublar. Görülən işlər şəhid ailələrinin, qazilərə, müharibə veteranlarına dövlət qayğısının əyani təzahürüdür.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev dövlət başçısı-

nın tapşırığı ilə ötən dövrdə ölkə üzrə müvafiq kateqoriyadan olan insanlara göstərilən xidmətlərdən danışmış. Nazir bildirib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasında da müvafiq kateqoriyadan olan vətəndaşlar daim diqqət mərkəzindədir və bundan sonra da davamlı layihələr icra olunacaq.

Sonra mənzillərin orderləri və avtomobillərin açarları şəhid ailələrinə və qazilərə təqdim edilib.

Mənzil və avtomobillə təmin olunan qazilər və şəhid ailələrinin üzvləri göstərilən diqqət və qayğıya görə ölkə Prezidentinə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Qeyd edilən dövlət qayğısına uyğun olaraq Naxçıvanda imtiyazlı şəxslər avtomobillə, sanatoriya-kurort və müalicə mərkəzlərinə yollayışla, özünüməşğulluq proqramına cəlb olunanlar aktivlərlə təmin olunublar.

Mənzil və avtomobillərin təqdimatı mərasimində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev iştirak ediblər.

Naxçıvanda şəhid ailələri və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərdən ibarət 40 nəfər sanatoriya-kurort və müalicə mərkəzlərinə yollayışla təmin olunub. Əhalinin həssas qruplarından olan bir qrup şəxsə özünüməşğulluq proqramı çərçivəsində istehsal və xidmət sahələri üzrə kiçik ailə bizneslərini qurmaq üçün mal və materiallar forma-

sında aktivlər təqdim edilib.

Bildirilib ki, ötən dövrdə Naxçıvan MR-da şəhid ailələri və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə 300 mənzil, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə isə 587 avtomobil təqdim edilib.

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq DOST mərkəzləri şəbəkəsinin ölkə boyu genişləndirilməsi işləri çərçivəsində Naxçıvan şəhərində də DOST mərkəzi inşa olunur. 4 mərtəbədən ibarət mərkəzin inşasının bu il yekunlaşdırılması nəzərdə tutulur.

Səbuhi HƏSƏNOV,
“Xalq qəzeti”nin
bölgə müxbiri

Zərifə Əliyeva –100

“Nurdan yaranıb nura qovuşan insan”

“Bakı Konqres Mərkəzi”ndə Azərbaycanın görkəmli alimi, Əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Zərifə Əziz qızı Əliyevanın 100 illik yubileyinə həsr olunmuş “Nurdan yaranıb nura qovuşan insan” adlı xatirə gecəsi keçirilib.

Tədbirdə Səhiyyə Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) və digər dövlət orqanlarının rəhbər şəxsləri, millət vəkili və tanınmış ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Səhiyyə naziri Teymur Musayev vurğulayıb ki, 2023-cü il Azərbaycanda iki unudulmaz insanın – müasir Azərbaycanın memarı və qurucusu, ümummilli lider Heydər Əliyevin və Azərbaycan elminin ən parlaq simalarından olan görkəmli oftalmoloq alim və həkim Zərifə xanım Əliyevanın 100 illik yubileylərinin qeyd olunması ilə əlamətdardır. Sırası həkimlikdən akademik zirvəsinə ucalan Zərifə xanımın elmi araşdırmaları, alim kimi qazandığı böyük uğurlar Azərbaycanın tibb elmi tarixində xüsusi yer tutur.

AMEA-nın prezidenti İsa Həbibbəyli bildirib ki, Zərifə Əliyevanın alim kimi qazandığı böyük uğurlar Azərbaycan tibb elminin tarixində ayrıca bir mərhələ təşkil edir: “Akademik Zərifə Əliyeva peşə patologiyası problemləri ilə yanaşı, oftalmologiyanın digər aktual istiqamətlərində tədqiqatlar aparıb. O, cəmiyyətsünas alim və həkim kimi

yeni bir nümunə ortaya qoyub”.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova diqqətə çatdırıb ki, Zərifə Əliyeva əsl elm fədaisi, görkəmli tədqiqatçı-alim kimi akademik dairələrdə böyük nüfuz və hörmətə malik olub. Eyni zamanda, onun simasında nəcib Azərbaycan qadını, vəfali ömür-gün yoldaşı, fədakar ana obrazı görünür.

Milli Məclisin səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov vurğulayıb ki, akademik Zərifə Əliyeva böyük elmi məktəb yaratmış alimlərimizdən idi. Ülvi keyfiyyətlərə malik olan Zərifə xanım öz elmi fəaliyyətində etika və tibbi deontologiya məsələlərinə xüsusi yer verib.

1 nömrəli Bakı Tibb kollecinin direktoru Nailə Əliyeva qeyd edib ki, Zərifə xanım Əliyeva bənərsiz, işıqlı bir ömür yaşayıb: “Bu işıqdan hamıya pay çatırdı: ailəsinə, əhatəsində olan hər kəsə, gözünün nurunu itirmiş insanlara”.

Tədbir ədəbi-bədii kompozisiya ilə davam edib.

“Xalq qəzeti”

“Qurtuluş” tamaşası Aviasiya Akademiyası səhnəsində

Martın 16-da Milli Aviasiya Akademiyasında Cəfər Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının aktyorları tərəfindən ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş “Qurtuluş” tamaşası göstərilib.

Tamaşa Milli Aviasiya Akademiyasının (MAA) rektoru, akademik Arif Paşayevin təşəbbüsü, Mədəniyyət Nazirliyinin və Azərbaycan Aviasiya İşçiləri Həmkarlar İttifaqının təşkilatçılığı ilə MAA-da Cəfər Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının aktyorları tərəfindən səhnələşdirilib.

Tamaşa MAA-nın rektorunun köməkçisi, prorektorları, professor-müəllim

heyəti və tələbələri tərəfindən böyük maraqla izlənilib.

Sonda Cəfər Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının bədii rəhbəri İftixar Pirişev MAA-nın rektoru, akademik Arif Paşayev başda olmaqla kollektive təşəkkürünü bildirib.

“Xalq qəzeti”

“Beynəlxalq energetiklərin Şuşa təşəbbüsü”

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümünə həsr olunmuş “Paylayıcı şəbəkələrin rəqəmsallaşdırılmasının dünəni, bu günü, sabahı” adlı beynəlxalq elmi-praktiki konfrans keçirilib.

Konfransda dövlət qurumlarının rəsmiləri ilə yanaşı, Türkiyə, Almaniya, Belçika, Rusiya, Qırğızıstan və Tatarıstan Respublikasından gələn nümayəndələr iştirak etdilər. Konfransı giriş sözü ilə açan “Azərişiq” ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov bildirdi ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin 1970-1980-ci illərdə elektroenergetika sahəsində həyata keçirdiyi genişmiqyaslı islahatlar indi də bu sistemdə və şəbəkələrinin rəqəmsallaşdırılmasında sağlam təməl rolunu oynayır. Prezidentin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydın Kerimov çıxışı zamanı tədbir iştirakçılarını salamladı və Şuşada keçirilən bu beynəlxalq elmi-praktiki konfransı tarixi

hadisə adlandırdı. Daha sonra ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycanın elektroenergetika sahəsindəki rolundan bəhs edən sənədli film nümayiş etdirildi.

Konfrans iştirakçılarında işğaldan azad edilmiş ərazilərdə ölkə başçısının xüsusi diqqət və nəzarəti altında aparılan genişmiqyaslı yenidənqurma işləri, elektroenergetika sahəsinin müasir tələblər əsasında qurulması haqqında da geniş məlumat verildi.

Qonaqlar arasında yer alan keçmiş mer Oleq Budarqin maraqlı faktı açıqladı. O bildirdi ki, Sovet dövründə siyasi hakimiyyətdə olan Heydər Əliyev tərəfindən Narinsk şəhərinin meri təyin

edilib. Tədbirin əhəmiyyətinə də toxunan Oleq Budarqin Şuşada keçirilən bu beynəlxalq konfransı Dəvəs dünyə iqtisadi forumu ilə müqayisə etdi.

Həmçinin konfrans iştirakçılarında “Qarabağ - Yaşıl Enerji zonası” tələblərinin beynəlxalq normalarının müasir texnologiyalar və innovativ həllərlə tətbiqi, elektroenergetika sistemi və şəbəkələrində ekoloji amillərin nəzərə alınması, həyata keçirilən mühüm texniki-iqtisadi tədbirlər haqqında da ətraflı məlumat verildi. Geniş fikir mübadiləsinin aparıldığı tədbirdə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə rəqəmsallaşma proseslərinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, müasir şəbəkə quruculuğu indikatorlarının müəyyən edilməsi və tətbiqi istiqamətində müştərek metodik vəsaitlər və elmi araşdırmaların hazırlanması qərara alındı.

Konfransdan sonra Şuşa Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinə ekskursiya təşkil edildi, tədbir iştirakçılarını maraqlandıran suallar təfərrüatı ilə cavablandırıldı.

Elektrik şəbəkələrinin rəqəmsallaşdırılması istiqamətində hazırda atılan addımlar və gələcəkdə həyata keçiriləcək islahatların elmi-texniki və iqtisadi aspektlərinin beynəlxalq ekspertlərə mütəmadi təcrübə mübadiləsinin, iştirakçı ölkələrdə təsdiq edilmiş tematikalar üzrə fikir mübadilələrinin təmin edilməsi haqqında razılıq əldə olundu, “Beynəlxalq energetiklərin Şuşa təşəbbüsü” adlı sənəd hazırlanaraq konfrans iştirakçılarında təqdim edildi.

“Xalq qəzeti”

Qərbi Azərbaycan İcması Fransaya çağırış edib

“İndiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıda bilməməsi, bu ölkədə monoetnik dövlətçilik, etnik təmizləmə və sistematik irqi ayrı-seçkilik vəziyyətinin davam etməsi böyük ədalətsizlikdir. Ermənistanın insan hüquqlarını kütləvi miqyasda pozan bu addımları beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə təhdid törətdiyi üçün onun aradan qaldırılmasında beynəlxalq ictimaiyyətin üzərinə böyük vəzifə düşür.”

Bu fikirlər Qərbi Azərbaycan İcmasının Fransanın insan hüquqlarına zidd davranışı barədə bəyanatında əksini tapıb.

Bəyanatda daha sonra deyilir ki, Fransanın etnik və dini azlıqlara qarşı dözümsüz siyasəti ciddi narahatlıq doğurur. Çoxlu sayda müxtəlif etnik və dini azlıqların yaşadığı Fransanın, ümumiyyətlə, milli azlıqların hüquqlarını tanıtmaması, onlara qarşı repressiv aktları, Avropa Şurasının Milli Azlıqlar haqqında Çərçivə Konvensiyasına qoşulmaqdan imtina etməsi kütləvi hüquq pozuntusundan əziyyət çəkmiş olan icmamızı ciddi narahat edir.

Fransa açıq-aşkar monoetnik cəmiyyətə nail olmağı hədəfləyib. Bu baxımdan Fransanın etnik təmizləmə yolu ilə monoetnik vəziyyətə nail olmuş Ermənistanın insan hüquqlarına zidd

bütün davranışlarına dəstək verməsinin səbəbləri aydın olur. Özünü “insan hüquqları ölkəsi” adlandıran Fransanın bizim hüquqlarımız barədə bir dəfə də olsun mövqə bildirməməsi Ermənistanın etnik təmizləmə siyasətinə dəstəkdən başqa bir şey deyil.

Bəyanat bu sözlərlə bitir: “Fransaya çağırış edirik ki, öz ərazisindəki milli və dini azlıqlara qarşı ayrı-seçkilik siyasətinə son versin, dərhal Avropa Şurasının Milli Azlıqların Qorunması haqqında Çərçivə Konvensiyasına qoşulsun və BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü kimi öz öhdəliyini yerinə yetirib Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətlə qayıtlmalarının təmin edilməsinə dəstək versin”.

“Xalq qəzeti”

90 nəfərlik 20 ailə doğma Talişa qayıtdı

Dünən Tərtər rayonunun işğaldan azad edilmiş Taliş kəndinə ilkin mərhələdə 20 məcburi köçkün ailəsi yola salındı.

lüksəz və ləyaqətlə doğma yurdlarına qayıtmasına imkan yaranıb. Taliş sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya, torpaqlarımızı işğaldan qurtaran rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını ifadə ediblər.

İndiyədək Bakı, Bərdə, Tərtər, Samux və Goranboyda, əsasən, ağır şəraitdə, qəzalı vəziyyətdə olan mü-

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri yolasalma mərasimində iştirak ediblər.

Bildirilib ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusunun qazandığı Zəfər nəticəsində məcburi köçkünlərin 30 ildən sonra könüllü, təh-

vəqqəti məskunlaşma yerlərində yaşayan 20 ailəni əhatə edən 90 nəfər 30 ildən sonra doğma yurda qayıdıb. Taliş kəndində də evlərin bölgüsü məcburi köçkünlərə yeni yaşayış sahələrinin verilməsinin hazırda qüvvədə olan qaydaları əsasında, şəffaflyq və ədalətlilik prinsipləri əsasında püşkatma ilə aparılıb.

Doğma yurda köçürülmə davam etdiriləcək.

“Xalq qəzeti”

Azərbaycanlı skripkaçı Nyu-York səhnəsində

Nyu-York şəhərindəki məşhur “Carnegie Hall” mədəniyyət mərkəzinin “Weill” konsert salonunda keçirilən VIII “Florida Keys” beynəlxalq musiqi müsabiqəsinin qala-konsertində Çexiyada təhsil alan soydaşımız, istedadlı gənc skripkaçı Canel Nəcəfli də iştirak edib.

“Florida Keys” müsabiqəsində ikinci yer tutduğu üçün qala-konsertdə çıxış etməyə dəvət olunan azərbaycanlı gənc musiqiçi məşhur “Weill” salonunun səhnəsində görkəmli bəstəkarımız Fikrət Əmirovun “Məhəbbət rəqsi” əsərini ifa edib. 20 yaşlı həmyerlimiz Ca-

nel Nəcəfli bundan əvvəl Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən “2023-cü ilin gənci” mükafatına layiq görüldü, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş “Yeni adlar” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında solo konsertlə çıxış edib.

Xatırladaq ki, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin “Biz dəmir yumruğun gücü ilə Şuşadayıq” layihəsi çərçivəsində işğaldan azad edilmiş Şuşanı ziyarət edən ifaçı həyatda ən böyük arzusuna çatıb. O, Şuşa qalasının qarşısında “Çar gəlin”, Cıdır düzündə isə “Ay Laçın” xalq mahnılarını skripkada ifa edib.

“Xalq qəzeti”

Azərbaycanda MONEYVAL Qiymətləndirilməsi başa çatıb

Azərbaycanın qarşılıqlı qiymətləndirilməsi çərçivəsində Avropa Şurasının Pulların Yuyulmasına və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə Qarşı Mübarizə Tədbirlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Ekspertlər Komitəsinin (MONEYVAL) qiymətləndiricilərindən ibarət missiya qrupu martın 1-15-də Azərbaycana onsayt səfər həyata keçirib.

Maliyyə Monitorinq Xidmətindən qəzetimizə bildirilib ki, prosesin məqsədi 2013-cü il Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupunun (FATF) metodologiyasına uyğun olaraq, ölkənin cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə (ƏL/TMM) sahəsində beynəlxalq standartlara texniki uyğunluğunu və bu sahədə siyasətin effektiv icrasını qiymətləndirməkdir.

Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavini Əli Əhmədov tədbirin açılışında qiymətləndirmə qrupu və

ölkənin ƏL/TMM sistemində cavabdeh orqanların əməkdaşları ilə görüşüb. Açıqlıqda, həmçinin qiymətləndirmə missiyasının rəhbəri İrina Talianu iştirakçıları salamlayıb, qiymətləndirmə prosesinin nəticələrinin ölkəmiz üçün əhəmiyyətini vurğulayıb və müsahibələrdə onlara müvəffəqiyyətlər arzulayıb.

Qiymətləndirmənin sonunda MONEYVAL Katibliyi tərəfindən Əsas Nəticələr sənədi bütün iştirakçılara təqdim edilib. Hesabatın 2023-cü ilin dekabrında MONEYVAL-ın 66-cı plenary iclasında müzakirəsi və qəbulu planlaşdırılıb.

“Xalq qəzeti”

Ağdamda Azərbaycan–BMT tərəfdaşlığı üzrə strateji məsləhətləşmələr keçirilib

BMT ilə Azərbaycan Respublikasının əməkdaşlığında vacib olan proses və təşəbbüslərin, qabaqcıl yanaşmaların müzakirəsi məqsədilə Ağdam şəhərində strateji məsləhətləşmələrə həsr olunmuş dəyirmi masa keçirilib.

Toplantıda Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı və Səhiyyə nazirliklərinin, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət komitələrinin, Minatəmizləmə Agentliyinin rəhbərləri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndələri, Əlaqələndirmə Qərargahının İdarəelərarası Mərkəzində təmsil olunan Prezident Administrasiyasının əməkdaşları, habelə BMT agentliklərinin Azərbaycanada fəaliyyət göstərən ofislərinin rəhbər şəxsləri iştirak ediblər.

Ötən il Şuşada təşkil edilmiş Azərbaycan–BMT tərəfdaşlığının 30 illiyinə həsr olunmuş toplantının davamı olaraq keçirilən tədbirdə azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa və yeni-

dənqurma işləri, oraya əhalinin qayıdışı və bu prosesdə beynəlxalq təcrübənin tətbiqi müzakirə edilib. Bu müstəvidə BMT, Dünya Bankı və Avropa İttifaqının birgə postböhran mexanizmi olan bərpa ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi metodologiyasının ölkəmizdə tətbiqi sahəsində fikir mübadiləsi aparılıb.

Bildirilib ki, Azərbaycan Respublikasında BMT tərəfindən qəbul edilən Davamlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq istiqamətində davamlı işlər aparılmaqdadır. Ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərində həyata keçirilən əsaslı bərpa və yenidənqurma layihələri həmin səylərin tərkib hissəsi olaraq mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Ölkəmiz inkişaf məqsədlərinin ilk növbədə daxili potensial və imkanlardan, eyni zamanda, çoxtərəfli bey-

nəlxalq əməkdaşlıq mexanizmlərindən istifadə etməklə nail olmaqdadır. Bu əməkdaşlıq ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olan müxtəlif sahələri, o cümlədən ətraf mühitin qorunması, səhiyyə, kənd təsərrüfatının inkişafı və digər məsələləri əhatə edir. Eyni zamanda, Azərbaycan üçün əsas prioritetlərdən olan Böyük Qayıdış çərçivəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadi davamlılıq, humanitar minatəmizləmə, ərazilərin sosial-iqtisadi reintegrasiyası məsələlərinin dünyada mövcud olan təcrübənin nəzərə alınması ilə təşkil olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının sözügedən istiqamətlərdə bu gündə həyata keçirdiyi tədbirlər beynəlxalq müstəvidə yüksək qiymətləndirilir. Bir neçə aparıcı beynəlxalq təşkilat, o cümlədən BMT tərəfindən bərpa və yenidənqurma işlərinin ilkin mərhələsi müsbət qarşılanıb. Yaxın gələcəkdə bu istiqamətdə müvafiq ərazilərdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi gözlənilir.

Tədbirin yekununda “Heydər Əliyev İli” çərçivəsində Ağdam şəhərində açılacaq aksiyası keçirilib.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının nümayəndələri işğaldan azad olunmuş Füzuli rayonuna da səfər etmişlər.

BMT-nin nümayəndələrinə Ermənistan tərəfindən ərazilərin minarlarla çirkəndirilməsi və hazırda bu istiqamətdə aparılan təmizləmə işləri barədə məlumat verilib. Qonaqlar sonra azad olunan ərazilərdə aparılan tikinti-quruculuq işləri ilə tanış olublar.

“Xalq qəzeti”

“AZƏRBAYCAN MELİORASIYA VƏ SU TƏSƏRRÜFATI” ASC-nin

Tikilməkdə Olan Meliorasiya və İrriqasiya Obyektlərinin Birləşmiş Müdiriyyəti

“Əlcançay su anbarının xidmət sahəsinin (magistral və paylayıcı kanalların, meliorativ tədbirlərin) layihə sənədlərinin hazırlanması” işlərinin satın alınması üçün

AÇIQ TENDER ELAN EDİR

Satınalan təşkilatın adı- Tikilməkdə Olan Meliorasiya və İrriqasiya Obyektlərinin Birləşmiş Müdiriyyəti
Əlaqələndirici şəxs- Qulam Şamil oğlu Aslanov (S.A.A.)

Satınalma təşkilatın ünvanı- Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Moskva prospekti 69a.

Əlaqələndirici şəxsin e-mail: tomiobm@mst.gov.az

Əlaqə nömrəsi- (012) 431 08 64.

Satınalma predimetinin adı - “Əlcançay su anbarının xidmət sahəsinin (magistral və paylayıcı kanalların, meliorativ tədbirlərin) layihə sənədlərinin hazırlanması”.

Ünvanı- Şəki və Qax rayonlarının inzibati ərazisi.

İşlərin qısa təsviri- Ümumi su tutumu 108 milyon kub metr, faydalı həcmi 100 milyon kub metrdir. Əlcançay su anbarına yığılan su ilə Şəki və Qax rayonlarının ərazilərində yaradılacaq Aqroparka məxsus ümumi sahəsi 40706 hektar, suvarma netto sahəsi 36635 hektar olan ərazidə müterəqqi suvarma texnikası və texnologiyaları tətbiq edilməklə qoz, badam, fındıq və zeytun bağları suvarma suyu ilə təmin ediləcəkdir. Texniki-iqtisadi əsaslandırılmada layihə ərazisinin 15500 hektar torpaqlarının meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün kollektor-drenaj şəbəkəsinin tikintisi ilə zərərli duzlardan yuyulması, Acınohur gölündə mühafizə tədbirləri, eləcə də Şəki rayonunun 12 yaşayış məntəqəsinin 32 min nəfərə yaxın əhalisinin içməli su ilə təmin edilməsi və suyun ekın sahələrinə basqılı öz axımlı qapalı şəbəkə ilə verilməsi üçün sərf ölçən cihazlar və SCADA idarəetmə sistemi nəzərə alınmaqla layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması.

İşlərin yerinə yetirilmə müddəti 18 aydır.

Tender təkliflərinin qiymətləndirməsi meyarları:

Texniki təklif - 10 bal, o cümlədən iddiaçı bağlanacaq satınalma müqaviləsinin yerinə yetirilməsi üçün avans ödənişi tələb etmədiyi halda, bu meyar üzrə müəyyən olunmuş maksimal 10 balla qiymətləndiriləcəkdir. Əgər iddiaçı tender təklifində 30 faizdən artıq avans ödənişi tələb edərsə, o zaman həmin iddiaçının tender təklifi kənarlaşdırılacaqdır. 30 faiz və daha az avans ödənişi tələb olunan tender təklifinin bu meyar üzrə alacağı bal aşağıdakı düstur əsasında hesablanacaq, $(30 - X) / 30 \times 10$ X - tender təklifində iddiaçı tərəfindən tələb olunan avans ödənişinin müqavilə qiymətinə nisbətində faizi.

Ən az qiymət təklifi – 90 baldır.

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımi kadr və maliyyə imkanlarına malik olmaqla yanaşı, iddiaçı son 10 (on) il ərzində baş podratçı (əsas layihəçi) kimi ən azı 2 oxşar iş görmə təcrübəsinə malik olmaqla bərabər cəmi 40,0 min hektardan az olmamaq şərtlə meliorasiya və irriqasiya şəbəkələrinin yenidən qurulması və tikintisi üçün işçi layihənin tərtib olunmasını əhatə etməlidir (təhvil-təslim aktları və işbitirmə sənədləri təqdim etməlidirlər).

(iştirak haqqının məbləği “Dövlət Satınalmaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunun 29.1 maddəsinə əsasən müəyyənləşdirilir).

İştirak haqqı 2500 (iki min beş yüz) manatdır.

Ödənilmiş iştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

İddiaçılar elektron portal vasitəsilə müəyyən edilmiş iştirak haqqını ödədikdən sonra tenderin əsas şərtlər toplusunu əldə edə bilərlər.

Tikilməkdə olan Meliorasiya və İrriqasiya Obyektlərinin Birləşmiş Müdiriyyəti

VÖEN – 1300300711

H/H- AZ 10 IBAZ 380700194497 16100216

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı”nın Yasamal filiali

M/H- AZ03NABZ0135010000000002944

Kod- 805562

VÖEN- 9900001881

SWIFT : IBAZAZ2X (AZIPS-in üzvü)

İddiaçılar tenderdə iştirak üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər.

1. Tender təklifi təkliflərinin açıldığı gündən sonra ən azı 45 bank günü qüvvədə olmalıdır. Tender təklifi Azərbaycan dilində tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

2. Tender təklifi qiymətinin 1 faizi məbləğində tender təklifinin təminatı (bank zəmanəti, tender təklifinin qüvvədə olma müddətindən 30 bank günü çox qüvvədə olmalıdır (bank tərəfindən təqdim edilməlidir).

3. Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə aid yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddət nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisini Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməməsi hallarının mövcud olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayış.

(vergi xidməti tərəfindən təqdim edilməli, qeydiyyat tarixi cari rüb ərzində olmalı, sənədin əslinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi və ya notarial təsdiq edilmiş surətinin PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

4. İddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti.

(son maliyyə dövrünə olan məlumatı əks etdirməsi və sənədin əslinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi və ya notarial təsdiq edilmiş surətinin PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

5. İddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı.

(bank tərəfindən təqdim edilməli, qeydiyyat tarixi cari rüb ərzində olmalı, sənədin əslinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi və ya notarial təsdiq edilmiş surətinin PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

6. İddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə (kommersiya və hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı reyestrindən çıxarış iddiaçı tərəfindən təqdim edilməli, nizamnamənin, dövlət reyestrindən çıxarışın və şəhadətnamənin notarial qaydada təsdiq olunmuş surətinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

7. Rekvizitlər (iddiaçının, bankın imzası və möhürü ilə təsdiq edilməsi və PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

8. Satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özlərinin, habelə işlərini idarə edənlərin, qulluqçularının peşəkar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini yanlış göstər-

mələri ilə əlaqədar cinayətə görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasının məhkəmə qaydasında qadağan edilməməsi.

(DİN və ya “Asan xidmət” tərəfindən təqdim edilməli, qeydiyyat tarixi cari rüb ərzində olmalı, sənədin əslinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi və ya notarial təsdiq olunmuş surətinin PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

Sənədin verilmə tarixi elan verilmiş aydan etibarən olmalıdır (ay, il).

9. Müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yönəlmiş girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması, öz əmlakından sərbəst və məhdudiyyətsiz istifadə etmək imkanı, habelə ödəmə qabiliyyəti olması. (vergi xidməti tərəfindən təqdim edilməli, cari rübü əhatə etməli, sənədin əslinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi və ya notarial təsdiq olunmuş surətinin PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

10. Satınalma müqaviləsinin icrasını təmin etmək üçün müvafiq sahədə peşəkarlığının, təcrübəsinin, texniki və maliyyə imkanlarının, işçi qüvvəsinin, idarəetmə şəraitinin və etibarlılığının olması.

İddiaçının ixtisas göstəriciləri əsas şərtlər toplusunun 3-cü və “əsas şərtlər toplusunun məlumat xəritəsi” bölməsinin 13.3.8-ci bəndində verilmiş tələblərə uyğun gəlməlidir. İxtisas göstəriciləri haqqında məlumat əsas şərtlər toplusunun 8-ci və standart formalar” bölməsinin 7-ci “podratçının ixtisas göstəriciləri haqqında məlumat” qoşmasında göstərilmiş forma və qaydada təqdim olunmalıdır.

İddiaçıların adları qeyd edilən işçi qüvvəsi haqqında əlavə olaraq aşağıdakı sənədlər təqdim edilməlidir.

- Layihənin baş mühəndisi haqqında – layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (ümumi izahat kitabında titl vərəqində və layihə cizgilərində künc ştam-pında) adı və imzası olan sənədin surəti.

- Topoqraf haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə layihənin baş mühəndisi tərəfindən verilən texniki tapşırıq sənədində adı və imzası olan sənədin surəti.

- Hidroloq haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə layihənin baş mühəndisi tərəfindən verilən texniki tapşırıq sənədində adı və imzası olan sənədin surəti.

- Mühəndis-hidrogeoloq haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (mühəndis-geologiya bölməsi kitabının titl vərəqində) adı və imzası olan sənədin surəti.

- Ətraf mühit və iqlim dəyişmələri üzrə mütəxəssis haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (ekologiya bölməsi kitabının titl vərəqində) adı və imzası olan sənədin surəti.

- İqtisadiçı-maliyyəçi (smeta üzrə mütəxəssis) haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (tikintinin toplu smetası bölməsi kitabının titl vərəqində) adı və imzası olan sənədin surəti.

- Meliorasiya qurğularının planlaşdırılması və layihələndirilməsi üzrə mühəndis (TTL) haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (tikintinin təşkili layihəsi bölməsi kitabının titl vərəqində) adı və imzası olan sənədin surəti;

- Nasos stansiyaları və mexaniki avadanlıqlar üzrə mühəndis haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (nasos stansiyaları və mexaniki avadanlıqlar bölməsi kitabının titl vərəqində) adı və imzası olan sənədin surəti.

- Elektrik mühəndisi haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə layihənin baş mühəndisi tərəfindən verilən texniki tapşırıq sənədində adı və imzası olan sənədin surəti.

- Avtomatika mühəndisi haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə layihənin baş mühəndisi tərəfindən verilən texniki tapşırıq sənədində adı və imzası olan sənədin surəti.

- İnşaat mühəndisi (konstruktor) haqqında - layihələndirdiyi bütün obyektlər üzrə siyahı cədvəli və hər bir obyekt üzrə ekspertizadan keçən təsdiqedicisi sənəddə (konstruksiya bölməsi üzrə vərəqin künc ştam-pında) adı və imzası olan sənədin surəti.

(iddiaçı tərəfindən təqdim edilməlidir).

11. İddiaçının mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin meyarlarına uyğun olması.

(Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən təqdim olunmalı sənədin əslinin skan edilərək PDF formatında yerləşdirilməsi və ya notarial təsdiq edilmiş surətinin PDF formatında yerləşdirilməsi zəruridir).

Sənədin qüvvədə olma müddəti “Tələb olunan sənədlərin son təqdim olunma tarixini əhatə etməlidir” (gün, ay və il).

12. İddiaçının müvafiq sahibkarlıq fəaliyyəti növünün həyata keçirilməsi və ya müəyyən hərəkətlərin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq lisenziyaya və ya icazəyə malik olması.

(Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim edilməlidir).

İddiaçıların tenderdə iştirak üçün yuxarıdakı 3 və 13-cü sıralarda göstərilən sənədləri 19 aprel 2023-cü il saat 17.00-a (tender təkliflərinin açılışına 7 (yeddi) bank günü qalmış) qapalı zərfdə əsl və surəti olmaqla Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Moskva prospekti 69a nömrəli ünvana təqdim etməlidirlər.

İddiaçılar tender təklifi və bank təminatını isə 27 aprel 2023-cü il saat 17.00-a qədər (tender təkliflərinin açılışına 1 (bir) bank günü qalmış)) qapalı zərfdə əsl və surəti olmaqla Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Moskva prospekti 69a nömrəli ünvana təqdim etməlidirlər.

İddiaçıların təklifləri 28 aprel 2023-cü il saat 15.00-da açılaçaqdır.

Tender proseduru “Dövlət satınalmaları haqqında” Qanuna uyğun keçiriləcəkdir.

Tender komissiyası

Azərbaycanfilm-100

“Qarabağnamə” – kitabdan ekrana

Sənədli filmləri dünyaya açılan pəncərə adlandırılır. Sənədli film informasiya vasitəsi deyil, konkret bir sujetə tabe olan, dərin ictimai məzmunlu ekran əsəridir. Bu mənada “Qarabağnamə” televiziya sənədli filmi faktların kino dili ilə ifadəsi baxımından bərabər orijinal kompozisiyaya malik, təkrar olsa da, dərin ictimai məzmunlu sənət əsəridir.

Filmin əvvəlində qədim torpağımızda doğan Günəşin təsviri müstəqil Azərbaycanın xoşbəxt sabahının rəmzi ifadəsidir. Bu kadrlardan sonra “Qarabağnamə. Tarixin səhifələri” kitabında çap olunmuş qədim tarixi abidələr, göz oxşayan mənzərələr, tarixi şəxsiyyətlərin və müasirlərimizin portretləri, tarixi faktlara istinadən üç dildə yazılanlar dikturun kadrarxası söhbətləri əsnasında ekranda canlandırılarkən ümumən Azərbaycan adlı gözəl məmləkətimiz üçün qürur hissi duyursan.

Filmə baxarkən Xalq rəssamı A. Hüseynovun kitabın yaranma tarixçəsi, ideyası haqqında düşüncələri sənətkarın Vətən sevgisindən irəli gəlir. Onun qravürə janrında işlədiyi qrafik lövhələrə baxdıqca, sanki, əsrarəngiz Qarabağa səyahətə çıxırsan.

Rəssam bu silsilə əsərlər üzərində işləyərək Qarabağ hələ erməni faşistləri tərəfindən təməzlənməmişdi. Bu dəyərli əsərlər Qarabağın azad olunması arzusu

ilə yaranmışdı. Kitabın II nəşri çapa hazırlanarkən artıq rəssamın arzusu gerçəkləşmiş və rəşadətli Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında torpaqlarımızı yağdı düşməndən azad etmişdi. Bu möhtəşəm Qələbədən ruhlanan rəssam yeni silsilə Zəfər plakatlarını yaratdı. Kitabada xalqın Zəfər plakatları filmə xronikal-sənədli kadrlar vasitəsilə canlandırılmış, “Biz qalibik” plakatındakı Ali Baş Komandanın dəmir yumruğunun ölkəmizin, xalqımızın dinc və xoşbəxt həyatının qaranlı olduğı bir daha nümayiş etdirilmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyev xronikal-sənədli filmlərin təbliğat baxımından mühüm əhəmiyyətini qeyd edərkən demişdir: “Sənədli kino kütlələrin maariflənməsinə təsir göstərən vasitədir, kütləvi informasiya vasitələri və təbliğati sistemimizin ayrılmaz və mühüm hissəsidir”.

“Qarabağnamə” sənədli filminin təbliğatının əhəmiyyətini nəzərə alaraq onun bütün Azərbaycan səfirliklərinə və diaspor təşkilatlarına göndərilməsi məqsədauyğundur. Eyni zamanda, orta məktəblərdə tarix dərslərində əyani vasitə kimi istifadə olunması günümüzün vacib məsələlərindən biridir.

Aydın KAZIMZADƏ,
Əməkdar incəsənət xadimi,
kino tədqiqatçısı

Epifiz vəzi – üçüncü göz

Araşdırmaçı alimlər belə bir nəticəyə gəlirlər ki, bu orqan aktivləşərsə həyata tamamilə fərqli gözle baxan biri ola bilərsiniz. Belə ki, onlar epifiz vəzi adlanan bu orqanın dəniz və su çox olan ərazilərdə az, dağlıq ərazilərdə isə daha çox hormon ifraz etdiyini deyirlər. Buna görə də, bir çox ibadət yerləri mümkün olduqca daha yüksək yerlərdə tikilir. Səbəb isə çox sadədir. Bu hormonun yardımı ilə üst şüurla təmas etmə və kainatla rabitə daha asan qurulur.

Epifiz vəzi 100-180 milli qram ağırlığında olmasına rəğmə, böyrəkdə ən çox qan yığan orqan hesab olunur. Beynin dərin qatlarında, qaranlıqda yerləşsə də, dəri vasitəsilə işığın olub-olmadığını anlayır, öz-özünə işıq ifraz edir. Üç növ hormondan ibarətdir:

- Melotonin - yuxu və ya oyanma;
- Serotonin - xoşbəxtlik;
- DMT - Dimetil, Dreptomin - ruh və ya gerçəklik.

DMT hormonu ilə beyin dəyişikliyə uğrayır və ya başqa bir gerçəkliyə açılır. Bu hormon, həmçinin xərcəng xəstəliyinin inkişafının qarşısını alır. Yuxuda yaranır və istehsal olunur. Ona bəzən doğum və ölüm hormonu da deyilir. Həkim-professor Reyk Strasmonun apardığı araşdırmalara görə DMT hormonunun epifiz vəzi tərəfindən istehsal olunduğu irəli sürülür. Bu hormon başər övladına kainatın bütün gerçəkliklərini açıb göstərir.

Epifiz vəzinin əsas xüsusiyyətlərindən biri də insan beynində, düşüncəsində birlik və vəhdət hissini oyatmasıdır. Eləcə də, insana kainatla bütöv olduğu hissini aşılayır. Bu orqanın ruhun kainat və digər bilinməyən yüksək yerlərə açılan qapısı olduğu söyleneir.

Dini şərhçilər İsa peyğəmbərin “qaranlıqda oturanlar gerçək işığı görürlər” fikri ilə bəsirət gözüne – üçüncü gözə işarə etdiyini bildirirlər. Bu orqan insanın ən böyük fitri istedadını açıb göstərir.

İnsan zəkasına və ağılna işıq tutan ən böyük fitrət vəzsidir. İnsanın yatma və oyanma vaxtını nizamlayır. Ən güclü enerji mərkəzlərindən biridir. Bu da epifiz vəzi ilə birbaşa əlaqədardır.

Qeyd edək ki, tərkibində sodium florid olan maddələr epifiz vəzinin düşmənidir. Bu da bir çox məhsullarda – ərzaq, içkilər, xlorlu sular, yuyucu vasitələr və s. tərkibində mövcuddur. Epifiz vəzi bu maddələrdən yaranan problemlər nəticəsində öz funksiyasını itirməyə başlayır.

Bəzi nəzəriyyəçilər yuxarıda adıçəkilən bu maddənin istifadə etdiyimiz vasitələrə qatılaraq, ilahi qüvvə ilə aramızda olan bağı qoparmağa cəhd etdiklərini iddia edirlər. Onlar bilirlər ki, üçüncü gözü passivləşdirərək məqsəd insanları manqurtlaşdıraraq onları rahat şəkildə idarə etməkdir.

Fidan HÜQUQQIZI,
“Xalq qəzeti”

“Bakı Elektrik Quraşdırma-2” ASC səhmdarlarının nəzərinə!

14 may 2023-cü il saat 10.00-da, “Bakı Elektrik Quraşdırma-2” ASC səhmdarlarının növbəti illik ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Gündəlikdəki məsələlər:

1. Səhmdar cəmiyyətin 2022-ci il fəaliyyətinin yekunlarına aid idarə heyətinin hesabatı və müəssisənin balansının təsdiqi.

2. Digər məsələlər.

Yığıncaqda bütün səhmdarların iştirakı vacibdir.

Əlaqə telefonu-050 -327-20-02.

Ünvan- Bakı şəhəri, Nizami rayonu, Ə.Nəvai küçəsi 11.

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi”

Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Müxtəlif ofis avadanlıqlarının satın alınması məqsədilə

MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Müسابiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 2023-cü il martın 30-u saat 17.00-dakdır.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Əlaqə telefonu - (012) 404-37-00, daxili: 1132.

Ünvan - Bakı, Mikayıl Useynov küçəsi 2.

Beynəlxalq həyat

Türkiyədə 20 nəfər
daşqın qurbanı oldu

Türkiyədə fevralın 6-da baş vermiş dağıdıcı zəlzələdən sonra ölkənin cənub-şərqindəki iki vilayəti ağzına almış daşqınlar nəticəsində 20 nəfər həlak olub və itkin düşüb. Məlumatı “Euronews” verir.

Daxili işlər naziri Süleyman Soylu bildirib ki, Şanlıurfada 12 nəfər həlak olub, onlardan beşi Suriyalıdır. Adıyamanda isə biri yaşıramıqlı uşaq olmaqla 2 nəfər ölüb. Beş nəfər itkin düşüb.

Onun sözlərinə görə, daha çox zəlzələ nəticəsində böyük dağıntıya məruz qalmış Adıyaman və Malatya əyalətləri zərər çəkib. Hadisə yerində 160 nəfərdən artıq xilasedici və dalgıç işləyir.

Baxmut uğrunda döyüşlər davam edir

Ukraynanın hərbi komandanlığı Baxmut da daxil olmaqla, ölkənin şərq rayonlarının gücləndirilməsini və rus ordusunun maksimum itkiyə məruz qoyulmasını tələb edir. Belə bir bəyanatla Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski çıxış edib. Məlumatı “Euronews” yayıb.

Mühəribənin öyrənilməsi institutunun məlumatına görə,

“Vaqner” bir neçə iri sənaye müəssisəsinə ələ keçirib.

Fransa Senatı “pensiya
etirazları”nı nəzərə almadı

Düənən Fransa Prezidenti Emmanuel Makronun pensiya islahatları ilə bağlı təklifi qəbul etməyəcəyi təqdirdə parlament buraxacağı barədə hədəsindən sonra ölkə Senatı qanun layihəsinin yekun variantını təsdiqləyib. Məlumatı “Kommersant.ru” verir.

Sənəddə təqaüd yaşının 2030-cu ilə qədər 62-dən 64-ə qaldırılması nəzərdə tutulur. Bu qayda 1961-ci ildə və sonra anadan olanlara aiddir. Eyni zamanda, 2027-ci ildən etibarən 43 il ərzində sığorta ödənişi etmək tələb olunur. Bu staj olmasa, pensiyaya 67 yaş-

da çıxılacaq.

Senatda 345 senatordan 193-ü sənədin lehinə, 114-ü əleyhinə səs verib. Xatırladaq ki, pensiya islahatları Fransada kütləvi etirazlara səbəb olub. Bu ərəfədə keçirilən sayca altıncı aksiyada 500 mindən çox insan iştirak edib.

Liviya uran yoxa çıxıb

Liviya səhrasındakı xüsusi meydanda qorunan 2,5 ton zənginləşdirilmiş uran yoxa çıxıb. Bu barədə MAQATE-nin başçısı Rafael Qrossi bəyan edib. Məlumatı UNIAN yayıb.

İtki barədə bu günlərdə məlumat yayılıb. Söhbət 10

ədəd çəlləkdə saxlanılan təxminən 2,5 ton təbii urandan gedir. “MAQATE” nüvə materialının götürülməsi ilə bağlı vəziyyəti aydınlaşdırmaq və yerini müəyyənləşdirmək üçün tədbirləri davam etdirəcək”, – deyə Qrossi bildirib.

Paşa ƏMİRCANOV,
“Xalq qəzeti”

Yeni nəşrlər

AMEA Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun tarixi etnoqrafiya şöbəsinin müdiri, tarix elmləri doktoru, etnoqraf İlhamə Məmmədovanın bu yaxınlarda işıq üzü görən kitabında ölkəmizdə ilk dəfə çay mədəniyyətinin etnik xüsusiyyətləri elmi surətdə öyrənilib.

“Azərbaycanda çay mədəniyyəti”

“Azərbaycanda çay mədəniyyəti” adlı monoqrafiyada tarixi vətənimiz bütöv halda tədqiqatla cəlb olunub, Bakı, Təbriz, Lənkəran, Ordubad, Ağdam, Ərdəbil, Urmiya, Zəncan və s. kimi şəhərlərin çayla bağlı adət-ənənələri və çayxanaları təsvir olunub.

Yeni nəşrdə göstərilir ki, çay azərbaycanlıların süfrəsinin bəzəyi sayılır. Armudu stəkana süzülmüş çay yorğunluğun candan çıxarılmasında, soyuq havalarda can isitməkdə, yayın qızmar günlərində isə insanların yanğınısını söndürməkdə əvəzsiz içkidir. Qonaqpərvərliyin, sosial əlaqələrin rəmzi olan Azərbaycan çay mədəniyyəti 2022-ci ildə UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilib.

Yerli və xarici müəlliflərin əsərlərinə istinad edən, təhlillər aparan müəllif çay mədəniyyətinin tarixi ilə yanaşı, bu bitkinin ölkəmizdə yetişdirilməsi barədə də maraqlı faktlar aşkara çıxarıb. Zəngin materiallara söykənən araşdırıcı qeyd edib ki, Azərbaycanda çayın becərilməsindən başlayaraq onun dəmlənilib içilməsinə qədər bütün proseslər bu mədəniyyətin tərkib hissələridir.

Çayın vətənidəki (Çin) və onun yayıldığı müxtəlif ölkələrdəki ənənədən fərqli olaraq, yerli çay dəmlənməsi (dəm və dağ suyunu ayrı-ayrılıqda hazırlanması), dişləmə çay (qəndilə içilən acı çay), armudu stəkan, çayın mərasimlərdəki təqdimatı və s. Azərbaycan çay mədəniyyətinin əsas

xüsusiyyətləridir. Monoqrafiyada çay dəstgahı qabları barədə də danışılıb. Müəllif çay süfrəsi qablarının bölgələrdə müxtəlif adlarla işlənməsini də nəzərə çatdırıb.

Kitabda yerli və memuar mənbələre istinadən Səfəvilər dövründə yaranan qəhvəxanalar, oraya toplaşan dərvişlər, nəqqallar, növhəxanlar, mərəkəçilər, qəzəlxanlar, aşığılar, rəssamlar, mirzələr və b. fəaliyyəti, həmçinin qəhvəçi peşəsi də araşdırılıb. Qeyd edilib ki, Səfəvilər dövrü qəhvəxanalarında xalq aktyorları müxtəlif tamaşalar göstərir, xalq teatrını yaşadırdılar.

Tədqiqatçı, musiqi sənətimizin aparıcı simalarından olan aşığıların qəhvəxanalara yığıldığına da diqqət çəkir. Cənubi Azərbaycanın, Şərqi Anadolunun əksər şəhər və kəndlərində aşığılar qəhvəxanada çıxış edirdilər. Aşıq qəhvəxanalarının sahibləri aşıq yaradıcılığını dərinləndirən bilən şəxslər idilər.

“Azərbaycanda çay mədəniyyəti” kitabı gözəl tərtibatı ilə də göz oxşayır, illüstrativ materiallar əsərin əyanılığını artırır. Tədqiqat işində otaylı-bu-taylı Azərbaycanın məişətində mühüm yer tutan içkilər ilk dəfə tarixi-etnoqrafik tədqiqatla cəlb olunub.

Əsəd ƏLİYEV,
tarix üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent

Sağlamlıq qüçəsi

Ahıllar yumurta yesinmi?

Tanınmış dietoloq Marqarita Korolyova bildirib ki, toyuq yumurtası ahılların rasionunda ən yaxşı qida hesab edilir. 0 deyib ki, gün ərzində 2 yumurta yemək yaşlı insanların əzələ kütləsini effektiv şəkildə tarazlayır. Çünki yaşlı insanlarda əzələ toxuması yüksək sürətlə atrofiyaya məruz qalır.

Züal orqanizmi yeniləyir, hüceyrə səviyyəsində regenerasiya və yenilənmə proseslərini dəstəkləməyə imkan verir. Protein əzələ kütləsini gücləndirir. Yumurta sarısı isə beyin fəaliyyəti üçün lazım olan yağ mənbəyidir. Beyin toxuması yağın üçdə birini təşkil edir və eger yağlı bir insanın pəhrizində yağ tərkibli qidalar yoxdursa, bu, dərk etmə funksiyasına mənfi təsir göstərə bilər.

Dietoloq, həmçinin yumurta yemək verdişinin güclü immunitetlə sıx bağlı olduğuna diqqət çəkib. Bildirib ki, yaşlıların orqanizmini güclü immunitetlə təmin edən immunoqlobulinlərin əmələ gəlməsində yağda həll olunan vitaminlərin rolu böyükdür. Yumurtanın sarısı bu məsələdə önəmli olan A, D, E vitaminləri ilə zəngindir.

Zərifə HÜSEYNOVA,
“Xalq qəzeti”

✓ “A TAKSİ” QSC təşkili-hüquqi formasını dəyişərək cəmiyyət tərəfindən emissiya edilmiş qiymətli kağızların-səhmlərin döviyyədən çıxarılmasını və ləğv edilməsini bildirir.

İdman xəbərləri

Buxarestdə 3 qızıl, 1 gümüş

Rumıniyanın Buxarest şəhərində güləş üzrə U-23 Avropa çempionatı davam edir. Düənən yunan-Roma güləşi üzrə mübarizəyə yekun vurulub.

Azərbaycan Güləş Federasiyasının mətbuat xidmətinin məlumatına görə, qitə birinciliyinə məşqçilər Həsən Əliyev, Emin Əhmədov və Turac Hüseynlin rəhbərliyi altında tam həyətlə yollanan millimizin 4 üzvü fəxri kürsüyə qalxıb. Elmir Əliyev (60 kq), Qurban Qurbanov (72 kq) və Murad Əhmədov (97 kq) qızıl, Xasay Həsənlı (77 kq) isə gümüş medal qazanıb.

Toplamda 123 xal toplayan yığmamız komanda hesabında 4-cü yeri tutub. Millimiz ilk “3-lük”də yer alan Türkiyə (127), Ukrayna (126) və Gürcüstandan (125) cüzi fərqlə geri qalıb. Buna baxmayaraq, medalların əyərına görə, məhz Azərbaycan ən yaxşı nəticəyə imza atan ölkə olub.

Qeyd edək ki, millimiz bu yarışda 2 rekordunu yeniləyib. Komandamız həm toplanan xallara, həm də medalların əyərına görə özünün ən yaxşı nəticəsini gərçələşdirib.

Yarımfınalçılar müəyyənləşib

Azərbaycan Voleybol Federasiyasının mətbuat xidmətindən aldığımız məlumata görə, kişi voleybolçular arasında Yüksək Liqanın əsas mərhələsi başa çatıb. Voleybol Mərkəzində təşkil olunan XII turun ilk qarşılaşması MÖİK və “Neftçi” komandaları arasında olub. Matçın qalibi tay-brekdə müəyyənləşib. “Neftçi” əsas mərhələdəki son matçında 3:2 hesabı ilə qələbə qazanıb.

XII turun son oyununda isə “Xarıbülbül” “Murov”u sınağa çəkib. Gərgin və

Çirkli hava xəstəlik
mənbəyidir

Zamanımızın ən böyük və təhlükəli problemlərindən biri olan havanın çirkənlməsi hər il 8 milyondan çox insanın ölümünə səbəb olur. Əsasən fosil (kömür, neft, təbii qaz) yanacaqlardan qaynaqlanan hava çirkəlliyi insanlarda müxtəlif növ xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur. Bəs, görsən, planetimizdə hava çirkəlliyi hansı həddə çatıb?

Avstraliyalı tədqiqatçılar Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) ilə əməkdaşlıq edərək planetimizdə havanın nə qədər çirkli olduğunu öyrənmək məqsədilə araşdırma aparıblar. Bunu ölçmək üçün 65 ölkədə yerləşən 5446 müşahidə cihazından istifadə ediblər. Nəticədə, qütblərdən başqa dünyanın, demək olar ki, hər yerində quraşdırılmış müşahidə aparatlarının göstəriciləri normadan yüksək olub. Bu isə o deməkdir ki, planetimizdə yaşamaq üçün kifayət qədər təmiz havaya malik olan heç bir yer yoxdur.

Tədqiqatçılar həmçinin aşkar ediblər ki, fosil yanacaqları ilə yanaşı, meşə və digər növ yağınlılar da havanın çirkənlməsinə kəskin dərəcədə artırır. Hazırda, havanın çirkənlmə sürəti o qədər artıb ki, görülməkdə tədbirlər ən yaxşı halda mövcud vəziyyəti ancaq ləngidə bilər.

Əfsanə ƏHƏDLİ, “Xalq qəzeti”

marlaqlı mübarizədə keçən matçın qalibi Şuşa komandası olub. 3:1 hesabı ilə “Murov”a qalib gələn “Xarıbülbül” əsas mərhələni qələbə ilə başa vurub.

Beləliklə, əsas mərhələnin son turundan sonra turnir cədvəlində 32 xalla “Murov” birinci, 23 xalla malik “Xarıbülbül” ikinci, 15 xalla “Neftçi” üçüncü yerdə qərarlaşıb. MÖİK isə 2 xalla sonuncu olub.

Qeyd edək ki, dörd dövrənin nəticələrinə görə, yarımfınal mərhələsində turnir cədvəlində birinci olan “Murov” dördüncü yerin sahibi MÖİK-lə, ikinci olan “Xarıbülbül” isə üçüncü yeri tutan “Neftçi” komandası ilə qarşılaşacaq. Yarımfınal mərhələsi iki qələbəyə, fınal mərhələsi isə üç qələbəyə kimi oynanılacaq.

Boksçılarımızın Dehli sınağı

Hindistanın paytaxtı Yeni Dehliyə qadın boksçular arasında keçiriləcək dünya çempionatının püşkü atılıb. Azərbaycan Boks Federasiyasının mətbuat xidmətinin yaydığı məlumata görə, Azərbaycan boksçularının ilk rəqibləri Hindistan və Car təmsilçiləri olub.

Çempionatın otuzikidebir fınal mərhələsi çərçivəsində milli komandamızın üzvlərindən Anaxanın İsmaylova (50 kq) Zarin Nihad (Hindistan), Zeynəb Rəhimova (54 kq) Lethokule Sibisi (CAR) ilə qarşılaşacaq.

Sabah onaltıdıad bir fınal mərhələsi çərçivəsində Günel Rəhimova (48 kq) serbiyalı Snejana Silyukoviç, Şəhla Allahverdiyeva (66 kq) isə Mariya Erman-deslə (Dominikan Respublikası) üz-üzə gələcəklər. Məhsəti Həməzeyeva (57 kq) isə Yeni Zelandiya təmsilçisi Cennifer Petersi sınağa çəkəcək.

Martin 22-də isə Aynur Rzayeva (+81 kq) Angel Corc Eyed (Trinidad və Tobago) - Kelin Li-Lu (Yeni Zelandiya) cütünün qalibi ilə qarşılaşacaq.

Qeyd edək ki, 2,4 milyon ABŞ dolları mükafat fondu olan mundialın fınal döyüşləri martin 25-də və 26-da keçiriləcək. Altmış beş ölkədən 300-dən artıq boksçunun qatıldığı yarışın qalibi 100, fınalçısı 50, bürünc medalçısı 25 min dollar qazanacaq.

Elçin AĞAMİRZƏ, “Xalq qəzeti”

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdulla AMEA-nın riyaziyyat institutunun direktoru, akademik Misir Mərdanova əzizi

ELDAR QOCAYEVİN

vəfatından kədərəndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

**ƏFLATUN
AMAŞOV**

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xalqqazeti@gmail.com
info@xalqqazeti.az

+994(51) 280-16-44

“Xalq qəzeti”nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS

0282

TİRAJ

4788

SİFARIŞ

688

QIYMƏTİ

40 qəpik

Növbətçi redaktor

Tahir AYDINOĞLU

Çapa imzalanmışdır

00:00